

Viktorija Ušinskienė

MOKOMĖS LENKŲ VEIKSMAŽODŽIŲ

M o k o m o j i k n y g a

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA
VILNIUS / 2017

Apsvarstė ir rekomendavo išleisti
Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto
Taryba (2017 m. kovo 3 d.; protokolas nr. 9)

Recenzavo:
doc. dr. Galina Miškiniėnė (Lietuvių kalbos institutas)
doc. dr. Jelena Brazauskienė (Vilniaus universitetas)

ISBN 978-609-459-828-9

© Viktorija Ušinskienė, 2017
© Vilniaus universitetas, 2017

TURINYS

PRATARMĖ | 6

LENKŲ VEIKSMAŽODŽIŲ GRAMATINĖS KATEGORIJOS | 8

VEIKSLAS | 9

NUOSAKA | 13

TIESIOGINĖ NUOSAKA | 13

ESAMASIS LAIKAS | 13

Veiksmažodžio *BYĆ* 'būti' esamasis laikas | 14

I asmenuotė (-ę, -esz) | 16

1. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-wać* | 16
 - A. Bendraties priesaga *-wa-* keičiama į *-j-* | 16
 - B. Bendraties priesaga *-owa-*, *-ywa-*/*-iwa-* keičiama į *-uj-*: | 18
2. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ść, -źć* | 20
 - A. Kamiengalio priebalsių *s:ś, z:ź* kaita | 20
 - B. Kamiengalio priebalsių *d:dź, (d)n:(d)ń* kaita | 21
 - C. Šaknies balsių *e:o* kaita + kamiengalio priebalsio kaita | 23
3. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ąć, -nąć* | 25
 - A. Veiksmažodžiai su *-ąć* | 25
 - B. Veiksmažodžiai su *-nąć* | 27
4. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-c* | 29
5. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-eć* | 32
 - A. Veiksmažodžiai be priebalsių kaitos kamiengalyje | 32
 - B. Veiksmažodžiai, kurių kamiengalyje atsiranda *-j* | 34
 - C. Veiksmažodžiai su *-rzeć*: priebalsių *r:rz* kaita | 35

6. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ić, -yć, -uć* | 37
7. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ać* | 39
 - A. Veiksmožodžiai su *-j-* esamojo laiko kamiengalyje | 39
 - B. Veiksmožodžiai su istoriniais priebalsių pakitimais šaknyje | 41
 - C. Netaisyklingi veiksmožodžiai: *brać* ‘imti’, *prać* ‘skalbti’, *ślać* (II) ‘kloti (patalą)’, *jechać* ‘važiuoti’ | 46

II asmenuotė (*-ę, -isz/-ysz*) | 48

1. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ić, -yć, -eć* | 48
 - A. Veiksmožodžiai be priebalsių kaitos kamiengalyje | 48
 - B. Veiksmožodžiai su kamiengalio priebalsių kaita | 51
 - C. Veiksmožodžiai, kurių kamiengalyje atsiranda *-j* | 54
2. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ać* | 55

III asmenuotė (*-am, -asz*) | 57

IV asmenuotė (*-em, -esz*) | 59

BŪTASIS LAIKAS | 62

1. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ać, -uć, -yć, -ić* | 63
2. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-eć* | 67
 - A. Balsių *-a-:-e-* kaita | 67
 - B. Veiksmožodžiai *mrzeć* ‘mirti’, *trzeć* ‘trinti’, *drzeć* ‘draskyti, plėšyti’, *przeć* ‘spausti, stumti’ ir jų priešdėliniai vediniai | 70
3. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ąć*. Balsių *-ą-:-ę-* kaita | 73
4. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ść, -źć* | 76
 - A. Veiksmožodžiai su *-aść*. Priebalsių kaita | 76
 - B. Veiksmožodžiai su *-eść, -eźć*. Balsių ir priebalsių kaita | 79
 - C. Veiksmožodžiai *leźć* ‘kopti, lipti’, *jeść* ‘valgyti’, *siąść* ‘atsisėsti’ ir jų priešdėliniai vediniai | 82
 - D. Veiksmožodis *iść* ‘eiti’ ir jo priešdėliniai vediniai | 85
5. Veiksmožodžiai, kurių bendratis baigiasi *-c* | 92

BŪSIMASIS LAIKAS | 97

Būsimasis paprastasis laikas | 97

Būsimasis sudurtinis laikas | 102

I tipo būsimasis sudurtinis laikas | 102

II tipo būsimasis sudurtinis laikas | 102

LIEPIAMOJI NUOSAKA | 107

Vientisinės liepiamosios nuosakos formos | 107

Sudurtinės liepiamosios nuosakos formos | 108

TARIAMOJI NUOSAKA | 115

**LENKŲ VEIKSMAŽODŽIAI, KURIŲ VALDYMAS SKIRIASI
NUO LIETUVIŲ ATITIKMENŲ | 120**

LITERATŪRA | 127

LENKŲ-LIETUVIŲ ŽODYNĖLIS | 128

UŽDUOČIŲ ATSAKYMAI | 147

PRATARMĖ

Šiuolaikinė lenkų gramatika laikoma viena iš sunkiausių indoeuropiečių kalbų šeimoje, todėl netgi kiti slavakalbiai mokydami patiria sunkumų, jau nekalbant apie kitų – nutolusių nuo slavų – kalbų atstovus. Visų pirma tai siejama su daugybe morfonologinių pokyčių, įvykusių tiek proslavių laikais, tiek savarankiškos lenkų kalbos raidos laikotarpiu (X–XIX a.).

Viena iš sudėtingiausių lenkų gramatikos sričių, be abejo, yra veiksmažodžių formų daryba ir asmenavimas. Be tradicinių 4 asmenuočių, kurios pasižymi skirtingais galūnių variantais, lingvistai išskiria nuo 11 (J. Tokarskis) iki daugiau nei 100 (Z. Salonis) veiksmažodžių kaitybos klasių. Tokios įvairovės priežastis yra morfonologinės alternacijos tiek veiksmažodžių šaknyse, tiek jų kamienų ir galūnių sandūroje. Tai sukelia nemažai sunkumų užsieniečiams, besimokantiems lenkų kalbos, juolab kad būtent veiksmažodis yra svarbiausias (centrinis) elementas semantinėje sakinio struktūroje.

Šios mokomosios priemonės tikslas – optimizuoti lenkų kalbos veiksmažodžių mokymosi procesą pateikiant susistemintus gramatinius paaiškinimus bei praktines užduotis. Pagrindinis dėmesys skiriamas veiksmažodžio esamajam, būtajam ir būsimajam laikui, taip pat liepiamajai ir tariamajai nuosakoms. Be to, efektyvesniam mokymuisi pridedami lenkų–lietuvių žodynėlis ir labiausiai vartojamų lenkų veiksmažodžių valdymo lentelė. Vadovėlio pabaigoje pateikiami užduočių atsakymai.

Knygoje pristatyta veiksmažodžių formų klasifikacija iš dalies paremta autorės originalia koncepcija, susiformavusią ilgą laiką dėstant lenkų kaip svetimąją kalbą. Tam tikros asmenavimo grupės ar paskiri veiksmažodžiai lenkų kalbos kaip svetimšios vadovėlyje apžvelgiami pirmą kartą. Pirmiausia čia turimi omenyje kai kurie sudėtingiausios I asmenuotės veiksmažodžiai, iš dalies – II asmenuotės veiksmažodžiai bei kai kurios būtojo laiko formos.

Mokomoji priemonė skirta ne tik filologijos, bet ir kitų specialybių studentams, besimokantiems lenkų kalbos, todėl autorė nenaudoja sudėtingos lingvistinės terminologijos. Gramatinės taisyklės aiškinamos trumpais komentarais ir lentelėmis, leidžiančiomis lengviau įsisavinti informaciją. Užduotys skirtingo sudėtingumo, todėl jas galima pritaikyti įvairių pakopų klausytojams – nuo A1 iki B2.

Autorė tikisi, kad šis vadovėlis padės visiems, besimokantiems lenkų kalbos, įveikti lenkų veiksmažodžių gramatinius sunkumus.

SUTRUMPINIMAI

<i>asm.</i>	asmuo
<i>bdv.</i>	būdvardis
<i>būs.</i>	būsimasis laikas
<i>būt.</i>	būtabasis laikas
<i>dgs.</i>	daugiskaita
<i>dk.</i>	daiktavardis
<i>dll.</i>	dalelytė
<i>eig. v.</i>	eigos veikslas
<i>esam.</i>	esamasis laikas
<i>Gal.</i>	galininkas
<i>Įnag.</i>	įnagininkas
<i>įv.</i>	įvardis
<i>įv. v.</i>	įvykio veikslas
<i>jng.</i>	jungtukas
<i>jst.</i>	jaustukas
<i>Kilm.</i>	kilmininkas

<i>lenk.</i>	lenkų
<i>liet.</i>	lietuvių
<i>mot.</i>	moteriškoji giminė
<i>Naud.</i>	naudininkas
<i>nevyr. asm. g.</i>	nevyriškojo asmens giminė
<i>niek.</i>	niekatroji giminė
<i>nuos.</i>	nuosaka
<i>plg.</i>	palygink
<i>prl.</i>	prielinksnis
<i>prv.</i>	prieveiksmis
<i>pvz.</i>	pavyzdžiui
<i>Viet.</i>	vietininkas
<i>vyr.</i>	vyriškoji giminė
<i>vyr. asm. g.</i>	vyriškojo asmens giminė
<i>vns.</i>	vienaskaita
<i>žr.</i>	žiūrėk

LENKŲ VEIKSMAŽODŽIŲ GRAMATINĖS KATEGORIJOS

Lenkų kalboje, kaip ir lietuvių, veiksmažodis yra savarankiška kalbos dalis, reiškianti veiksmą arba būseną ir pasižyminti formų įvairove ir sudėtingomis gramatinėmis konstrukcijomis. Abiejose kalbose veiksmažodžiai turi *veikslo, nuosakos, laiko, rūšies, skaičiaus* bei *asmens* morfologines kategorijas. Bet yra ir skirtumų. Pavyzdžiui, kai kurioms lenkų veiksmažodžių formoms (būtojo laiko ir tariamosios nuosakos) būdinga *giminės* gramatinė kategorija, plg.: *czytałem* ‘skaičiau (vyr. g.)’ – *czytałam* ‘skaičiau (mot. g.)’.

Lenkų kalboje asmenuojamosios veiksmažodžių formos yra sudaromos iš dviejų pagrindinių kamienų: *esamojo laiko* ir *bendraties (būtojo laiko)*.

Iš *esamojo laiko kamieno* daromos šios formos: esamasis ir paprastasis (nesudurtinis) būsimasis laikas, liepiamoji nuosaka, veikiamosios rūšies dalyvis, I nekaitomasis dalyvis.

Iš *bendraties kamieno* – bendratis, būtasis ir sudurtinis būsimasis laikas, tariamoji nuosaka, neveikiamosios rūšies dalyvis, II nekaitomasis dalyvis.

VEIKSLAS

Aspekt

Lenkų kalboje, kaip ir lietuvių, skiriami du veiksmažodžių veiklo tipai – *eigos* ir *įvykio*. Eigos veikslas (*niedokonany*) rodo veiksmą kaip nebaigtą, tęstinį procesą, pvz.: **czytać** ‘skaityti’, **pisać** ‘rašyti’, **kupować** ‘pirkti’. Įvykio veikslas (*dokonany*) žymi baigtą arba rezultatą pasiekusį veiksmą, pvz.: **przeczytać** ‘perskaityti’, **napisać** ‘parašyti’, **kupić** ‘nupirkti’.

Svarbu įsidėmėti, kad:

- dauguma įvykio veiklo veiksmažodžių daromi iš eigos veiklo formos pridėdant priešdėlį: **pisać** ‘rašyti’ – **napisać** ‘parašyti’, **dzwonić** ‘skambinti’ – **zadzwoić** ‘paskambinti’ ir pan.;
- kai kurios eigos / įvykio veiklo poros sudaromos naudojant skirtingas priesagas: **dawać** – **dać**, **opowiadać** – **opowiedzieć**, **rozwiązywać** – **rozwiązać** ir kt.;
- yra keletas supletyvinių, t. y. turinčių skirtingas šaknis, eigos / įvykio veiklo porų: **mówić** – **powiedzieć**, **brać** – **wziąć**, **kłaść** – **położyć**, **widzieć** – **zobaczyć**, **oglądać** – **obejrzeć**.
- įvykio veiklo veiksmažodžiai turi tik būsimą ir būtojo laiko formas, t. y. neturi esamojo laiko formų. Be to, įvykio veiklo veiksmažodžiams būdingos paprastosios (nesudurtinės) būsimąjo laiko formos, o eigos veiklo – sudurtinės (analitinės) būsimąjo laiko formos, pvz.:

Laikas	Eigos veikslas	Įvykio veikslas
		CZYTAĆ ‘skaityti’
esamasis	<i>czytam</i> ‘skaitau’	–
būsimasis	<i>będę czytać/czytał(a)</i> ‘skaitysiu’	<i>przeczytam</i> ‘perskaitysiu’
būtasis	<i>czytałem/-am</i> ‘skaičiau’	<i>przeczytałem/-am</i> ‘perskaičiau’

1. Įrašykite eigos veiklo veiksmažodžių formas.

A: poslušac – *sluchać*

napisac –

pojechać –

pójść –

przeczytac –

uwierzyć –

zadzwonitć –

zjeść –

zrobić –

wytłumaczyć –

B: dac – *dawac*

dostać –

poznać –

wstać –

zostać –

C: obiecac – *obiecyywac*

odezwać się –

odpocząć –

pokazac –

przygotowac –

zdobyć –

zgadnac –

D: przedstawitć – *przedstawiac*,

odmowitć – *odmawiac*

odwiedzitć –

polecitć –

powtorzyć –

przeprositć –

sprawdzitć –

wymowitć –

E: wejść – *wchodzitć*

obejść –

podejść –

przyjść –

wyjść –

zajść –

F: wjechać – *wježdzac*

objechać –

podjechać –

przyjechać –

wyjechać –

zajechać –

G: wziąć – *brać*

obejrzeć –

położyć –

powiedzieć –

przyjąć –

znaleźć –

zobaczyć –

2. Įrašykite įvykio veiksmo veiksmažodžių formas.

A: znać – *poznać*

czekać –

iść –

jechać –

lubić –

D: uczyć – *nauczyć*

malować –

rysować –

pisać –

uczyć się –

B: pytać – *zapytać*

dzwonić –

mieszkać –

palić –

pukać –

śpiewać –

E: wracać – *wrócić*

kupować –

przygotowywać –

spóźniać się –

sprzedawać –

włączać –

wstawać –

zamykać –

zostawiać –

C: rozumieć – *zrozumieć*,

chować – *schować*

gasić –

jeść –

kończyć –

robić –

F: wychodzić – *wyjsć*,
 wyjeżdżać – *wyjechać*
 wchodzić –
 podchodzić –
 przychodzić –
 dojeżdżać –
 przyjeżdżać –
 zajeżdżać –

G: widzieć – *zobaczyć*
 kłaść –
 mówić –
 oglądać –
 przyjmować –
 wziąć –
 znajdować –

3. Papildykite sakinius. Įrašykite eigos arba įvykio veiksmo veiksmažodį.

Žodžiai: *dzwonić/zadzwonić; płacić/zapłacić; robić/zrobić; zamawiać/zamówić; czytać/przeczytać; pisać/napisać.*

1. Adam chce teraz do babci.
 On musi do niej codziennie.
2. Mój brat nie lubi za obiad.
 Dzisiaj ma gości i musi
3. Marek jest fotografem. Często musi fotore-
 portaż.
 Dzisiaj też musi nowy reportaż.
4. Piotr często pizzę do domu.
 Dzisiaj też chce pizzę.
5. Magda jest dyrektorem. Co tydzień musi
 raporty.
 Dzisiaj musi cztery raporty.
6. Ewa chce artykuły do popularnego pisma.
 Pojutrze ona musi swój pierwszy artykuł.

NUOSAKA

Tryb

Lenkų kalboje yra trys nuosakos: *tiesioginė*, žyminti realiai vykstantį veiksmą (*czytam* ‘skaitau’, *czytał* ‘skaičiau’, *będę czytać* ‘skaitysiu’), *tariamoji*, žyminti galimą veiksmą (*czytałby* ‘skaityčiau’), *liepiamoji*, raginant įvykdyti nurodytą veiksmą (*czytaj* ‘skaityk’).

TIESIOGINĖ NUOSAKA

Tryb orzekający

Tiesioginės nuosakos veiksmažodžiai lenkų kalboje gali nurodyti tris laikus: *esamąjį*, *būtajį*, *būsimąjį* (paprasta ir sudurtinė forma).

ESAMASIS LAIKAS

Czas teraźniejszy

Esamasis lenkų kalbos veiksmažodžių laikas sudaromas pridendant prie esamojo laiko kamieno atitinkamos asmeninės formos galūnę. Pagal vienaskaitos I ir 2 asmens galūnes praktinėse lenkų kalbos gramatikose paprastai skiriamos keturios esamojo laiko asmenuotės: I (-ę, -esz), II (-ę, -isz/-ysz), III (-am, -asz), IV (-em, -esz)¹.

Esamojo laiko formų galūnės:

Asmuo	I asmenuotė	II asmenuotė	III asmenuotė	IV asmenuotė
Vienaskaita				
1	-ę	-ę	-am	-em
2	-esz	-isz/-ysz	-asz	-esz
3	-e	-i/-y	-a	-e
Daugiskaita				
1	-emy	-imy/-ymy	-amy	-emy
2	-ecie	-icie/-ycie	-acie	-ecie
3	-ą	-ą	-ają	-eją

¹ Kai kuriose gramatikose III ir IV asmenuotės jungiamos į vieną -m, -sz asmenuotę.

Veiksmazodžio BYĆ 'būti' esamasis laikas

Veiksmazodis BYĆ 'būti' yra netaisyklingas: jis turi išskirtines galūnes ir nepriklauso jokiai asmenuotei:

Asmuo (osoba)	Vns. (liczba pojedyncza)	Dgs. (liczba mnoga)
1.	(ja) jestem	(my) jestemy
2.	(ty) jestes	(wy) jestescie
3.	(on, ona, ono/ pan, pani) jest	(oni, one ² / panowie, panie, państwo) są

PRATIMAI

1. Pakeiskite vns. formas dgs. formomis.

Pvz.: Jestem Hiszpanem. → Jesteśmy Hiszpanami.

1. Jestem Litwinem.
2. Czy jesteś Niemcem?
3. Pan jest z Włoch?
4. Pani jest Polką?
5. Ona jest z Danii.
6. On jest z Francji.
7. Dziecko jest ze Szwecji.

2. Pakeiskite dgs. formas vns. formomis.

Pvz.: Jesteśmy Hiszpanami. → Jestem Hiszpanem.

1. One są z Wilna.
2. Czy jesteście Chińczykami?

¹ Daugiskaitoje vietoj vienaskaitos trijų giminių 3 asm. įvardžio formų **on** (vyr. g.), **ona** (mot. g.), **ono** (niek. g.) funkcionalu tik lenkų kalbai būdingų dviejų giminių formos: **oni** – vyriškojo asmens (lenk. rodzaj męskoosobowy) ir **one** – nevyriškojo asmens (lenk. rodzaj niemęskoosobowy). Vyriškojo asmens (vyr. asm. g.) forma **oni** vartojama kalbant: 1) apie vyriškos lyties asmenis (pvz., **panowie** 'ponai, vyrai'), 2) apie asmenų grupę, kurioje yra bent vienas vyriškos lyties asmuo (pvz., **państwo** 'ponios ir ponai'). Visais kitais atvejais vartojama **nevyriškojo asmens** (nevyr. asm. g.) forma **one**, t. y. ji naudojama moterims (pvz., **panie**), daiktams (pvz., **stoły, okna, książki**) ir gyvūnams (pvz., **koty, kotki, wilki**) apibūdinti nepriklausomai nuo žodžio gramatinės giminės vienaskaitoje..

3. Panowie są z Wielkiej Brytanii?
4. Jesteśmy Włochami.
5. Panie są z Warszawy?
6. Oni są Amerykanami.
7. Te dzieci są z Kowna.
8. Państwo są z Litwy?

3. Atsakykite j klausimus.

Pvz.:- Jesteś studentem? – Tak, jestem studentem / Nie, nie jestem studentem.

1. Czy John i Mary są Anglikami? – Tak,
2. Czy to jest wasz kot? – Nie,
3. Czy jesteście teraz w pracy? – Nie,
4. Czy jesteście zdrowi? – Tak,
5. Czy Marta jest Polką? – Nie,
6. Czy dzieci są wesołe? – Tak,
7. Czy pani jest teraz w domu? – Nie,
8. Czy państwo są rodzeństwem? – Tak,
9. Czy Anna i Piotr są małżeństwem? – Nie,
10. Czy pan Nowak jest dobrym lekarzem? – Tak,
11. Czy pan jest aktorem? – Niestety
12. Czy te psy są złe? – Nie,
13. Czy to są twoi rodzice? – Nie,
14. Czy jesteście zadowoleni? – Tak,

I asmenuotė (-ę, -esz)

Šiai asmenuotei priklauso veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi:

- 1) *-wać, -ować, -ywać, -iwać* (*dawać* ‘duoti’, *pracować* ‘dirbti’, *przygotowywać* ‘ruošti’);
- 2) *-ść, -źć* (*nieść* ‘nešti’, *wieźć* ‘vežti’);
- 3) *-ąć* (*dać* ‘pūsti’, *rosnąć* ‘augti’);
- 4) *-c* (*móc* ‘galėti’, *piec* ‘kepti’);
- 5) *-eć* (*chcieć* ‘norėti’) – kai kurie;
- 6) *-ić, -yć, -uć* (*pić* ‘gerti’, *żyć* ‘gyventi’, *pluć* ‘spjaudyti’) – vienaskiemeniai ir jų priešdėliniai vediniai;
- 7) *-ać* (*pisac* ‘rašyti’) – kai kurie.

Kiekvieną grupę sudaro keli pogrupiai, kuriems būdingi tam tikri balsių ir priešbalsių kaitaliojimo modeliai veiksmažodžių šaknyse. Dėl alternacijų įvairovės ši asmenuotė pripažįstama sunkiausia iš visų keturių..

I asmenuotės galūnės:

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	-ę	-emy
2.	-esz	-ecie
3.	-e	-ą

1. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-wać*

A. Bendratis priesaga *-wa-* keičiama į *-j-*:

DAWAĆ ‘duoti’: <i>da-wa-ć</i> → <i>da-j-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>daj-ę</i>	<i>daj-emy</i>
2.	<i>daj-esz</i>	<i>daj-ecie</i>
3.	<i>daj-e</i>	<i>daj-ą</i>

PRATIMAI

4. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

SPRZEDAWAĆ 'parduoti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		<i>sprzedajemy</i>
2.		
3.		

WSTAWAĆ 'keltis'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wstają</i>	
2.		
3.		

ZOSTAWAĆ 'pasilikti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		<i>zostają</i>

5. Pakeiskite *vns.* formas *dgs.* formomis.

Pvz.: On zawsze daje mi cukierki. → Oni zawsze dają mi cukierki.

1. Ona zawsze dostaje dobre oceny.
2. Chyba wydaję za dużo pieniędzy.
3. O której godzinie wstajesz?
4. On nigdy nie przyznaje się do winy.
5. Ta pani sprzedaje swoje mieszkanie.
6. Chodźmy! Czy jeszcze zostajesz?
7. Wiesz, rozstają się ze swoją dziewczyną.

6. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas.

Veiksmažodžiai: *udavać, oddavać, zostawać (2), dostawać, wstawać, wydawać, rozstawać się.*

1. Dziecko i znów chorego. 2. Mężowie
 żonom prawie wszystkie pieniądze. 3. Mój pies nie lubi
 w domu sam, ale niestety często 4. Chyba (wy)
 więcej pieniędzy niż oni. 5. Marku, o której godzinie zazwyczaj (ty)
 ? 6. Bibliotekarki książki czytelnikom.
 7. Niestety często (my)

B. Bendraties priesaga -owa-, -ywa-/-iwa- keičiama į -uj-:

PRACOWAĆ 'dirbti': <i>prac-owa-ć</i> → <i>prac-uj-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>pracuj-ę</i>	<i>pracuj-emy</i>
2.	<i>pracuj-esz</i>	<i>pracuj-ecie</i>
3.	<i>pracuj-e</i>	<i>pracuj-ą</i>

POKAZYWAĆ 'rodyti': <i>pokaz-ywa-ć</i> → <i>pokaz-uj-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>pokazuj-ę</i>	<i>pokazuj-emy</i>
2.	<i>pokazuj-esz</i>	<i>pokazuj-ecie</i>
3.	<i>pokazuj-e</i>	<i>pokazuj-ą</i>

PRATIMAI

7. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

RYSOWAĆ 'piešti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>rysuję</i>	
2.		
3.		

STUDIOWAĆ ‘studijuoti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		<i>studijuemy</i>
2.		
3.		

PRZYGOTOWYWAĆ ‘ruošti, rengti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>przygotowuje</i>	

ZAKOCHIWAĆ SIĘ ‘įsimylėti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>zakochuję się</i>	
2.		
3.		

8. Pakeiskite vns. formas dgs. formomis.

1. On dobrze orientuje się w Warszawie.
2. Zawsze komentujesz to, co powiem.
3. Często dyskutuję z rodzicami.
4. Ona wszystko planuje zawczasu.
5. Czy kontaktujesz się z Anną?
6. Wiosną on zawsze się zakochuje.
7. Podczas wyjazdów dużo fotografuję.
8. Babcia wszystko dramatyzuje.
9. Dziecko przygotowuje się do lekcji.
10. Z kim teraz korespondujesz?

9. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas.

Veiksmažodžiai: *žalovai, denerwovai si, proponovai, zajmovai, calovai, vyjmovai, ustepovai, decydovai, sprzedavai, malovai, studiovai, obiecovai, podskakiavai.*

1. Bardzo (my) , że tak się stało. 2. Po co (ty) tak ? Wszystko będzie dobrze! 3. (Ja) pójść na lody.
4. Taka praca duzo czasu. 5. Matki zawsze dzieci na do-branoc. 6. Co tam (ty) z lodówki? 7. Kto z was miejsca starszym ludziom? 8. Zawsze o wszystkim (my) razem. 9. Czy (ty) często to, co ? 10. Czy wiesz, co Marek? 11. (Ja) nigdy ci nie klamac. 12. Psy często z radości.

2. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi -ść, -źć

Šios grupės veiksmažodžių esamojo laiko formose vyksta kietojo / minkštojo kamiengalio priebalsių kaita. Kietasis kamiengalio variantas būdingas tik vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. formoms. Visose kitose formose jį pakeičia minkštasis kamiengalio variantas.

A. Kamiengalio priebalsių s:ś, z:ź kaita

PAŚĆ (I) 'ganyti', kaita s:ś		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>pas-ę</i>	<i>pasi-emy</i>
2.	<i>pasi-esz</i>	<i>pasi-ecie</i>
3.	<i>pasi-e</i>	<i>pas-ą</i>

GRYŹĆ 'kramtyti, graužti', kaita z:ź		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>gryz-ę</i>	<i>gryzi-emy</i>
2.	<i>gryzi-esz</i>	<i>gryzi-ecie</i>
3.	<i>gryzi-e</i>	<i>gryz-ą</i>

PRATIMAI

10. Pabaikite sakinius:

Pvz.: Marta gryzie gruzkę i ja ...**gryžę**...

1. Gryžę jablko i koležanka
2. Čęsto gryziemy orzechy, a wy
3. Mój pies gryzie kość i inne psy
4. Oni gryžą marchewkę i ja
5. Dzieci pasą gęsi, a wy
6. Čęsto pasę kozy, a ty
7. Oni pasą owce i my
8. Koń pasie się na łące i krowy się

B. Kamiengalio priebalsių *d:dž, (d)n:(d)ń* kaita

<i>IŠĆ</i> 'eiti', kaita <i>d:dž</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>id-ę</i>	<i>idzi-emy</i>
2.	<i>idzi-esz</i>	<i>idzi-ecie</i>
3.	<i>idzi-e</i>	<i>id-ą</i>

<i>KRAŚĆ</i> 'vogti', kaita <i>(d)n:(d)ń</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kradn-ę</i>	<i>kradni-emy</i>
2.	<i>kradni-esz</i>	<i>kradni-ecie</i>
3.	<i>kradni-e</i>	<i>kradn-ą</i>

PRATIMAI

11. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

KĻAŠĆ 'dėti', 'guldyti', kaita **d:dž**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kładę</i>	
2.		
3.	<i>kładzie</i>	

PAŚĆ (II) 'kristi', kaita **(d)n:(d)ń**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>padnę</i>	<i>padniemy</i>
2.		
3.		

12. Įrašykite tinkamas veiksmažodžio *iść* 'eiti' formas:

1. – Marku, gdzie (ty) ?
2. – (Ja) do kina.
3. – Czy ktoś jeszcze z tobą?
4. – Tak, Ola i Piotr też
5. – Kasiu, widzę, że wy z Marią też gdzieś ?
6. – Tak, (my) na dyskotekę. Jurek też
7. – Czy mogęz wami?
8. – Dobrze, (my) razem.

13. Pabaikite sakinius:

Pvz.: Idziemy z Olą na kawę. A wy*idziecie*....?

1. Ktoś kradnie nasze jabłka. Może ptaki ?
2. Nigdy nic nie kradnę. Wy też nigdy nie
3. – Zaraz padnę ze zmęczenia! – My też zaraz

4. Magda zwykle kładzie się wcześniej. Ja późno
5. A wy o której się kładzicie? – (My) O dwunastej
6. Panie już się kładą? Pan też już ?
7. Pani idzie z nami do teatru? Panowie ?
8. Wszyscy idą na lody. Ja też.....
9. Ola idzie do domu. I my A wy

C. Šaknies balsių *e:o* kaita + kamiengalio priebalsio kaita

Šiai grupei priklauso veiksmažodžiai **nieść** ‘nešti’, **wieść** ‘vesti’, **gnieść** ‘spausti, slėgti’, **pleść** ‘pinti’, **wieźć** ‘vežti’ ir jų priešdėliniai vediniai. Balsis **-o-** atsiranda vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. formose (t. y. prieš kietąjį kamiengalį), kitose formose jis virsta balsiu **-e-** (prieš minkštąjį kamiengalį):

NIEŚĆ ‘nešti’: kaita <i>e:o, s:ś</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>nios-ę</i>	<i>niesi-emy</i>
2.	<i>niesi-esz</i>	<i>niesi-ecie</i>
3.	<i>niesi-e</i>	<i>nios-ą</i>

WIEŚĆ ‘vesti’: kaita <i>e:o, d:dź</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wiod-ę</i>	<i>wiedzi-emy</i>
2.	<i>wiedzi-esz</i>	<i>wiedzi-ecie</i>
3.	<i>wiedzi-e</i>	<i>wiod-ą</i>

PLEŚĆ ‘pinti’: kaita <i>e:o, t:ć</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>plot-ę</i>	<i>pleci-emy</i>
2.	<i>pleci-esz</i>	<i>pleci-ecie</i>
3.	<i>pleci-e</i>	<i>plot-ą</i>

PRATIMAI

14. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

GNIĖĆ ‘spausti, slėgti’, kaita **e:o, t:ć**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>gniotę</i>	
2.	<i>gnieciesz</i>	
3.		

WIEŹĆ ‘vežti’, kaita **e:o, z:ź**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wiozę</i>	
2.	<i>wieziesz</i>	
3.		

15. Pabaikite sakinius:

Pvz.: Pleciemy z siostrą wianuszki. A wy**pleciecie**....?

1. Babcia plecie ładne koszyki. Ja też
2. Dziewczyny często plotą głupstwa. A wy, chłopaki, ?
3. – Od czasu do czasu wszyscy plotą bzdury. – Nieprawda, my nigdy nie
.....
4. Niosę ciężki plecak. Koleżanki też Wszyscy (my)
5. Marek niesie kwiaty dla mamy, a ty coś ? – (Ja) tort
6. Olu, gdzie wiesziesz swojego kota? – Do weterynarza (ja)
7. Oni wiozą dzieci ze sobą, a wy? – Tak, (my)
8. Wiodę dziecko do przedszkola i Maria Inne matki też
9. – Które materiały się nie gniotą? – Ten się nie
10. – Codziennie rano gniciemy się w autobusie. – Ja też się

3. Veiksmazodžiai, kurių bendratis baigiasi *-qč, -nqč*

A. Veiksmazodžiai su *-qč*

Šių veiksmazodžių bendratis nosinis balsis *-q-* esamojo laiko formose virsta nosiniais priebalsiais *-m-/-m'*- (veiksmazodžiai *dqč* ‘pūsti’, *pojqč* ‘suvokti’ ir pan.) arba *-n-/-ń-* (*ciqč* ‘pjauti, kapoti, kirsti’, *klqč* ‘keikti(s)’, *žqč* ‘pjauti javus’, *giqč* ‘lenkti, glamžyti’).

<i>DĀČ</i> ‘pūsti’: kaita <i>m:m'</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>dm-ę</i>	<i>dmi-emy</i>
2.	<i>dmi-esz</i>	<i>dmi-ecie</i>
3.	<i>dmi-e</i>	<i>dm-q</i>

<i>KLĀČ</i> ‘keikti(s)’: kaita <i>n:ń</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kln-ę</i>	<i>klni-emy</i>
2.	<i>klni-esz</i>	<i>klni-ecie</i>
3.	<i>klni-e</i>	<i>kln-q</i>

Veiksmazodžio *ciqč* esamojo laiko formose, be jau nurodytų pasikeitimų, pirmas bendratis priebalsis *č-* sukietėja ir virsta *t-*:

<i>CIĀČ</i> ‘pjauti, kapoti’: kaita <i>n:ń</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>tn-ę</i>	<i>tni-emy</i>
2.	<i>tni-esz</i>	<i>tni-ecie</i>
3.	<i>tni-e</i>	<i>tn-q</i>

PRATIMAI

16. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

POJĄĆ ‘suvokti, perprasti’, kaita *m:m*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>pojnę</i>	
2.	<i>pojmesz</i>	
3.		

GIĄĆ ‘lenkti, glamžyti’, kaita *n:ń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>gnę</i>	<i>gniemy</i>
2.		
3.		

17. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas.

DAĆ ‘pūsti’:

1. (Ja) w trąbkę, a ona nie gra. 2. Wiatr w żagle. 3. Nie wszyscy co w róg, są myśliwymi. 4. Uwaga! (My) w trąby i ogłaszamy konkurs!

CIĄĆ ‘pjauti, kapoti, kirpti, kirsti’:

1. Oni drzewa i krzewy. 2. Słowo głębiej niż miecz. 3. – Co wy teraz ? (My) papier. 4. – Jolu, sama pazurki swojemu kotu? – Tak, (ja) sama

KLĄĆ ‘keikti(s)’:

1. On jak szewc. 2. A wy, chłopaki, ? 3. Niestety (my) też czasem 4. A ja nigdy nie 5. Moje koleżanki też nie

B. Veiksmazodžiai su *-nąć*

Šių veiksmazodžių esamojo laiko kamienas gaunamas atmetus nuo bendraties kamieno priesagą *-ą(ć)*:

CIĄGNAĆ 'traukti, tempti': *CIĄGN-ąć* → *CIĄGN-□*

Kietasis kamiengalis *-n-* būdingas tik vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. formoms. Kitose esamojo laiko formose jis suminkštėja ir virsta *-ń-*:

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>ciągn-ę</i>	<i>ciągni-emy</i>
2.	<i>ciągni-esz</i>	<i>ciągni-ecie</i>
3.	<i>ciągni-e</i>	<i>ciągn-ą</i>

Jei vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. kamienas baigiasi priebalsių junginiais *-sn-*, *-zn-*, kitose formose suminkštėja visas junginys, t. y. *-sn-:-śń-*, *-zn-:-źń-*. Pvz.

ROSNĄĆ 'augti': kaita *sn:śń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>rosn-ę</i>	<i>rośni-emy</i>
2.	<i>rośni-esz</i>	<i>rośni-ecie</i>
3.	<i>rośni-e</i>	<i>rosn-ą</i>

MARZNAĆ 'šalti': kaita *zn:źń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>marzn-ę</i>	<i>marźni-emy</i>
2.	<i>marźni-esz</i>	<i>marźni-ecie</i>
3.	<i>marźni-e</i>	<i>marzn-ą</i>

PRATIMAI

18. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

SCHNAĆ ‘džiūti’, kaita *n:ń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>schnę</i>	
2.	<i>schniesz</i>	
3.		

BIEGNAĆ ‘bėgti’, kaita *n:ń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>biegnie</i>	<i>biegną</i>

GASNAĆ ‘gesti, temti’, kaita *sn:śń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>gasnę</i>	
2.	<i>gaśniesz</i>	
3.		

CISNAĆ ‘spausti, slėgti’, ‘versti’ kaita *sn:śń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>ciśnie</i>	<i>cisną</i>

GRZEZNAĆ ‘klimpti, smukti’, kaita *zn:źń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>grzęznę</i>	<i>grzęźniemy</i>
2.		
3.		

PEŁZNAĆ ‘šliaužti, ropoti’, kaita *zn:źń*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>pełznie</i>	<i>pełzną</i>

19. Pabaikite sakinius:

Pvz.: Nasz syn szybko rośnie. I córkirosną...

1. Ten but mnie ciśnie. Inne buty też
2. Grzęzną w błocie. A wy ? Ty, Marku, ?
3. Dziecko ciągnie sanki. Inne dzieci też I ja
4. Niestety szybko marzną. Koleżanki też Wszyscy (my)
5. Lampa powoli gaśnie. I świece
6. Jak szybko rośniecie, chłopaki! I ty, Olu,
7. To miasto grzęźnie w korkach. I inne miasta
8. Jutro biegnę w maratonie. Oni też A wy ?
9. Ta sprawa ciągnie się ponad rok. I inne sprawy się
10. Co tam pełźnie? Węże
11. – Gdzie teraz biegniecie? – Na pocztę (my)
12. Te rury ciekną. I tamta

4. Veiksmazodžiai, kurių bendratis baigiasi -c

Šiai nedidelei veiksmazodžių grupei būdingas papildomų (nesamų bendratyje) priebalsių **-k-:-cz-** ar **-g-:-ž-** atsiradimas esamojo laiko kamiengalyje:

PIEC 'kepti': **PIE-c** → **PIEk-□/ PIEcz-□**
STRZEC 'saugoti, sergėti': **STRZE-c** → **STRZEg-□/ STRZEž-□**

Priebalsiai **-k-** ar **-g-** atsiranda vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. formose, **-cz-** ar **-ž-** – visose kitose esamojo laiko formose. Pvz.:

PIEC 'kepti', kaita -k-:-cz-		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>piek-ę</i>	<i>piecz-emy</i>
2.	<i>piecz-esz</i>	<i>piecz-ecie</i>
3.	<i>piecz-e</i>	<i>piek-ą</i>

STRZEC 'saugoti, sergėti', kaita -g-:-ž-		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>strzeg-ę</i>	<i>strzeż-emy</i>
2.	<i>strzeż-esz</i>	<i>strzeż-ecie</i>
3.	<i>strzeż-e</i>	<i>strzeg-ą</i>

PRATIMAI

20. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

TŁUC 'daužyti, mušti', kaita **k:cz**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>tlukę</i>	
2.	<i>tluczysz</i>	
3.		

WLEC 'vilkti, tempti', kaita **k:cz, o:e**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wlekę / wlokę</i>	
2.	<i>wleczysz</i>	
3.		

STRZYC 'kirpti, karpyti', kaita **g:ż**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>strzyże</i>	<i>strzygą</i>

MÓC 'galėti', kaita **g:ż**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>mogę</i>	
2.	<i>możesz</i>	
3.		

21. Įrašykite veiksmožodžio MŪC 'galėti' formas:

1. – Aniu, czy mi pomóc?
2. – Teraz niestety (ja) nie, jestem bardzo zajęta. Może Piotr?
3. – Piotrze, Ania mŏwi, że mi pomóc.
4. – Tak, (ja) Myślę, że Marek i Krzys też
5. – Chłopaki, naprawdę (wy) mi pomóc?
6. – Oczywiście, że (my)
7. – Świetnie! Dziękuję!

22. Pabaikite sakinius:

Pvz.: Czy możecie to przeczytać? – Tak,*możemy*...

1. Mama piecze ciasto. Siostry też
2. – Olu, piekę ci tort na imieniny. – I my
3. Stary pies strzeże domu. Młode psy też
4. Banki strzegą swoich interesŏw. My też
5. Ci panowie strzygą się na łyso. A wy się ?
6. – Hanko, kto cię strzyże? – Rŏżne fryzjerki mnie
7. – Tadku, dlaczego wleciesz się jak stary żŏłw! – Ja się ?!
8. Ten tramwaj wlecze się jak mrŏwka. Inne też się
9. – Niestety często tłuķę naczynia. A pani
10. Ci chłŏpcy i znŏw się tłuķą. A wy się
11. – Czy pan może mi pomóc? – Oczywiście, że
12. – Przepraszam, czy mogę wejść? – Tak, (ty)

5. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-eć*

A. Veiksmažodžiai be priebalsių kaitos kamiengalyje

Tokių veiksmažodžių yra tik keli. Kai kurių iš jų esamojo laiko ir bendratis kamienai sutampa:

<i>KASZLEĆ</i> ‘kosėti’: <i>KASZL-eć</i> → <i>KASZL-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kaszl-e</i>	<i>kaszl-emy</i>
2.	<i>kaszl-esz</i>	<i>kaszl-ecie</i>
3.	<i>kaszl-e</i>	<i>kaszl-q</i>

<i>ŻREĆ</i> ‘ėsti, krimsti’: <i>ŻR-eć</i> → <i>ŻR-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>żr-e</i>	<i>żr-emy</i>
2.	<i>żr-esz</i>	<i>żr-ecie</i>
3.	<i>żr-e</i>	<i>żr-q</i>

Veiksmažodžių *pleć* ‘ravėti’ ir *mleć* ‘malti, trinti’ esamojo laiko kamiene atsiranda papildomas balsis *-e-*, kuris suminkština prieš jį einantį priebalsį:

<i>PLEĆ</i> ‘ravėti’: <i>PL-eć</i> → <i>PieL-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>piel-e</i>	<i>piel-emy</i>
2.	<i>piel-esz</i>	<i>piel-ecie</i>
3.	<i>piel-e</i>	<i>piel-q</i>

Veiksmažodžio *chcieć* ‘norėti’ bendratis kamieno *-ć-* esamojo laiko formose virs-ta kietuoju *-c-*:

<i>CHCIEĆ</i> ‘norėti’: <i>CHC-i-eć</i> → <i>CHC-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>chc-e</i>	<i>chc-emy</i>
2.	<i>chc-esz</i>	<i>chc-ecie</i>
3.	<i>chc-e</i>	<i>chc-q</i>

PRATIMAI

23. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

MLEĆ 'malti, trinti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>mielę</i>	
2.	<i>mielesz</i>	
3.		

ZECHCIEĆ 'panorėti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		<i>zechcemy</i>
2.		
3.		

ZEŻREĆ 'suėsti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.	<i>zeżresz</i>	
3.		

24. Pabaikite sakinius:

Pvz.: – Kto tam piele ogród? – Dzieci*pielą*...

1. Dzieci zawsze chcą lodów! Ja też
2. – Co rano mielę kawę. A ty, Kasiu, ? — Nie, siostry
3. – Jeśli żresz jak świnia, czujesz się jak świnia! – My nie !
4. – Mój pies nie chce suszu. A wasze
5. – Mój pies wszystko żre. – I nasze
6. To dziecko i znów kaszle. I inne dzieci
7. – Czy wy też kaszlecie? – Nie, (my) nie
8. – Czego panie chcą się napić? – Dziękujemy, nic nie
9. – Czego panu się chce? – Dziękuję, nic mi się nie
10. – Jak często pielecie ogród? – Codziennie (my)

B. Veiksmazodžiai, kurių kamiengalyje atsiranda -j

Šios grupės veiksmazodžiai dažniausiai reiškia perėjimą iš vienos būsenos į kitą.

Jų esamojo laiko kamienas yra ilgėnė, nes kamiengalyje atsiranda papildomas priebalsis -j-:

BIELEĆ 'baltėti, baltuoti': BIELE-ć → BIELE-j- □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>bielej-ę</i>	<i>bielej-emy</i>
2.	<i>bielej-esz</i>	<i>bielej-ecie</i>
3.	<i>bielej-e</i>	<i>bielej-q</i>

MĄDRZEĆ 'darytis protingesniam, gudrėti'		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>mądrzej-ę</i>	<i>mądrzej-emy</i>
2.	<i>mądrzej-esz</i>	<i>mądrzej-ecie</i>
3.	<i>mądrzej-e</i>	<i>mądrzej-q</i>

PRATIMAI

25. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmazodžių formas:

GLUPIEĆ 'kvailėti, eiti kvailyn'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>głupieję</i>	
2.		
3.		

SIWIEĆ 'žilti', 'pilkėti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		<i>siwiejemy</i>
2.		
3.		

CZERSTWIEĆ 'džiūti (apie duoną)', 'kietėti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>czerstwieje</i>	

26. Pabaikite sakinius:

Pvz.: Twarz mu bieleje ze strachu. Palce tež**bieleją**...

1. Babcia siwieje. Rodzice nestety tež
2. Wyczuwam, że głupieję z dnia na dzień. – Nieprawda! Ty nie
3. Te bułeczki szybko czerstwieją i tamten chleb
4. – Dlaczego ludzie tak szybko się starzeją? – Niestety (my) wszyscy się
5. Młodzież teraz szybko mądrzeje. Dzieci tež
6. Z wiekiem charakter człowieka twardnieje. I nasze dusze
7. Zawsze czerwienieję ze wstydu. A ty
8. Tak szybko doroslejesz, Piotrze! My z siostrą tež

C. Veiksmažodžiai su *-ržeć*: priebalsių *r:rz* kaita

Šiai nedidelei grupei priklauso veiksmažodžiai *tržeć* ‘trinti’, *držeć* ‘plėšti, draskyti’, *(u)mržeć* ‘mirti’, *pržeć* ‘spausti’, ‘stumti’, ‘raginti’, *wržeć* ‘virti, kunkuliuoti’ ir jų priešdėliniai vediniai.

Kamiengalio priebalsis *-r-* būdingas vns. 1 asm ir dgs. 3 asm. formoms, kitur jis virsta istoriškai minkštuoju *-rz-³* < **r**:

TRZEĆ ‘trinti’: TRZ- <i>eć</i> → TR-□/ TRZ-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>tr-ę</i>	<i>trz-emy</i>
2.	<i>trz-esz</i>	<i>trz-ecie</i>
3.	<i>trz-e</i>	<i>tr-q</i>

Tik veiksmažodis *wržeć* ‘virti, kunkuliuoti’ gali turėti vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. formų variantus – tiek su *-r-*, tiek su *-rz-*:

WRZEĆ ‘virti, kunkuliuoti’		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wr-ę/ wrz-ę</i>	<i>wrz-emy</i>
2.	<i>wrz-esz</i>	<i>wrz-ecie</i>
3.	<i>wrz-e (wr-e)⁴</i>	<i>wr-q/ wrz-q</i>

³ Po skardžiujų priebalsių *rz* tariamas kaip [ž], po dusliųjų – kaip [š].

⁴ Vns. 3 asm. variantas *wre* įmanomas tik kolokacijose *praca / życie / bitwa wre* ‘darbas / gyvenimas / verda’.

PRATIMAI

27. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

DRZEC 'plėšti, draskyti', kaita **r:rz**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>drę</i>	
2.	<i>drzesz</i>	
3.		

PRZEC 'spausti', 'stumti', kaita **r:rz**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>prę</i>	<i>przemy</i>
2.		
3.		

(U)MRZEC 'mirti', kaita **r:rz**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>(u)mrze</i>	<i>(u)mrą</i>

28. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas:

TRZEC 'trinti, tarkuoti'

1. Dziecko oko. Co mu jest?
2. Dziewczyny marchewkę, ja jabłko.
3. A wy co ?

WRZEC 'virti, kunkuliuoti'

1. W garnku zupa.
2. W jego żyłach afrykańska krew.
3. Na budowie drogi praca
4. Różne uczucia w moim sercu.

DRZEC ‘plėšti, draskyti’, **DRZEC SIĘ** ‘draskytis’, ‘rėkti’, ‘bartis’

1. Nasz kot pazurami meble, a wasze koty ?
2. Ciągłe (ja) rajstopy, a ty, Marto, często ?
3. Dzieci, po co te papiery?
4. Mąż z żoną się jak pies z kotem.

PRZEC ‘spausti’, ‘stumti(s)’, ‘raginti’

1. Wojska dalej.
2. Marku, co cię tak do domu?.....
3. Wychodzimy stąd i (my) do przodu!
4. Chyba (wy) do przejścia władzy?

6. Veiksmazodžiai, kurių bendratis baigiasi **-ić, -yć, -uć**

Šiai grupei priklauso nurodyto tipo vienaskiemeniai veiksmazodžiai ir jų priešdėliniai vediniai.

Esamojo laiko kamienas yra ilgesnis nei bendratis, nes kamiengalyje atsiranda papildomas priebalsis **-j-**:

BIC ‘mušti’: BI-ć → BI-j-		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>bij-ę</i>	<i>bij-emy</i>
2.	<i>bij-esz</i>	<i>bij-ecie</i>
3.	<i>bij-e</i>	<i>bij-ą</i>

CZUĆ ‘jausti’		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>czuj-ę</i>	<i>czuj-emy</i>
2.	<i>czuj-esz</i>	<i>czuj-ecie</i>
3.	<i>czuj-e</i>	<i>czuj-ą</i>

PRATIMAI

29. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

ŽYĆ 'gyventi'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>żyję</i>	
2.		
3.		

TYĆ 'tukti, storėti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		<i>tyjemy</i>
2.		
3.		

KUĆ 'kalti', 'kaustyti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>kuje</i>	

30. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas:

1. Zawsze (ja – myć) ręce po powrocie do domu. A ty, Marku,?
2. – Dlaczego cały czas (wy – żuć) gumę? – (My) dla przyjemności.
3. – Kto (szyć) pani sukienkę? – Sama sobie
4. – Ona (tyć) z dnia na dzień. – W zimie wszyscy
5. – Jak (ty – czuć się), mamó? – Dziękuję, dobrze
6. – Co panie (pić) ? – (My) herbatę.
7. – Czy pan (napić się) z nami kawy? – Dziękuję, już (ja – pić)

8. – Jakie zwierzę często (pluć)? – Wielbłądy
9. – Chłopcy, i znów (bić się) ? – (My) nie w ogóle!
10. – Ciekawe, co (kryć się) w jego sercu? – Chyba dużo wszystkiego w nim

7. Veiksmąžodžiai, kurių bendratis baigiasi -ač

I asmenuotei priklauso tik nedidelė tokio tipo veiksmąžodžių dalis. Jie sudaro keletą negausių grupelių, kurios skiriasi priebalsių ir balsių kaitaliojimo modeliais. Dauguma veiksmąžodžių su **-ač** bendraties gale priklauso III asmenuotei.

A. Veiksmąžodžiai su -j- esamojo laiko kamiengalyje

Tokių veiksmąžodžių yra tik keli. Kai kurių iš jų – **bajač** ‘sekti pasakas, meluoti’, **krajač** ‘pjaustyti, karpyti’, **lajač** ‘keikti, plūsti’⁵ – esamojo laiko kamienas yra trumpesnis nei bendraties, pvz.:

BAJAČ ‘sekti pasakas’: BAJ-ač → BAJ-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>baj-ę</i>	<i>baj-emy</i>
2.	<i>baj-esz</i>	<i>baj-ecie</i>
3.	<i>baj-e</i>	<i>baj-ą</i>

Panašiai yra asmenuojami keli veiksmąžodžiai (**grzac** ‘šildyti’, **wiac** ‘pūsti’, **lač** ‘pilti, lieti’, ‘lyti’, **siac** ‘sėti’, **piac** ‘giedoti (*apie gaidį*)’, **šmiac się** ‘juoktis’, **dziac się** ‘darytis, vyksti’, **chwiac się** ‘svyruoti, linguoti’), kurių esamojo laiko kamienas yra ilgesnis nei bendraties dėl priebalsio **-j-** atsiradimo. Be to, šių veiksmąžodžių esamojo laiko kamienne bendraties balsis **-a-** virsta **-e-**:

GRZAC ‘šildyti’: GRZA-č → GRZEj-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>grzej-ę</i>	<i>grzej-emy</i>
2.	<i>grzej-esz</i>	<i>grzej-ecie</i>
3.	<i>grzej-e</i>	<i>grzej-ą</i>

⁵ Kiti veiksmąžodžiai, kurių bendratis baigiasi **-jač**, priklauso III asmenuotei.

PRATIMAI

31. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

KRAJACĖ ‘pjaustyti, karpyti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kraję</i>	
2.		
3.		

WIACĖ ‘pūsti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		<i>wiejemy</i>
2.		
3.		

ŠMIACĖ SIĘ ‘juoktis’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>šmieję się</i>	
2.		
3.		

32. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas:

Veiksmažodžiai: **lać się** ‘lietis; tekėti, bėgti’, **grzacĖ** ‘šildyti’, **šmiacĖ się** ‘juoktis’, **siać** ‘sėti’, **oblać** (egzamin) ‘susikirsti per egzaminą’, **dziacĖ się** ‘darytis, vyksti’, **zasiać** ‘pasėti’, **podgrzacĖ** ‘pašildyti’, **podlać** ‘paliesti, palaistyti’, **lać** ‘lyti’, **šmiacĖ się** ‘juoktis’, **krajać** ‘pjaustyti, karpyti’, **piacĖ** ‘giedoti’, **bajać** ‘sekti pasakas’.

1. Dlaczego woda nam na głowę? 2. W domu jest zimno: kaloryfery nie
3. Dziecko i dorośli
4. Kto wiatr, ten zbiera burzę. 5. – Jarku, i znów się nie uczysz? Chyba egzamin! – Na pewno (ja) nie
6. Co tu się ?
7. Jak , tak zbierzesz. 8. – Mamo, mi obiad? – Oczywiście, że (ja)
9. – Panie te kwiaty? – Tak, (my)
10. Na dworze jak z cebra!

11. – Dlaczego (wy) tak ? – (My), bo oglądamy komedię. 12. – Co ty, Olu? – (Ja) cebulę.
 13. Duży kogut na płocie obok kurnika. Inne koguty też
 14. Prędko stara baśń się, nie tak prędko rzecz się staje.

B. Veiksmožodžiai su istoriniais priebalsių pakitimais šaknyje

Šiai grupei priklauso veiksmožodžiai, kurių bendraties ir esamojo laiko šakninis priebalsis skiriasi dėl istoriškai vykusios palatalizacijos (suminkštėjimo): $b \rightarrow b'$, $p \rightarrow p'$, $(s)l \rightarrow (\acute{s})l$, $m \rightarrow m'$, $r \rightarrow rz$, $t \rightarrow cz$, $s \rightarrow sz$, $z \rightarrow ź$, $k \rightarrow cz$, $g \rightarrow ź$, $st \rightarrow szcz$, $sk \rightarrow szcz$, $zd \rightarrow źdź$.

Pirmas priebalsio variantas būdingas bendračiais, antras (po palatalizacijos) – višoms esamojo laiko formoms. Be to, esamojo laiko kamienas sutrumpėja, nes praranda bendraties kamiengalio balsį *-a*.

$b \rightarrow b'$

RĄBĄĆ 'kapoti': RĄB-ac → RĄB-i-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>rąbi-ę</i>	<i>rąbi-emy</i>
2.	<i>rąbi-esz</i>	<i>rąbi-ecie</i>
3.	<i>rąbi-e</i>	<i>rąbi-q</i>

$p \rightarrow p'$

KOPĄĆ 'kasti': KOP-ac → KOP-i-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kopi-ę</i>	<i>kopi-emy</i>
2.	<i>kopi-esz</i>	<i>kopi-ecie</i>
3.	<i>kopi-e</i>	<i>kopi-q</i>

$(s)l \rightarrow (\acute{s})l$

SŁĄĆ 'siųsti': SŁ-ac → ŚL-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>śl-ę</i>	<i>śl-emy</i>
2.	<i>śl-esz</i>	<i>śl-ecie</i>
3.	<i>śl-e</i>	<i>śl-q</i>

m→m'

KĻAMĀČ 'meluoti': KĻAM-ač → KĻAM-i-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>klami-ę</i>	<i>klami-emy</i>
2.	<i>klami-esz</i>	<i>klami-ecie</i>
3.	<i>klami-e</i>	<i>klami-q</i>

r→rz

KARĀČ 'bausti': KAR-ač → KARz-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>karz-ę</i>	<i>karz-emy</i>
2.	<i>karz-esz</i>	<i>karz-ecie</i>
3.	<i>karz-e</i>	<i>karz-q</i>

t→cz

PLĀTĀČ 'painioti': PLĀT-ač → PLĀcz-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>plācz-ę</i>	<i>plācz-emy</i>
2.	<i>plācz-esz</i>	<i>plācz-ecie</i>
3.	<i>plācz-e</i>	<i>plācz-q</i>

s→sz

PISĀČ 'rašyti': PIs-ač → PIsz-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>pisz-ę</i>	<i>pisz-emy</i>
2.	<i>pisz-esz</i>	<i>pisz-ecie</i>
3.	<i>pisz-e</i>	<i>pisz-q</i>

z→ž

KAZĀČ 'liepti': KAZ-ač → KAZž-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kaž-ę</i>	<i>kaž-emy</i>
2.	<i>kaž-esz</i>	<i>kaž-ecie</i>
3.	<i>kaž-e</i>	<i>kaž-q</i>

k→cz

PLAKAĆ 'verkti': <i>PLAk-ac</i> → <i>PLAcz-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>placz-ę</i>	<i>placz-emy</i>
2.	<i>placz-esz</i>	<i>placz-ecie</i>
3.	<i>placz-e</i>	<i>placz-q</i>

g→ż

LGAC 'meluoti': <i>Lg-ac</i> → <i>Lż-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>lż-ę</i>	<i>lż-emy</i>
2.	<i>lż-esz</i>	<i>lż-ecie</i>
3.	<i>lż-e</i>	<i>lż-q</i>

st→szcz

CHŁOSTAĆ 'plakti, kirsti': <i>CHŁOst-ac</i> → <i>CHŁOszcz-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>chłoszcz-ę</i>	<i>chłoszcz-emy</i>
2.	<i>chłoszcz-esz</i>	<i>chłoszcz-ecie</i>
3.	<i>chłoszcz-e</i>	<i>chłoszcz-q</i>

sk→szcz

KLASKAĆ 'ploti': <i>KLAsk-ac</i> → <i>KLAszcz-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>klaszc-ę</i>	<i>klaszc-emy</i>
2.	<i>klaszc-esz</i>	<i>klaszc-ecie</i>
3.	<i>klaszc-e</i>	<i>klaszc-q</i>

zd→żdź

GWIZDAĆ 'švilpti': <i>GWIZd-ac</i> → <i>GWIżdź-□</i>		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>gwiżdź-ę</i>	<i>gwiżdź-emy</i>
2.	<i>gwiżdź-esz</i>	<i>gwiżdź-ecie</i>
3.	<i>gwiżdź-e</i>	<i>gwiżdź-q</i>

PRATIMAI

33. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

GRZEBĄĆ 'kapstyti', 'laidoti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>grzebię</i>	
2.		
3.		

DRZEMĄĆ 'snausti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		<i>drzemią</i>

LIZĄĆ 'laižyti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>lizę</i>	<i>lizemy</i>
2.		
3.		

CZESĄĆ 'šukuoti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>czesę</i>	
2.	<i>czeszesz</i>	
3.		

ORĄĆ 'arti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>orę</i>	<i>orzemy</i>
2.		
3.		

DEPTĄĆ 'minti, mindžioti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>depczę</i>	
2.	<i>depczesz</i>	
3.		

CHLUSTAC SIĘ 'taškytis, pliuškentis'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>chluszczę się</i>	
2.	<i>chluszczesz się</i>	
3.		

GLASKAC 'glostyti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>głaszczę</i>	<i>głaszczemy</i>
2.		
3.		

ZAGWIZDAC 'pašvilpti, pašvilpiniuoti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>zagwiżdżę</i>	
2.	<i>zagwiżdżesz</i>	
3.		

34. Pabaikite sakinius:

Pvz.: – Marto, za długo się czeszesz! – Nieprawda, ...**czeszę się**.... szybko!

1. Mój kot cały dzień drzemie przy piecu. I inne koty
2. – Często piszecie do rodziców? – Brat co miesiąc, (ja)
co tydzień.
3. – I znów mi kłamiesz, synku! – Nigdy ci nie (ja)! Inne dzieci
.....
4. – Chyba coś płaczesz, Kasiu! – Nic nie, to wy
5. – Ten polityk łąze jak pies! — Wszyscy politycy !
6. – Dlaczego płaczesz, Olu? – (Ja), bo boję się egzaminu. – Ale
inne koleżanki nie !
7. – Jurku, nie gwizdź w domu! – To nie ja Bracia
8. – Chłopcy, płaczcie się w coś, czego nie rozumiecie! – My się? !
To oni się
9. – Komu klaszczecie? – (My) tym aktorom.
10. – Marto, lubisz głaaskać kota? – To on lubi, kiedy (ja) go..... A ty
..... swojego psa?

C. Netaisyklingi veiksmažodžiai: *brać* ‘imti’, *prac* ‘skalbti’, *ślac* (II) ‘kloti (patalą)’, *jechać* ‘važiuoti’

Dėl šiems veiksmažodžiams būdingų fonetinių pakitimų šaknyje jų negalima priskirti jokiai anksčiau išvardytai grupei.

Veiksmažodžių *brać* ‘imti’ ir *prac* ‘skalbti’ esamojo laiko kamiene atsiranda balsių *-o/-e-* kaita, o kamiengalio priebalsis *-r-* išlieka tik vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. formose, kitur jis virsta *-rz-*.

<i>BRAC</i> ‘imti’: <i>BR-ac</i> → <i>BioR-</i> □/ <i>BieRZ-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>bior-ę</i>	<i>bierz-emy</i>
2.	<i>bierz-esz</i>	<i>bierz-ecie</i>
3.	<i>bierz-e</i>	<i>bior-ą</i>

Dar daugiau neturinčių analogų pakitimų vyksta veiksmažodžių *ślac* ‘kloti (patalą)’ ir *jechać* ‘važiuoti’ esamojo laiko kamienuose:

<i>SŁAC</i> ‘kloti (patalą)’: <i>SŁ-ac</i> → <i>ŚCIEL-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>ściel-ę</i>	<i>ściel-emy</i>
2.	<i>ściel-esz</i>	<i>ściel-ecie</i>
3.	<i>ściel-e</i>	<i>ściel-ą</i>

<i>JECHAC</i> ‘važiuoti’: <i>JECH-ac</i> → <i>JAD-</i> □/ <i>JEDZ-i-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>jad-ę</i>	<i>jedzi-emy</i>
2.	<i>jedzi-esz</i>	<i>jedzi-ecie</i>
3.	<i>jedzi-e</i>	<i>jad-ą</i>

PRATIMAI

35. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

PRACĖ 'skalbti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>piorę</i>	
2.	<i>pierzesz</i>	
3.		

PRZYJECHAĆ 'atvažiuoti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>przyjadę</i>	
2.	<i>przyjedziesz</i>	
3.		

36. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas:

BRACĖ 'imti'

1. Co (ty) na wycieczkę, Marku?
2. (Ja) na pewno komórkę i sweter, bo będzie chłodno.
3. A jedzenie ktoś ?
4. Dziewczyny kanapki, a chłopcy – wodę mineralną.
5. My z Anią jabłka i mandarynki. A wy co ?
6. Zabierzcie tylko potrzebne rzeczy! Pomyślcie dobrze, co

JECHAĆ 'važiuoti'

1. Gdzie państwo jutro ?
2. (My) do Krakowa.
3. Czy pani Maria też tam ?
4. Tak, (ja) A wy, dzieci, z nami?
5. Niestety (my) nie Pojutrze mamy egzamin.

II asmenuotė (-ę, -isz/-ysz)

Šiai asmenuotei priklauso veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi:

- 1) **-ić, -yc** (visi dviskiemeniai veiksmažodžiai ir jų vediniai);
- 2) **-eć** (*widzieć* ‘matyti’, *lecieć* ‘skristi’, ‘lėkti’ ir kt.);
- 3) **-ać** (*spać* ‘miegoti’, *stać* ‘stovėti’) – kai kurie.

II asmenuotės galūnės:

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	-ę	-imy/-ymy
2.	-isz/-ysz	-icie/-ycie
3.	-i/-y	-ą

Balsis **-i** galūnėse rodo priebalsio, kuris yra prieš jį, minkštumą, balsis **-y** – priebalsio kietumą.

1. Veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi **-ić, -yc, -eć**

A. Veiksmažodžiai be priebalsių kaitos kamiengalyje

Šioje grupėje galima išskirti 2 pogrupius:

- 1) Dviskiemeniai veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi **-bić** (*lubić* ‘mėgti’), **-lić** (*chwalić* ‘girti’), **-nić** (*dzwonić* ‘skambinti’), **-pić** (*lepić* ‘lipdyti’), **-wić** (*mówić* ‘sakyti, kalbėti’). Šiam pogrupiui taip pat priklauso du veiksmažodžiai su **-leć** – *woleć* ‘teikti pirmenybę’ ir *myśleć* ‘galvoti’. Tokio tipo veiksmažodžiams taikomos esamojo laiko galūnės su balsiu **-i-**, paskutinis šaknies priebalsis išlieka minkštas visose formose:

LUBIĆ ‘mėgti’		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>lub-i⁶-ę</i>	<i>lub-imy</i>
2.	<i>lub-isz</i>	<i>lub-icie</i>
3.	<i>lub-i</i>	<i>lub-i-ą</i>

WOLEĆ ‘teikti pirmenybę’		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wol-ę</i>	<i>wol-imy</i>
2.	<i>wol-isz</i>	<i>wol-icie</i>
3.	<i>wol-i</i>	<i>wol-ą</i>

⁶ Vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. galūnėse balsis **-i-** rašomas tiesiog kaip minkštumo ženklas, o ne kaip galūnės elementas.

2) *Dviskiemeniai* veiksmoždziai, kurių bendratis baigiasi **-czyk** (*uczyć* ‘mokyti’), **-czeć** (*milczeć* ‘tylėti’), **-rzyć** (*wierzyć* ‘tikėti’), **-rzeć** (*patrzeć* ‘žiūrėti’), **-szyć** (*cieszyć* ‘džiuginti’), **-szeć** (*słyszeć* ‘girdėti’), **-żyć** (*dążyć* ‘siekti’), **-żeć** (*leżeć* ‘gulėti’). Šio pogrupio veiksmoždziams taikomos esamojo laiko galūnės su balsiu **-y-**, paskutinis šaknies priebalsis išlieka fonetiškai kietas⁷ visose formose:

UCZYĆ ‘mokyti’		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>ucz-ę</i>	<i>ucz-ymy</i>
2.	<i>ucz-ysz</i>	<i>ucz-ycie</i>
3.	<i>ucz-y</i>	<i>ucz-ą</i>

SŁYSZEĆ ‘girdėti’		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>słysz-ę</i>	<i>słysz-ymy</i>
2.	<i>słysz-ysz</i>	<i>słysz-ycie</i>
3.	<i>słysz-y</i>	<i>słysz-ą</i>

PRATIMAI

37. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

DZWONIC ‘skambinti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>dzwonię</i>	
2.	<i>dzwonisz</i>	
3.		

MYŚLEĆ ‘galvoti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>myślę</i>	<i>myślimy</i>
2.		
3.		

⁷ Istoriskai priebalsiai c [c], cz [č], dz [ʒ], dź [ʒ̣], rz [ʒ̣], sz [ʂ], ź [ʒ̣] buvo minkšti, bet XVI a. sukietėjo.

CIESZYĆ SIĘ 'džiaugtis'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>cieszę się</i>	
2.	<i>cieszysz się</i>	
3.		

LEŽEĆ 'gulėti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>leży</i>	<i>leżą</i>

38. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas:

1. Dzieci dzwonią do nas, a my do nich.
2. My cię chwalimy i oni cię.....
3. Co pan woli – kawę czy herbatę? – (Ja) kawę.
4. Nie słyszę, co panie mówią? – (My) Nic nie.....
5. Ja nieźle tańczę i wy dobrze
6. My dobrze się bawimy i one dobrze
7. No i co o tym myślisz, Mirku? – (Ja), że to ciekawa propozycja.
8. On milczy i wy.....
9. Pies leży pod drzwiami, a koty na kanapie.
10. Oni patrzą w sufit i my
11. Oni uczą się dobrze i wy dobrze
12. – Cieszę się, że was widzę! – I my

B. Veiksmazodžiai su kamiengalio priebalsių kaita

Esamojo laiko kamiengalio priebalsiai kaitaliojasi, jei veiksmazodžio bendratis baigiasi:

1) **-cić, -cieć** (*placić* ‘mokėti’, *lecieć* ‘skristi’), kaita **c:ć (-ci-)**, pvz.:

PŁACIĆ ‘mokėti’: PŁAC-□/ PŁAĆ-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>plac-ę</i>	<i>plac-imy</i>
2.	<i>plac-isz</i>	<i>plac-icie</i>
3.	<i>plac-i</i>	<i>plac-ą</i>

2) **-dzić, -dzieć** (*budzić* ‘žadinti’, *widzieć* ‘matyti’), kaita **dz:dź (-dzi-)**, pvz.:

WIDZIEĆ ‘matyti’: WIDZ-□/ Widź-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>widz-ę</i>	<i>widz-imy</i>
2.	<i>widz-isz</i>	<i>widz-icie</i>
3.	<i>widz-i</i>	<i>widz-ą</i>

3) **-sić, -sieć** (*nosić* ‘nešti, nešioti’, *wisieć* ‘kabėti, kaboti’), kaita **sz:ś (-si-)**, pvz.:

NOSIĆ ‘nešti, nešioti’: NOSZ-□/ NOŚ-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>nosz-ę</i>	<i>nos-imy</i>
2.	<i>nos-isz</i>	<i>nos-icie</i>
3.	<i>nos-i</i>	<i>nosz-ą</i>

4) **-zić** (*wozić* ‘vežioti’), kaita **ż:ź (-zi-)**, pvz.:

WOZIĆ ‘vežioti’: WOŻ-□/ WOŹ-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>woż-ę</i>	<i>woz-imy</i>
2.	<i>woz-isz</i>	<i>woz-icie</i>
3.	<i>woz-i</i>	<i>woż-ą</i>

5) **-ździć** (*jeździć* ‘važiuoti, važinėti’), kaita **źdź:źdź (-ździ-)**, pvz.:

JEŹDZIĆ ‘važiuoti, važinėti’: JEŹDŹ-□/ JEŹDŹ-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>jeźdź-ę</i>	<i>jeźdź-imy</i>
2.	<i>jeźdź-isz</i>	<i>jeźdź-icie</i>
3.	<i>jeźdź-i</i>	<i>jeźdź-ą</i>

6) **-šcić** (gošcić ‘viešėti’, priimti svečius), kaita **szcz:śc** (-šci-), pvz.:

GOŠCIC ‘viešėti’, priimti svečius: GOszcz-□/ GOśc-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	goszcz-ę	gośc-imy
2.	gośc-isz	gośc-icie
3.	gośc-i	goszcz-ą

PRATIMAI

39. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

LECIEĆ ‘skristi’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	leceę	
2.	lecisz	
3.		

CHODZIC ‘vaikščioti, eiti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	chodzę	chodzimy
2.		
3.		

WISIEĆ ‘kabėti, kaboti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	wisi	wiszą

ŁAZIC ‘laipioti; landžioti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	łażę	
2.		łazicie
3.		

GNIEŹDZIC ‘krauti lizdą’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	gnieżdżę	
2.		
3.	gnieżdzi	

PUŠCIC ‘paleisti (ką nors)’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>pušci</i>	<i>puszczą</i>

40. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas:

- Lampa wisi na suficie, a obrazy na ścianie.
- W zimie zawsze noszę czapkę. A wy ?
- Ola prosi Kasię o pomoc. I ja.....
- Co wtorek siostra wozi mnie na basen. Czasem mnie rodzice.
- Oni grożą nam karą! – Nie przejmuj się, nic nam nie
- Mój kot łązi po drzewach. I inne koty
- Czy widzisz tego ptaka? – Tak, (ja)
- Dlaczego siedzicie w domu? – (My) w domu, bo chorujemy.
- Często chodzę do koleżanek i one do mnie
- Pan Nowak leci do Paryża, a państwo Kowalscy do Londynu.
- Oni często się kłócą. My nigdy się nie A wy ?
- Marek płaci w kasie i wychodzi. Ja też i
- Często jeździsz do Kowna? – Rzadko Oni często.
- A wy gdzie jeździcie? – (My) co miesiąc na wieś do dziadków.
- Co wieczór czyszczę buty. A ty
- Babcia nie puści mnie z domu bez swetra. I rodzice nie
- Dlaczego oni mi zazdroszczą? – Nie wiem. Ja ci nie
- Kogo gościcie jutro? – (My) krewnych z Polski.

C. Veiksmazodžiai, kurių kamiengalyje atsiranda -j

Beveik visų šios grupės veiksmazodžių bendratis baigiasi **-oic** (*doić* ‘melžti’, *goić się* ‘gyti’, *koić* ‘raminti (skausmą)’, *kroić* ‘pjaustyti, raikyti’ ir kt.), o esamojo laiko **vs.** 1 asm. ir **dgs.** 3 asm. kamiengalyje atsiranda **-j**:

KROIĆ ‘pjaustyti’: KRO-ić → KROj-□ / KRO-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kroj-ę</i>	<i>kro-imy</i>
2.	<i>kro-isz</i>	<i>kro-icie</i>
3.	<i>kro-i</i>	<i>kroj-ą</i>

PRATIMAI

41. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

DOIĆ ‘melžti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>doję</i>	
2.	<i>doisz</i>	
3.		

GOIĆ SIĘ ‘gyti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>goi</i>	<i>goją</i>

42. Įrašykite tinkamas veiksmazodžių formas:

KROIĆ ‘pjaustyti, raikyti’

1. Widzę, że coś (wy) ?
2. Tak, (my): ja chleb, Marek szynkę, siostry ser. A ty co ?
3. (Ja) Nic nie

NIEPOKOIĆ SIĘ ‘nerimauti’

1. (My) zawsze , kiedy cię długo nie ma.
2. Dlaczego (wy) się ? Nie musicie się
3. Wszyscy rodzice o swoje dzieci.
4. I ty, babciu, się ?
5. Oczywiście, że ja też się

2. Veiksmoždziai, kurių bendratis baigiasi -ac

Tik trys veiksmoždziai su **-ac** bendrattyje priklauso II asmenuotei.

Dviejų iš jų – *bać się* ‘bijoti(s)’ ir *stac* ‘stovėti’ – esamojo laiko formose atsiranda balsis **-o-**, o vns. 1 asm. ir dgs. 3 asm. kamiengalyje dar ir priebalsis **-j-**:

STAC ‘pjaustyti’: <i>ST-ac</i> → <i>SToj-</i> □ / <i>STo-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>stoj-ę</i>	<i>sto-imy</i>
2.	<i>sto-isz</i>	<i>sto-icie</i>
3.	<i>sto-i</i>	<i>stoj-ą</i>

Visiškai kitaip kaitaliojamas dar vienas veiksmožodis su **-ac** – *spac* ‘miegoti’. Jo paradigma atitinka II asmenuotės 1 grupės „A“ modelį:

SPAC ‘miegoti’: <i>SP-ac</i> → <i>šp(i)-</i> □		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>špi-ę</i>	<i>šp-imy</i>
2.	<i>šp-isz</i>	<i>šp-icie</i>
3.	<i>šp-i</i>	<i>špi-ą</i>

PRATIMAI

43. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

BAC SIĘ 'bijoti(s)'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>boję się</i>	
2.	<i>boisz się</i>	
3.		

WYSPAĆ SIĘ 'išsimiegoti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wyśpię się</i>	
2.		
3.	<i>wyśni się</i>	

44. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas:

1. – Czego tak się boisz, Magdo? – (Ja) tego dużego psa.
2. – Jeszcze śpisz, synku? – Siostry też jeszcze
3. – Kto z was stoi w kolejce? – (My) wszyscy
4. Babcia doi krowę, jej wnuczki też
5. Ty goisz moje rany i koisz ból. I oni i
6. Zawsze śpimy długo. A wy długo

III asmenuotė (-am, -asz)

III asmenuotei priklauso dauguma veiksmažodžių, kurių bendratis baigiasi **-ac**. Jų kaitėba, palyginti su I ir II asmenuočių veiksmažodžiais, yra labai reguliari ir nesudėtinga.

III asmenuotės galūnės:

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	-am	-amy
2.	-asz	-acie
3.	-a	-ają

Šiai asmenuotei būdinga tai, kad veiksmažodžių bendratis ir esamojo laiko kamienai sutampa, pvz.:

ZNAĆ 'žinoti, pažinti': ZN-ac → ZN-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	zn-am	zn-amy
2.	zn-asz	zn-acie
3.	zn-a	zn-ają

Vienintelis III asmenuotės veiksmažodis su **-(i)ec** bendratis gale yra **miec** 'turėti':

MIEĆ: Mi-ec → M-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	m-am	m-amy
2.	m-asz	m-acie
3.	m-a	m-ają

PRATIMAI

45. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

SŁUCHAC 'klausyti(s)'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	slucham	
2.	sluchasz	
3.		

SPRZĄTAĆ 'tvarkyti (patalpas)'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>spręta</i>	

UŚMIECHAĆ SIĘ 'šypsotis'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		<i>uśmiejamy się</i>
2.		
3.		

46. Įrašykite tinkamas veiksmažodžio *mieć* 'turėti' formas:

1. Co (wy) tam , dzieci?
2. (My) kota. A pani w domu jakiegoś zwierzaka?
3. Nie, teraz niestety nie , ale moi rodzice
A ty, Kasiu, wydaje się psa?
4. Tak, (ja) (On) na imię Reks i jest bardzo inteligentny.
5. No to (ty) szczęście!

47. Pabaikite sakinius:

1. My słuchamy muzyki i oni
2. On ma nowy samochód i my
3. Ten pan czyta i inni panowie
4. My rozmawiamy po polsku i wy
5. Ja się uśmiejam i ty Wszyscy się
6. Pani gra na pianinie i my
7. Ty pomagasz swoim rodzicom i ja
8. Ja pytam, ty i on
9. Ona nam odpowiada i wy
10. Witamy się i siadamy i inni
11. Babcia non stop ogląda telewizję, ja nigdy nie
12. Oni zawsze nam pomagają, my też

IV asmenuotė (-em, -esz)

IV asmenuotei priklauso tik 5 veiksmažodžiai – *umieć* ‘mokėti, gebėti’, *śmieć* ‘drįsti’, *rozumieć* ‘suprasti’, *wiedzieć* ‘žinoti’, *jeść* ‘valgyti’ – ir jų vediniai.

IV asmenuotės galūnės:

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	-em	-emy
2.	-esz	-ecie
3.	-e	-eją

Kadangi šios galūnės labai primena III asmenuotės galūnes, kai kuriose gramatikose III ir IV asmenuotės jungiamos į vieną *-m, -sz* asmenuotę.

Visiškai taisyklingai asmenuojami IV asmenuotės veiksmažodžiai, kurių bendratis baigiasi *-mieć* – *umieć*, *śmieć*, *rozumieć*, pvz.:

UMIEĆ: UMi-ć → UMi-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>umi-em</i>	<i>umi-emy</i>
2.	<i>umi-esz</i>	<i>umi-ecie</i>
3.	<i>umi-e</i>	<i>umi-eją</i>

Veiksmažodžių *jeść* ir *wiedzieć* bendratis ir esamojo laiko kamienai skiriasi, be to, dgs. 3 asm. formoje jie turi nereguliarią galūnę *-edzą*:

JEŚĆ ‘valgyti’: JEŚ-ć → J-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>j-em</i>	<i>j-emy</i>
2.	<i>j-esz</i>	<i>j-ecie</i>
3.	<i>j-e</i>	<i>j-edzą</i>

WIEDZIEĆ ‘žinoti’: WIEDZIE-ć → Wi-□		
Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wi-em</i>	<i>wi-emy</i>
2.	<i>wi-esz</i>	<i>wi-ecie</i>
3.	<i>wi-e</i>	<i>wi-edzą</i>

PRATIMAI

48. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas esamojo laiko formas:

ŠMIEĆ 'drįsti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>šmiem</i>	
2.		
3.		

ROZUMIEĆ 'suprasti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.	<i>rozumie</i>	

DOWIEDZIEĆ SIĘ 'sužinoti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		<i>dowiedzą się</i>

ZJEŚĆ 'pavalgyti, suvalgyti'

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.	<i>zjesz</i>	
3.		

49. Įrašykite tinkamas veiksmažodžio *wiedzieć* 'žinoti' formas:

1. Marku, czy, kiedy przyjeżdża dziadek?
2. Niestety (ja) nie Może mama ?
3. Mamo, tato, czy, kiedy dziadek będzie u nas?
4. Tak, (my) Dziadek przyjeżdża w sobotę wieczorem.
5. No, mówiłam, że rodzice zawsze wszystko

50. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių *wieždieć 'žinoti' ir znać 'pažinti, žinoti, mokėti' formas:*

1. – Czy pani język litewski? – Tak,
2. – Czy państwo, że jutro jest zebranie? – Nie, nie
3. – Czy (wy), gdzie jest poczta? – Oczywiście, że (my)
4. Nikogo nie na tej fotografii. A ty ?
5. Ona zawsze wszystko
6. Czy panowie się ?
7. – Czy (ty) coś o tym ? – Niestety, nic o tym nie
8. – Czy (ty) tego aktora? – (Ja) go bardzo dobrze.

51. Pabaikite sakinius:

1. Nic z tego nie rozumiem! A wy coś ?
2. Ten profesor rozumie wszystko. I tamci profesorowie
3. Zwykle jemy na śniadanie kanapki. Oni jajka.
4. W zimie koniecznie jemy zupę. A wy co ?
5. Jak to dobrze, że umiesz gotować! Nie wszystkie dziewczyny
6. Umiem też robić na drutach. A Marta ?
7. Jak śmiesz tak do mnie mówić?! Nikt nie !
8. Nie śmiem nawet pomyśleć o tym. A pani? Państwo ?

BŪTASIS LAIKAS

Czas przeszły

Būtojo laiko formos sudaromos iš bendraties kamieno, priesagų *-ł/-l* ir galūnių:

BYĆ ‘būti’: BY-Ć → BY-ł-□ / BY-l-□

Galūnės pasirinkimas priklauso nuo:

- 1) vienaskaitos ar daugiskaitos formos,
- 2) asmens formos,
- 3) giminės formos.

Vienaskaitos formose skiriama *vyriškoji*, *moteriškoji* ir *niekatroji* (bevardė) giminė (kasdieniame gyvenime yra vartojama tik niekatrosios giminės 3 asm. forma⁸). Visoms vienaskaitos formoms būdingas kietas būtojo laiko priesagos variantas *-ł-*.

Vienaskaitos galūnės:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	-(ł)- em	-(ł)- am	[-(ł)- om]
2. ty	-(ł)- eś	-(ł)- aś	[-(ł)- oś]
3. on, ona, ono	-(ł)- o	-(ł)- a	-(ł)- o

Veiksmazodžio *BYĆ* vienaskaitos formos:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	by-ł- em	by-ł- am	[by-ł- om]
2. ty	by-ł- eś	by-ł- aś	[by-ł- oś]
3. on, ona, ono	(on) by-ł	(ona) by-ł- a	(ono) by-ł- o

Daugiskaitoje funkcionuoja tik lenkų kalbai būdingų dviejų giminių formos: *vyriškojo asmens* (lenk. *rodzaj męskoosobowy*) ir *nevyriškojo asmens* (lenk. *rodzaj niemęskoosobowy*). *Vyriškojo asmens* (vyr. asm. g.) formos vartojamos kalbant:

- 1) apie vyriškos lyties asmenis (pvz., *panowie* ‘ponai, vyrai’),
- 2) apie asmenų grupę, kurioje yra bent vienas vyriškos lyties asmuo (pvz., *studenci* ‘studentai’).

⁸ Pvz., pasakose saulė, kuri lenkų kalboje yra niek. g. (*słońce*) gali pasakyti apie save *byłom, widziałom* ir pan.

Joms būdingas minkštas būtojo laiko priesagos variantas *-l-*.

Visais kitais atvejais vartojamos *nevyriškojo asmens giminės* (nevyr. asm. g.) formos. Taigi, ši gramatinė giminė aprėpia formas, siejamas su daiktų, gyvūnų bei moterų pavadinimais, ir nepriklauso nuo žodžio giminės vienaskaitoje. Jai būdingas kietas būtojo laiko priesagos variantas *-l-*.

Daugiskaitos galūnės:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. my	-(l)- <i>iśmy</i>	1. my	-(l)- <i>yśmy</i>
2. wy	-(l)- <i>iście</i>	2. wy	-(l)- <i>yście</i>
3. oni (<i>panowie, państwo</i>)	-(l)- <i>i</i>	3. one (<i>panie, domy, koty</i>)	-(l)- <i>y</i>

Veiksmazodžio *BYĆ* daugiskaitos formos:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. my	by-l- <i>iśmy</i>	1. my	by-l- <i>yśmy</i>
2. wy	by-l- <i>iście</i>	2. wy	by-l- <i>yście</i>
3. oni	by-l- <i>i</i>	3. one	by-l- <i>y</i>

Visų lenkų veiksmazodžių būtojo laiko galūnės yra vienodos, t. y. asmenuotės neskiriamos. Vis dėlto verta išskirti keletą veiksmazodžių grupių pagal joms būdingą kamieno balsių ar / ir priebalsių kaitą.

1. Veiksmazodžiai, kurių bendratis baigiasi *-ać, -uć, -yć, -ić*

Šios grupės veiksmazodžių kamienuose balsiai ir priebalsiai nesikaitalioja.

PVZ.: Veiksmazodžio *CZYTAĆ* 'skaityti' būtasis laikas:

CZYTA-Ć → *CZYTA-l-□* / *CZYTA-l-□*

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>czyta-l-em</i>	<i>czyta-l-am</i>	[<i>czyta-l-om</i>]
2. ty	<i>czyta-l-eś</i>	<i>czyta-l-aś</i>	[<i>czyta-l-oś</i>]
3. on, ona, ono	(on) <i>czyta-l</i>	(ona) <i>czyta-l-a</i>	(ono) <i>czyta-l-o</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	czyta-l- ísmy	1. my	czyta-ł- yśmy
2. wy	czyta-l- iście	2. wy	czyta-ł- yście
3. oni	czyta-l- i	3. one	czyta-ł- y

PVZ.: veiksmažodžio **MYĆ** 'plauti' būtasis laikas

MY-Ć → **MY-ł-□** / **MY-l-□**

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	my-ł- em	my-ł- am	[my-ł- om]
2. ty	my-ł- eś	my-ł- aś	[my-ł- oś]
3. on, ona, ono	(on) my-ł	(ona) my-ł- a	(ono) my-ł- o

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	my-l- ísmy	4. my	my-ł- yśmy
2. wy	my-l- iście	5. wy	my-ł- yście
3. oni	my-l- i	6. one	my-ł- y

PRATIMAI

1. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių **PISAC** 'rašyti', **SPRZĄTAĆ** 'tvarkyti (būta)', **CZUĆ** 'jausti', **PRACOWAĆ** 'dirbti', **BIĆ** 'mušti' būtojo laiko formas:

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1	<i>pisalem</i>	-
	<i>sprzątałem</i>	-
	<i>czułem</i>	-
	<i>pracowałem</i>	-
	<i>biłem</i>	-

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
2	-
	-
	-
	-
	-
3

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1	<i>pisališmy</i>

	<i>biłyšmy</i>
2	<i>spržatališcie</i>

	<i>pracowałyšcie</i>

3	<i>czuli</i>

2. Įrašykite tinkamą veiksmažodžio formą:

1. Profesorowie (*wykładali, wykładali*)
2. Lektorki (*tłumaczyli, tłumaczyły*)
3. Anna ze swoim psem (*byli, były*)
4. Kobieta i mały chłopiec (*stali, stały*)
5. Studenci (*sluchali, sluchali*)
6. Studentki (*pisali, pisaly*)
7. Dwa psy (*wyli, wyly*)
8. Te osoby (*sprzatali, sprzataly*)
9. Nowe domy (*stali, stały*)
10. Dzieci (*tańczyli, tańczyły*)

3. Atsakykite į klausimus.

Pvz.: – *Czy czytałaś tę książkę? – Tak, czytałam.*

1. Czy kupiłeś mleko?
2. Czy czytaliście kryminały Chmielewskiej?
3. Czy twoi koledzy byli dziś w pracy?
4. Czy koleżanki notowały ostatni wykład?
5. Czy przygotowaliście się do egzaminu?
6. Czy wychodziłaś już na spacer z psem?
7. Czy zaprosiłeś Annę na imieniny?
8. Czy to prawda, że oni kupili nowy samochód?
9. Czy zadzwoniliście już do dziadków?
10. Mam nadzieję, że wszystko wróciło do normy?

4. Įrašykite apskliaustų žodžių būtojo laiko formą:

1. Moja siostra Anna (otrzymać) nowe mieszkanie.
2. Wcześniej my z siostrą (mieszkać) na przedmieściu razem z naszymi rodzicami.
3. Miesiąc temu Anna wyszła za mąż i jej mąż (kupić)

..... mieszkanie w centrum. 4. Ze starego domu oni (zabrać) tylko telewizor i łóżko, (kupić) nowe meble. 5. Wczoraj siostra (zadzwoić) i (zaprosić) mnie do nowego mieszkania. 6. Chętnie ich (odwiedzić – **ja**, vyr.g.)..... 7. (Być – **my**, vyr. asm.) razem z rodzicami. 8. Gospodyni (pokażać) nam wszystkie pokoje, a potem (podać) herbatę. 9. (Spędzić – **my**, vyr. asm.) bardzo przyjemny wieczor.

2. Veiksmazodžiai, kurių bendratis baigiasi -eć

A. Balsių -a-:-e- kaita

Šioje veiksmazodžių grupėje priešpaskutinis bendratis balsis -e-(ć) išlieka tik *dgs. vyr. asm. g. formose*, t. y. jis jungiasi tik su priesaga -l-. Visur kitur, t. y. prieš priesagą -l-, atsiranda balsis -a-⁹, pvz.:

MIEĆ ‘turėti’: *MIE-Ć* → (on) *MIA-l/* (ona) *MIA-l-a/* (oni) *MIE-l-i*

Veiksmazodžio *MIEĆ* ‘turėti’ būtasis laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	miA-l- em	miA-l- am	
2. ty	miA-l- eś	miA-l- aś	
3. on, ona, ono	(on) miA-l	(ona) miA-l- a	(ono) miA-l- o

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	miE-l- iśmy	1. my	miA-l- yśmy
2. wy	miE-l- iście	2. wy	miA-l- yście
3. oni	miE-l- i	3. one	miA-l- y

⁹ Balsių *a:e* kaita labai būdinga lenkų kalbai. Ji atsiranda, kai kaitant žodžius vyksta kietų ir minkštų (arba istoriškai minkštų, pvz., *rz* [ž]←*r*) priebalsių kaita: *s*→*ś*, *z*→*ź*, *t*→*ć*, *d*→*dź*, *r*→*rz*, *l*→*ł*, *n*→*ń*. Atitinkamai -a- šio proceso eigoje virsta į -e-.

PRATIMAI

5. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas veiksmažodžių *UMIEĆ* 'mokėti (daryti)', *CHCIEĆ* 'norėti', *MUSIEĆ* 'privalėti', *WIEDZIEĆ* 'žinoti', *SŁYSZEĆ* 'girdėti' būtojo laiko formas:

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>umiałem</i>	–
	<i>chciałem</i>	–
	<i>musiałem</i>	–
	<i>wiedziałem</i>	–
	<i>słyszałem</i>	–
2.	<i>umiałaś</i>	–
	–
	<i>musiałaś</i>	–
	–
	–
3.

	<i>wiedział</i>

	<i>słyszało</i>

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.	<i>umieliśmy</i>

	<i>słyszałyśmy</i>

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
2. <i>musieliście</i>
3. <i>chcieli</i> <i>wiedziaty</i>

6. Įrašykite tinkamą veiksmožodžio formą:

1. Rodzice (*musieli, musiały*)
2. Matki (*slyszeli, slyszaly*)
3. Ola i Piotr (*wiedzieli, wiedzialy*)
4. Ola i Maria (*mieli, miały*)
5. Książki (*leželi, ležaly*)
6. Obrazy (*wisieli, wisialy*)
7. Dziewczyny (*powiedzieli, powiedzialy*)
8. Chłopcų (*siedzieli, siedzialy*)
9. Dwa koto (*leželi, ležaly*)
10. Dzieci (*widzieli, widzialy*)

7. Atsakykite į klausimus

Pvz.: – Czy rozumiales, co on powiedzial? – Tak, rozumialem.

1. Czy wiedziatycie o tym?
2. Kto chcial wyjechać nad morze? Oni?
3. Czy slyszeliście o ślubie Marty i Pawła?

4. Czy widziałeś Olę po wakacjach?
5. Kto tu siedział? Wy?
6. Kiedy o tym się dowiedzieliście?
7. Czy dobrze usłyszałam?
8. Chyba musiałeś zadzwonić do dziadków?
9. Kto to powiedział? Rodzice?
10. Coś tu leżało, prawda?

8. Pakeiskite *vns.* veiksmąžodžių formas *dgs.* formomis.

1. Już zapomniałem, kiedy byłeś u nas. →
2. Po pracy musiałam wstąpić do sklepu. →
3. Naprawdę nie widziałaś tej wystawy? →
4. Anna za nic nie chciała o tym słuchać. →
5. Piotr już zadzwonił do mamy i wszystko jej opowiedział. →
6. Czy widziałeś wczoraj wujka? →
7. W sobotę nareszcie obejrzałem ten film. →
8. Dziadek niestety się zestarzał i posiwiął. →
9. Ona aż pozieleniała z zazdrości. →
10. Wiesz, naprawdę wyładniałaś! →

B. Veiksmąžodžiai *mrzėti* ‘mirti’, *trzėti* ‘trinti’, *drzėti* ‘draskyti, plėšyti’, *przėti* ‘spausti, stumti’ ir jų priešdėliniai vediniai

Šių veiksmąžodžių būtojo laiko formose bendraties kamiengalis *-rže-* keičiamas į *-ar*. Pvz.:

TRZĘĆ ‘trinti’ → (on) **TAR-t** / (ona) **TAR-t-a** // (oni) **TAR-l-i**
UMRZĘĆ ‘(nu)mirti’ → (on) **UMAR-t** / (ona) **UMAR-t-a** // (oni) **UMAR-l-i**

Veiksmazodžio TRZEC 'trinti' būtasis laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	TAR-ł-em	TAR-ł-am	
2. ty	TAR-ł-eś	TAR-ł-aś	
3. on, ona, ono	(on) TAR-ł	(ona) TAR-ł-a	(ono) TAR-ł-o

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	TAR-ł-iśmy	1. my	TAR-ł-yśmy
2. wy	TAR-ł-iście	2. wy	TAR-ł-yście
3. oni	TAR-ł-i	3. one	TAR-ł-y

PRATIMAI

9. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas būtojo laiko formas:

a) UMRZEC 'nu)mirti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty			-
3. on, ona, ono	umarł		umarło

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	umarlišmy	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	umarły

b) PODRZEC 'sudirskyti, suplėšyti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty	podarłeś		-
3. on, ona, ono		podarła	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	<i>podarłyście</i>
3. oni	<i>podarli</i>	3. one	

c) **WYPRZEC** ‘išstumti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>wyparlam</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>wyparł</i>		

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>wyparliśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>wyparły</i>

d) **ZAWRZEC** ‘sudaryti (sutartį ir pan.)’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>zawarłem</i>		-
2. ty			-
3. on, ona, ono			<i>zawarło</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>zawarli</i>	3. one	<i>zawarły</i>

10. Pakeiskite vns. formas dgs. formomis bei parašykite veiksmažodžių bendratį.

Pvz.: *Ona się wyparła winy.* → *One się wyparły winy (wyprzeć się).*

1. On niestety już umarł. →
2. Wczoraj nareszcie zawarłam umowę. →

3. On poparł naszą inicjatywę. →
4. Muzeum wywarło na nas duże wrażenie. →
5. Piotrze, i znów wyparłeś się winy! →
6. Dziecko wytarło nos chusteczką. →
7. Jolu, czy wytarłaś kurz? →
8. Podarłeś nowe spodnie! →
9. Wojsko wyparło siły opozycji. →
10. Zdarłam dzisiaj sobie kolano. →

3. Veiksmoždziai, kurių bendratis baigiasi *-qć*. Balsių *-q-:-ę-* kaita¹⁰

Šioje veiksmoždzių grupėje priešpaskutinis bendratis balsis *-q-(ć)* išlieka tik *vns. vyr. g.* formose. Visur kitur jis keičiamas į *-ę-*, pvz.:

WZIAĆ ‘paimti’: **WZIA-Ć** → (on) **WZIA-ł/** (ona) **WZIE-ł-a/** (oni) **WZIE¹¹-ł-i**

Veiksmoždzio **WZIAĆ** ‘paimti’ būtasis laikas:

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	wziĄ-ł- em	wziĘ-ł- am	
2. ty	wziĄ-ł- eś	wziĘ-ł- aś	
3. on, ona, ono	(on) wziĄ-ł	(ona) wziĘ-ł- a	(ono) wziĘ-ł- o

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	wziĘ-ł- iśmy	1. my	wziĘ-ł- yśmy
2. wy	wziĘ-ł- iście	2. wy	wziĘ-ł- yście
3. oni	wziĘ-ł- i	3. one	wziĘ-ł- y

¹⁰ Balsių *q:ę* kaita labai būdinga lenkų kalbai. Dažniausiai *ę* virsta *q* slaviškos kilmės žodžių uždaruose skiemenyse, bet griežtų šios kaitos taisyklių šiuolaikinėje lenkų gramatikoje nėra. Kaitos, kuri atsirado dar XVI a. pradžioje, priežastys gali būti paaiškinamos tik istorinės gramatikos kontekste: *q* yra ilgojo nosinio, *ę* – trumpojo nosinio kontinuantai.

¹¹ Prieš *ł/* nosiniai balsiai *q, ę* tariami kaip [o], [e], t. y. be nosinio rezonanso.

PRATIMAI

11. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas veiksmažodžių **ZACZĄĆ** 'pradėti', **ODPOCZĄĆ** 'pailsėti', **ZDJĄĆ** 'nu(si)imti', **KICHNAĆ** 'sučiaudėti', **UŚMIECHNAĆ SIĘ** 'nusišypsoti' būtojo laiko formas:

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>zacząłem</i>	–
	<i>odpocząłem</i>	–
	<i>zdjąłem</i>	–
	<i>kichnęłam</i>	–
	<i>uśmiechnęłam się</i>	–
2.	<i>zaczęłaś</i>	–
	–
	–
	–
	–
3.

	<i>uśmiechnęło się</i>

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.	<i>zaczęliśmy</i>

	<i>kichnęliśmy</i>

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
2. odpoczęliście
3. zdjęli uśmiechnęły się

12. Įrašykite tinkamą veiksmažodžio formą:

1. Dziecko (uśmiechnęła się/ uśmiechnąło się/ uśmiechnęło się) do mnie.
2. Rodzice (zaczęli/ zaczęły/ zaczęli) się śmiać.
3. Paweł głośno (kichnęł/ kichnął/ kichnęło).
4. Czy dobrze (wy, vyr. asm. – odpoczęliśmy/ odpoczęłyście/ odpoczęliście) przez weekend?
5. Już (my, vyr. asm. – rozpoczęliśmy/ rozpoczęliście/ rozpoczęli) pracę.
6. (Ja, vyr. g. – wzięłam/ wzięłam/ wzięłam) książkę w bibliotece.
7. Ania (machnęła/ machnęła/ machnęło) mi ręką.
8. Ola i Marek (zajęły/ zajęły/ zajęli) najlepsze miejsca.
9. (My, nevyr. asm.– wyjął/ wyjął/ wyjął) zeszyty i (zaczęliśmy/ zaczęłyśmy/ zaczęliście) pisać.
10. Wszyscy (zdjęli/ zdjęli/ zdjęli) płaszcze, bo było gorąco.

13. Atsakykite į klausimus:

1. Kto wzięł mój długopis? – Magda
2. Dziewczyny, czy dobrze odpoczęłyście? – Tak, (my)

3. Kto jeszcze nie zaczął pisać? – Marek i Tomek nie
4. Ktoś coś krzyknął? – Tak, dziecko
5. Czy już rozpoczęliście pracę? – Nie, jeszcze nie (my)
6. Kto jeszcze nie zdjął butów? – Ania i Maria nie

14. Papildykite sakinį tinkama veiksmąžodžio forma.

Veiksmąžodžiai: *rozpocząć się, zająć, kichnąć, wyjąć, zacząć, wziąć, przyjąć, machnąć, krzyknąć*

1. Wykłady o godzinie 09.00.
2. Moje koleżanki wszystkie najlepsze miejsca.
3. Marek i z kieszeni chustkę do nosa.
4. Nauczycielka z torby okulary i czytać.
5. (My, vyr. asm.) słowniki z biblioteki.
6. Dziadkowie serdecznie gości z Warszawy.
7. Żegnając się ostatni raz (ja, mot.) mu ręką.
8. Dziecko coś mi , ale nie dosłyszałem.

4. Veiksmąžodžiai, kurių bendratis baigiasi -ść, -źć

A. Veiksmąžodžiai su -aść. Priebalsių kaita

Šioje veiksmąžodžių grupėje kamiengalio priebalsis *-ś-* keičiamas į *-d-*. Balsių kaitos nėra. Pvz.:

KŁAŚĆ ‘dėti, guldyti’ → (on, ona, one) **KŁAD-ł-□**/ (oni) **KŁAD-ł-□**

Veiksmąžodžio **KŁAŚĆ** ‘dėti, guldyti’ būtasis laikas:

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	KŁAD-ł- em	KŁAD-ł- am	
2. ty	KŁAD-ł- eś	KŁAD-ł- aś	
3. on, ona, ono	(on) KŁAD-ł	(ona) KŁAD-ł- a	(ono) KŁAD-ł- o

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	KĻAD-l- <i>išmy</i>	1. my	KĻAD-l- <i>yšmy</i>
2. wy	KĻAD-l- <i>iście</i>	2. wy	KĻAD-l- <i>yście</i>
3. oni	KĻAD-l- <i>i</i>	3. one	KĻAD-l- <i>y</i>

PRATIMAI

15. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas veiksmažodžių būtojo laiko formas:

a) **KRAŚĆ** ‘vogti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>kradlam</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>kradł</i>		

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>kradli</i>	3. one	

b) **SPAŚĆ** ‘kristi, griūti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty	<i>spadłeś</i>		-
3. on, ona, ono			

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>spadły</i>

c) **KĻAŠĆ SIĒ** ‘gultis’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty			-
3. on, ona, ono		<i>kādlā się</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>kādlīšmy się</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	

16. Īrašykite tinkamā veiksmažodžio formā:

1. *Niestety te firmy (upadli, upadły)*
2. *Dziedzi wczēšnie (kādly się, kādli się)*
3. *Chłopaki (spadły, spadli) z krzesel.*
4. *Sprytne wrony (kradli, kradły) jedzenie, koty też*
5. *Wazony (spadli, spadły) z szafki.*

17. Pakeiskite vns. veiksmažodžių formas dgs. formomis.

Pvz.: *Ona spadła z krzesła → One spadły z krzesel.*

1. *On zawsze kādł się pōžno →*
2. *Jego kot zawsze kādł się wczēšnie →*
3. *On bohatersko padł na polu bitwy →*
4. *Ten towar spadł w cenie →*
5. *Niestety nasza spōłka upadła →*
6. *Nasz pies kradł kielbaski →*
7. *Chłopiec ukradł zabawki →*
8. *To dziecko skradło moje serce →*

B. Veiksmazodžiai su *-eść, -eźć*. Balsių ir priebalsių kaita

Šioje veiksmazodžių grupėje bendratis balsis *-e-(ść/źć)* išlieka tik *dgs. vyr. asm. g.* formose. Kitur jis keičiamas į *-o-*, o *vns. vyr. g. 3 asm.* formoje į *-ó-* [u]¹². Be to, sukieta arba pasikeičia priešpaskutinis bendratis priebalsis: *ś→s* arba *ś→t* arba *ś→d*; *ź→z*. Pvz.:

NIEŚĆ ‘nešti’ → (ja, vyr. g.) *NIOS-ł-em/* (on) *NIÓS-ł,* (oni) *NIEŚ-l-i*
WIEŚĆ ‘vesti’ → (ja, vyr. g.) *WIOD-ł-em/* (on) *WIÓD-ł,* (oni) *WIED-l-i*
WIEŹĆ ‘vežti’ → (ja, vyr. g.) *WIOZ-ł-em/* (on) *WIÓZ-ł,* (oni) *WIEŹ-l-i*

Veiksmazodžio *NIEŚĆ* ‘nešti’ būtasis laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>NIOS-ł-em</i>	<i>NIOS-ł-am</i>	
2. ty	<i>NIOS-ł-eś</i>	<i>NIOS-ł-aś</i>	
3. on, ona, ono	(on) <i>NIÓS-ł</i>	(ona) <i>NIOS-ł-a</i>	(ono) <i>NIOS-ł-o</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>NIEŚ-l-iśmy</i>	1. my	<i>NIOS-ł-yśmy</i>
2. wy	<i>NIEŚ-l-iście</i>	2. wy	<i>NIOS-ł-yście</i>
3. oni	<i>NIEŚ-l-i</i>	3. one	<i>NIOS-ł-y</i>

PRATIMAI

18. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas veiksmazodžių būtojo laiko formas:

a) *WIEŚĆ* ‘vesti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>wiodłam</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>wiodł</i>		

¹² Balsių *o* [o]:*ó* [u] kaita labai būdinga lenkų kalbai. Dažniausiai *o* virsta *ó* (tarimas [u]) slaviškos kilmės žodžių uždaruose skiemenyse prieš priebalsius *b, z, ł, ź, rz, w, g, d, dz, dź, j*, rečiau prieš *l* ir *r*.

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>wiedliśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>wiodły</i>

b) **WIEŹĆ** ‘vežti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty	<i>wiozłeś</i>		-
3. on, ona, ono		<i>wiozła</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	<i>wiozłyście</i>
3. oni	<i>wieźli</i>	3. one	

c) **GNIEŚĆ** ‘spausti, slėgti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>gniotlam</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>gniótł</i>		

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>gnietliśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>gniotły</i>

d) **PLEŚĆ** ‘pinti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>plotlem</i>		-
2. ty			-
3. on, ona, ono			

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>pletli</i>	3. one	<i>plotly</i>

19. Pakeiskite mot. g. veiksmažodžių formas vyr. g. formomis.

Pvz.: *Ona pryniosla kwiaty* → **On pryniosl kwiaty**

1. Ona przywiozła babcię do domu →
2. Ona pogmiotła nową koszulę →
3. Ona plotła głupstwa →
4. Ona podniosła ręce do góry →
5. Ona mnie zawiodła →
6. Ona podniosła mi walizkę →

20. Pakeiskite nevyr. asm. g (dgs.) veiksmažodžių formas vyr. asm. g (dgs.) formomis.

Pvz.: *One pryniosly kwiaty* → **Oni pryniesli kwiaty**

1. One przywiozly babcię do domu →
2. One pogmiotly swoje koszule →
3. One plotly głupstwa →
4. One podniosly ręce →
5. One mnie zawiodly →
6. One podniosly mi walizkę →

21. Pabaikite sakinius.

Pvz.: *Matka podniosla krzyk i dziecipodniosly...*

1. Przynioslam do domu kwiaty i dziecko
2. Ojciec przywiozl nowe ksiazki i mama
3. Zona rozwiodla sie z mezem i maz sie
4. Zakiet sie pogmiotl i spodnie sie

5. Rodzice zawieźli dzieci do szkoły i babcie
6. Koleżanka plotła głupstwa i kolega
7. Siostra mnie zawiodła i bracia
8. Przynieśliście dużo prezentów. One też
9. Kto to przywiózł? Wy, chłopaki,
10. Zaniosłam kota do weterynarza. Kolega też

C. Veiksmazodžiai *ležėti* ‘kopti, lipti’, *ješti* ‘valgyti’, *sisėsti* ‘atsisėsti’ ir jų priešdėliniai vediniai

Šių trijų veiksmazodžių (ir jų darinių) būtojo laiko formose atsiranda balsių *-a-:-e-* kaita. Balsis *-e-* būdingas tik *dgs. vyr. asm.* formoms, t. y. jis jungiasi tik su priesaga *-l-*. Visur kitur, t. y. prieš priesagą *-l-*, atsiranda balsis *-a-*. Be to, sukietėja arba pasikeičia priešpaskutinis bendraties priebalsis: *ž→z, ś→d*. Pvz.:

LEŽĖTI ‘kopti, lipti’ → (on) *LAZ-ł-*/ (ona) *LAZ-ł-a/* (oni) *LEŽ-ł-i*
JEŠTI ‘valgyti’ → (on) *JAD-ł-*/ (ona) *JAD-ł-a/* (oni) *JED-ł-i*
SIŠĖTI ‘atsisėsti’ → (on) *SIAD-ł-*/ (ona) *SIAD-ł-a/* (oni) *SIED-ł-i*

Veiksmazodžio *LEŽĖTI* ‘kopti, lipti’ būtasis laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>laz-ł-em</i>	<i>laz-ł-am</i>	
2. ty	<i>laz-ł-eś</i>	<i>laz-ł-aś</i>	
3. on, ona, ono	(on) <i>laz-ł</i>	(ona) <i>laz-ł-a</i>	(ono) <i>laz-ł-o</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>lež-ł-iśmy</i>	1. my	<i>laz-ł-yśmy</i>
2. wy	<i>lež-ł-iście</i>	2. wy	<i>laz-ł-yście</i>
3. oni	<i>lež-ł-i</i>	3. one	<i>laz-ł-y</i>

Veiksmažodžio *JEŠĆ* ‘valgyti’ būtasis laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>jad-ł-em</i>	<i>jad-ł-am</i>	
2. ty	<i>jad-ł-eś</i>	<i>jad-ł-aś</i>	
3. on, ona, ono	<i>(on) jad-ł</i>	<i>(ona) jad-ł-a</i>	<i>(ono) jad-ł-o</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>jed-ł-iśmy</i>	1. my	<i>jad-ł-yśmy</i>
2. wy	<i>jed-ł-iście</i>	2. wy	<i>jad-ł-yście</i>
3. oni	<i>jed-ł-i</i>	3. one	<i>jad-ł-y</i>

PRATIMAI

22. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių būtojo laiko formas:

a) **ZNALEŹĆ** ‘(su)rasti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>znalazłam</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>znalazł</i>		

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>znaleźliśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>znalazły</i>

b) **ZJEŚĆ** ‘pavalgyti, suvalgyti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty	<i>zjadłeś</i>		-
3. on, ona, ono		<i>zjadła</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	<i>zjadłyście</i>
3. oni	<i>zjedli</i>	3. one	

c) **SIAŠĆ** 'atsisėsti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>siađlėm</i>		-
2. ty		<i>siađlaś</i>	-
3. on, ona, ono			

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>siađliśmy</i>	1. my	<i>siađtyśmy</i>
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	

23. Pakeiskite nevyr. asm. g (dgs.) veiksmažodžių formas vyr. asm. g (dgs.) formomis.

Pvz.: One wysiadły z autobusu → *Oni wysiedli z autobusu*

1. One usiadły na ławce →
2. One zjadły obiad →
3. Gdzie one wlażyły? →
4. One wynalazły nowy sposób →
5. One najadły się do syta →
6. One wsiadły do pociągu →
7. One znalazły moje rzeczy →

24. Pabaikite sakinius.

Pvz.: *Rodzice zjedli obiad i dziecizjadły....*

1. On usiadł obok mnie i dziecko
2. Zjedliśmy kolację i mama

3. Kto nie wsiadł do pociągu? Wszyscy ?
4. Kto to znalazł? Wy ?
5. Dzieci najadły się do syta i rodzice
6. Ta pani przesiadła się na inny statek i inne panie
7. Zjadłyście i wypiliście wszystko i my (vyr. asm.)
8. Kto wynalazł kompas? Chińczycy
9. On przysiadł się do stolika i ona
10. Kolega odnalazł skradziony samochód i my (vyr. asm.)

D. Veiksmazodis *išč* 'eiti' ir jo priešdėliniai vediniai

Veiksmazodžio *išč* 'eiti' būtasis laikas padaromas iš ypatingo kamieno *sz(ed)*-, kurio ilgesnis (ir istoriškai ankstesnis) variantas *szed-* išlieka tik *vns. vyr. g.* formose. Kitos būtojo laiko formos padaromos iš sutrumpinto šio kamieno varianto *sz-*. Pagal šį principą padaromas ir šio veiksmazodžio priešdėlinių vedinių būtasis laikas, plg.:

IŠĆ 'eiti' → (on) *SZED-ł* / (ona) *SZ-ł-a* / (ono) *SZ-ł-o* // (oni) *SZ-ł-i* / (one) *SZ-ł-y*
ZAJŠĆ 'užeiti' → (vns.) *ZASZED-ł* / *ZASZ-ł-a* / *ZASZ-ł-o* // (dgs.)
ZASZ-ł-i / *ZASZ-ł-y*

Visos veiksmazodžio *IŠĆ* 'eiti' būtojo laiko formos

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>szed-ł-em</i>	<i>sz-ł-am</i>	
2. ty	<i>szed-ł-eś</i>	<i>sz-ł-aś</i>	
3. on, ona, ono	(on) <i>szed-ł</i>	(ona) <i>sz-ł-a</i>	(ono) <i>sz-ł-o</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>sz-ł-iśmy</i>	1. my	<i>sz-ł-yśmy</i>
2. wy	<i>sz-ł-iście</i>	2. wy	<i>sz-ł-yście</i>
3. oni	<i>sz-ł-i</i>	3. one	<i>sz-ł-y</i>

Veiksmazodžio ZAJŚĆ ‘užėti’ būtais laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>zaszed-ł-em</i>	<i>zasz-ł-am</i>	
2. ty	<i>zaszed-ł-eś</i>	<i>zasz-ł-aś</i>	
3. on, ona, ono	<i>(on) zaszed-ł</i>	<i>(ona) zasz-ł-a</i>	<i>(ono) zasz-ł-o</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>zasz-l-iśmy</i>	1. my	<i>zasz-ł-yśmy</i>
2. wy	<i>zasz-l-iście</i>	2. wy	<i>zasz-ł-yście</i>
3. oni	<i>zasz-l-i</i>	3. one	<i>zasz-ł-y</i>

Jei vedinio priešdėlis baigiasi balsiu *-e-*, jame atsiranda kaita *-e-:-ø-*, pvz.:

WEJŚĆ ‘įeiti’ → (on) **WSZED-ł** / (ona) **WESZ-ł-a** // (oni) **WESZ-l-i**
OBEJŚĆ ‘apeiti’ → (on) **OBSZED-ł** / (ona) **OBESZ-ł-a** // (oni) **OBESZ-l-i**

Veiksmazodžio WEJŚĆ ‘įeiti’ būtais laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>wszed-ł-em</i>	<i>wesz-ł-am</i>	
2. ty	<i>wszed-ł-eś</i>	<i>wesz-ł-aś</i>	
3. on, ona, ono	<i>(on) wszed-ł</i>	<i>(ona) wesh-ł-a</i>	<i>(ono) wesh-ł-o</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>wesz-l-iśmy</i>	1. my	<i>wesz-ł-yśmy</i>
2. wy	<i>wesz-l-iście</i>	2. wy	<i>wesz-ł-yście</i>
3. oni	<i>wesz-l-i</i>	3. one	<i>wesz-ł-y</i>

PRATIMAI

25. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas būtojo laiko formas:

a) WYJŚĆ 'išėiti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>wyszedłem</i>	<i>wyszłam</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono			

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>wyszliśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>wyszły</i>

b) DOJŚĆ 'priėiti, pasiekti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>doszedł</i>	<i>doszła</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>doszli</i>	3. one	<i>doszły</i>

c) PRZYJŚĆ 'ateiti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>przyszedł</i>	<i>przyszła</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>przyszliśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	

d) **OBEJŚĆ** ‘apeiti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>obszedłem</i>		-
2. ty			-
3. on, ona, ono		<i>obeszła</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>obeszli</i>	3. one	<i>obeszły</i>

e) **PODEJŚĆ** ‘prieti, prisiartinti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>podszedł</i>		<i>podszło</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy	<i>podszliście</i>	2. wy	
3. oni		3. one	<i>podszły</i>

26. Pabaikite sakinius.

Pvz.: Ona wyszła i on*wyszedł*.....

1. On przyszedł i ona
2. Oni wyszli i on
3. Przeszliśmy przez ulicę i on
4. Już doszłam do domu, a wy (nevyr. asm.) ?
5. Rodzice poszli do domu i syn
6. Ona weszła na górę i on
7. On zszedł na dół i dziecko
8. Obeszliśmy park i Piotr
9. Pies podszedł do nas i inne psy
10. Weszliśmy do sklepu i dzieci
11. Zaszliśmy po drodze do sklepu i on z nami
12. On podszedł bliżej i wszyscy

27. Pakeiskite vyr. g. veiksmažodžių formas mot. g. formomis.

Pvz.: On wszedł na górę. → *Ona weszła na górę.*

1. Wczoraj Marek wyszedł z domu o wpół do ósmej. → Wczoraj Anna
2. Poszedł na przystanek, ale nie doszedł. →
3. Przeszedł przez ulicę, skręcił w prawo i zobaczył nowy sklep. →
4. Wszedł do sklepu, obszedł go i kupił lody. →
5. Potem wpadł do kawiarni i napił się kawy. →

6. Wyszedł z kawiarni i zszedł po schodach na dół. →
7. Wsiadł do taksówki i pojechał na uniwersytet. →
8. Wysiadł pod bramą, wszedł do gmachu i poszedł na wykład. →

28. Pakeiskite vns. veiksmąodžių formas *dgs.* formomis.

Pvz.: On wszedł na górę. → *Oni weszli na górę.*

1. Wczoraj wyszedłem z domu o wpół do ósmej. → Wczoraj (my).....
2. Poszedłem na przystanek, ale nie doszedłem. →
3. Przeszedłem przez ulicę, skręciłem w prawo i zobaczyłem nowy sklep. →.....
4. Wszedłem do sklepu, obszedłem go i kupiłem lody. →.....
5. Potem wpadłem do kawiarni i napiłem się kawy. →
6. Wyszedłem z kawiarni i zszedłem po schodach na dół. →
7. Wsiadłem do taksówki i pojechałem na uniwersytet. →
8. Wysiadłem pod bramą, wszedłem do gmachu i poszedłem na wykład. →.....

29. Įrašykite praleistus klausimus.

1. – Kto..... ?
– Z domu wyszły Kasia i Marta.
2. – Co ?
– List przyszedł na mój adres.
3. – Z kim ?
– Poszliśmy z kolegami do kina.
4. – Po co ?
– Przeszliśmy na inną stronę ulicy, bo było ślizko.
5. – Kto ?
– Przyszła do mnie moja przyjaciółka.
6. – Do kogo ?
– Poszedłem wczoraj do dziadków.
7. – O której ?
– Doszliśmy do domu przed dwunastą.

30. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių *być* 'būti' ir *iść* 'eiti' būtojo laiko formas.

Pvz.: – Co robiłaś wczoraj? – ...*Szłam*... do kina.
– Gdzie byłaś wczoraj? – ...*Byłam*... w kinie.

1. – Co robieš wczoraj? – do pracy
– Gdzie byleš wczoraj? – w pracy.
2. – Co robiłaš wczoraj? – na uniwersytet.
– Gdzie byłaš wczoraj? – na uniwersytecie.
3. – Co robiłyście wczoraj? – do teatru.
– Gdzie byłyście wczoraj? – w teatrze.
4. – Co dzieci robiły wczoraj? – na basen.
– Gdzie one były wczoraj? – na basenie.

5. – Co robiłeś wczoraj? – na lektorat.
– Gdzie byłeś wczoraj? – na lektoracie.
6. – Co Marek robił wczoraj? – do dziadków.
– Gdzie on był wczoraj? – u dziadków.
7. – Co wczoraj robili państwo Nowakowie? – na przyjęcie.
– Gdzie oni wczoraj byli? – na przyjęciu.
8. – Gdzie wczoraj? – Szedłem do domu.
– Gdzie wczoraj? – Byłem w domu.

5. Veiksmāžodžiai, kurių bendratis baigiasi -c

Šių veiksmāžodžių būtojo laiko kamienai prieš priesagą *-l-/-l-* atsiranda papildomas priebalsis *-k-* arba *-g-* (plg. *es. l. vns. 1 asm.* formas):

PIEC 'kepti': *PIE-c* → (on) *PIEk-l* / (ona) *PIEk-l-a* // (oni) *PIEk-l-i*

STRZYC 'kirpti': *STRZY-c* → (on) *STRZYg-l* / (ona) *STRZYg-l-a* //
(oni) *STRZYg-l-i*

Veiksmāžodžio *PIEC* 'kepti' būtasis laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	piek-l-em	piek-l-am	
2. ty	piek-l-eś	piek-l-aś	
3. on, ona, ono	(on) piek-l	(ona) piek-l-a	(ono) piek-l-o

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	piek-l-išmy	1. my	piek-l-yšmy
2. wy	piek-l-iście	2. wy	piek-l-yście
3. oni	piek-l-i	3. one	piek-l-y

Veiksmažodžio *móc* ‘galėti’ bei jo priešdėlinių vedinių šaknies balsis *-ó-* išlieka tik *vns. vyr. g. 3 asm.* formoje (t. y. uždaramame skiemenyje, žr. anksčiau). Kitur (t. y. atviruose skiemenyse) jis pereina į *-o-*:

MÓC ‘galėti’: **MÓ-c** → (on) **MÓG-ł** / (ona) **MoG-ł-a** // (oni) **MoG-ł-i** / (one) **MoG-ł-y**

Veiksmažodžio *MÓC* ‘galėti’ būtasis laikas

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	mog-ł-em	mog-ł-am	
2. ty	mog-ł-eś	mog-ł-aś	
3. on, ona, ono	(on) móg-ł	(ona) mog-ł-a	(ono) mog-ł-o

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	mog-ł-iśmy	1. my	mog-ł-yśmy
2. wy	mog-ł-iście	2. wy	mog-ł-yście
3. oni	mog-ł-i	3. one	mog-ł-y

PRATIMAI

31. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmažodžių būtojo laiko formas:

a) *POMÓC* ‘padėti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>pomogłam</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>pomógł</i>		

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>pomogliśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>pomogli</i>

b) **STRZYC** 'kirpti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty	<i>strzygłeś</i>		-
3. on, ona, ono		<i>strzygła</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	<i>strzygłyście</i>
3. oni	<i>strzygli</i>	3. one	

c) **STRZEC** 'saugoti, sergėti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty			-
3. on, ona, ono		<i>strzegła</i>	

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy	<i>strzeżliście</i>	2. wy	
3. oni		3. one	

d) **TEUC** 'daužyti'

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>tluklėm</i>		-
2. ty			-
3. on, ona, ono			

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	<i>tluklūsmy</i>
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>tlukli</i>	3. one	

32. Parašykite veiksmažodį *móc* būtuojų laiku.

1. – Wczoraj nie było zajęć. (My) spać do południa.
Aniu, Jurku, a wy
2. – Kasiu, dlaczego nie wrócić wcześniej?
– Nie, ponieważ miałam dużo pracy.
3. Nowakowie nie w tym roku pojechać w góry.
Ich dzieci też nie jechać same.
4. Anna nie pójść na prywatkę.
Piotr tam iść, ale nie chciał.
5. – Marku, czy naprawdę nie zadzwonić?
– Tak, nie, bo zgubiłem telefon.

33. Parašykite veiksmažodį *pomóc* būtuojų laiku.

1. – Dziękuję ci, Tomku, bardzo mi !
2. – Bardzo proszę! Kto ci jeszcze ?
3. – Mama mi, ojciec, siostry
i bracia
4. – Ja ci też , pamiętasz?
5. – Tak, Mario, nawet bardzo mi! Wy wszyscy mi

34. Pakeiskite *mot.g. (nevyr. asm.) formas vyr. g. (vyr. asm.) formomis.*

Pvz.: Ona *nie mogła* iść z psem na spacer. → On też *nie mógł*.

1. Koleżanki pomogły mi rozwiązać zadanie. → Koledzy też
2. Anna ostrzygła włosy na krótko. → Marek też
3. Dziewczyny, to wy upiekłyście ciasto? → Chłopaki, to wy
4. A to pech! Stłukłam swój ulubiony kubek! → Niestety ja też
5. Siostra pomogła mi z matematyką. → Brat też

6. Klientki strzegły swoich interesów. → Klienci też
7. Bardzo długo tłukłyśmy się tym pociągiem. → My też
8. Kasia nie mogła oderwać się od książki! → Jurek też nie
9. Niestety za późno to spostrzegłyście. → Niestety
10. Upiekłam wczoraj sernik, piernik i szarlotkę. → Ja też

BŪSIMASIS LAIKAS

Czas przyszły

Lenkų kalboje skiriamos trys būsimosio laiko formos: viena *paprastoji* (nesudurtinė) ir dvi *sudurtinės* (analitinės). Paprastosios formos įmanomos tik iš *įvykio veiklo* veiksmažodžių, sudurtinės – tik iš *eigos veiklo* veiksmažodžių.

Būsimasis paprastasis laikas

Czas przyszły prosty

Formaliai šio tipo būsimasis laikas skiriasi nuo esamojo tik tuo, kad jo formos sudaromos iš *įvykio veiklo* veiksmažodžių, kurie apskritai negali turėti esamojo laiko formų. Taigi, šio būsimosio laiko galūnės ir visa asmenavimo sistema sutampa su *eigos veiklo* veiksmažodžių esamojo laiko sistema. Atitinkamai skiriamos tos pačios keturių asmenuotės: I (-ę, -esz), II (-ę, -isz/-ysz), III (-am, -asz), IV (-em, -esz).

Veiksmažodžio *BYĆ* 'būti' būsimasis laikas priklauso I asmenuotei:

Veiksmažodžio *BYĆ* 'būti' būsimasis laikas (kaita *d:dź*):

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>będę</i>	<i>będziemy</i>
2.	<i>będziesz</i>	<i>będziecie</i>
3.	<i>będzie</i>	<i>będą</i>

Jei *įvykio veiklo* veiksmažodis nuo atitinkamo *eigos veiklo* skiriasi tik priešdėliu, jo būsimosio laiko galūnės visiškai sutampa su esamojo laiko galūnėmis.

I asmenuotė:

	RYSOWAĆ ‘piešti’ (eigos v.)	NARYSOWAĆ ‘nupiešti’ (įvykio v.)
Asmuo	esamasis laikas	būsimasis laikas
	Vns.	Vns.
1.	<i>rysuj-ę ‘piešiu’</i>	<i>narysuj-ę ‘nupiešiu’</i>
2.	<i>rysuj-esz</i>	<i>narysuj-esz</i>
3.	<i>rysuj-e</i>	<i>narysuj-e</i>
	Dgs.	Dgs.
1.	<i>rysuj-emy</i>	<i>narysuj-emy</i>
2.	<i>rysuj-ecie</i>	<i>narysuj-ecie</i>
3.	<i>rysuj-q</i>	<i>narysuj-q</i>

II asmenuotė:

	ROBIĆ ‘daryti’ (eigos v.)	ZROBIĆ ‘padaryti’ (įvykio v.)
Asmuo	esamasis laikas	būsimasis laikas
	Vns.	Vns.
1.	<i>rob-i-ę ‘darau’</i>	<i>zrob-i-ę ‘padarysiu’</i>
2.	<i>rob-isz</i>	<i>zrob-isz</i>
3.	<i>rob-i</i>	<i>zrob-i</i>
	Dgs.	Dgs.
1.	<i>rob-imy</i>	<i>zrob-imy</i>
2.	<i>rob-icie</i>	<i>zrob-icie</i>
3.	<i>rob-i-q</i>	<i>zrob-i-q</i>

III asmenuotė:

	CZYTAĆ ‘skaityti’ (eigos v.)	PRZECZYTAĆ ‘perskaityti’ (įvykio v.)
Asmuo	esamasis laikas	būsimasis laikas
	Vns.	Vns.
1.	<i>czyt-am ‘skaitau’</i>	<i>przeczyt-am ‘perskaitysiu’</i>
2.	<i>czyt-asz</i>	<i>przeczyt-asz</i>
3.	<i>czyt-a</i>	<i>przeczyt-a</i>
	Dgs.	Dgs.
1.	<i>czyt-amy</i>	<i>przeczyt-amy</i>
2.	<i>czyt-acie</i>	<i>przeczyt-acie</i>
3.	<i>czyt-ajq</i>	<i>przeczyt-ajq</i>

IV asmenuotė:

	JEŚĆ ‘valgyti’ (eigos v.)	ZJEŚĆ ‘suvalgyti, pavalgyti’ (įvykio v.)
Asmuo	esamasis laikas	būsimasis laikas
	Vns.	Vns.
1.	<i>j-em</i> ‘valgau’	<i>zj-em</i> ‘suvalgysiu, pavalgysiu’
2.	<i>j-esz</i>	<i>zj-esz</i>
3.	<i>j-e</i>	<i>zj-e</i>
	Dgs.	Dgs.
1.	<i>j-emy</i>	<i>zj-emy</i>
2.	<i>j-ecie</i>	<i>zj-ecie</i>
3.	<i>j-edzq</i>	<i>zj-edzq</i>

Jei *įvykio veiksmo* veiksmažodis nuo atitinkamo *eigos veiksmo* skiriasi priesaga, būsimos ir esamosios laiko formos dažniausiai priklauso skirtingoms asmenuotėms, pvz.:

	ZAMAWIAC ‘už(si)sakyti’ (eigos v.)	ZAMÓWIĆ ‘už(si)sakyti’ (įvykio v.)
Asmuo	esamasis laikas (III asmenuotė)	būsimasis laikas (II asmenuotė)
	Vns.	Vns.
1.	<i>zamawi-am</i> ‘už(si)sakau’	<i>zamówi-ę</i> ‘už(si)sakysiu’
2.	<i>zamawi-asz</i>	<i>zamów-isz</i>
3.	<i>zamawi-a</i>	<i>zamów-i</i>
	Dgs.	Dgs.
1.	<i>zamawi-amy</i>	<i>zamów-imy</i>
2.	<i>zamawi-acie</i>	<i>zamów-icie</i>
3.	<i>zamawi-ajq</i>	<i>zamówi-q</i>

Kartais asmenuotės (galūnės) sutampa, bet skiriasi būsimosios ir esamosios laikų kamienai:

	WSTAWAC ‘keltis’ (eigos v.)	WSTAC ‘atsikelti’ (įvykio v.)
Asmuo	esamasis laikas (I asmenuotė)	būsimasis laikas (I asmenuotė)
	Vns.	Vns.
1.	<i>wstaj-ę</i> ‘keliusi’	<i>wstan-ę</i> ‘atsikelsiu’
2.	<i>wstaj-esz</i>	<i>wstani-esz</i>
3.	<i>wstaj-e</i>	<i>wstani-e</i>
	Dgs.	Dgs.
1.	<i>wstaj-emy</i>	<i>wstani-emy</i>
2.	<i>wstaj-ecie</i>	<i>wstani-ecie</i>
3.	<i>wstaj-q</i>	<i>wstan-q</i>

PRATIMAI

1. Užpildykite lenteles naudojant tinkamas veiksmažodžių formas:

NAPISAC ‘parašyti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>napiszę</i>	
2.	<i>napiszesz</i>	
3.		

PRZYJŚĆ ‘ateiti’, kaita **d:dź**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>przyjdę</i>	
2.	<i>przyjdiesz</i>	
3.		

POJECHAĆ ‘nuvažiuoti’, kaita **d:dź, a:e**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>pojadę</i>	
2.	<i>pojedziesz</i>	
3.		

KUPIĆ ‘nupirkti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>kupię</i>	
2.	<i>kupisz</i>	
3.		

WZIĄĆ ‘paimti’, kaita **zm:źm**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>wezmę</i>	
2.	<i>weźmiesz</i>	
3.		

POMÓC ‘padėti’, kaita **g:ż**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>pomogę</i>	
2.	<i>pomożesz</i>	
3.		

PRZYWIEŹĆ ‘atvežti’, kaita **z:ž, o:e**

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>przywiozę</i>	
2.	<i>prywieziesz</i>	
3.		

ZOBACZYĆ ‘pamatyti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>zobaczę</i>	
2.	<i>zobaczysz</i>	
3.		

OBEJRZEC ‘apžiūrėti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>obejrzę</i>	<i>obejrzimy</i>
2.		
3.		

POWIEDZIEĆ ‘pasakyti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>powiem</i>	
2.		
3.		<i>powiedzą</i>

2. Pabaikite sakinius:

1. Ciocia przyjedzie do nas i dziadkowie
2. Pojedziemy tam jutro. A wy ?
3. Tadek wam pomoże i ja
4. My pomożemy wam, a wy nam
5. Ewa obejrzy film i ja
6. Oni obejrzą wystawę jutro, a my dziś
7. Wy zjecie obiad i dzieci
8. – Marku, gdzie zjesz kolację? – W domu (ja)
9. Tata przywiezie prezenty i bracia
10. Przywiozę ci książki. A ty co

11. Ja coś wam powiem i wy mi
12. Wszyscy o tym się dowiedzą i Marta się
13. Jurek opowie coś ciekawego i inni
14. – Olu, kiedy przyjdiesz do nas? – W piątek
15. – Kto pójdzie na koncert? – Wszyscy
16. Mama weźmie dzieci na wycieczkę. I inni rodzice
17. Zaraz wezmę się do roboty. I ty się

Būsimasis sudurtinis laikas

Czas przyszły złożony

Lenkų kalboje būsimasis sudurtinis laikas yra dviejų tipų. Abiejų tipų formos daromos tik iš *eigos veiksmo* veiksmažodžių. Tiek semantikos, tiek stilistikos atžvilgiu abu tipai yra visiškai lygiaverčiai.

I tipo būsimasis sudurtinis laikas

I tipo formos daromos iš pagrindinio veiksmažodžio bendratis ir pagalbinio veiksmažodžio *być* ‘būti’ būsimosio laiko asmenuojamųjų formų:

Veiksmažodžio ZNAC’ žinoti’ I tipo būsimasis sudurtinis laikas

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>będę znać</i> ‘žinosiu’	<i>będziemy znać</i>
2.	<i>będziesz znać</i>	<i>będziecie znać</i>
3.	<i>będzie znać</i>	<i>będą znać</i>

II tipo būsimasis sudurtinis laikas

II tipo būsimosio laiko konstrukcijose pagrindinio veiksmažodžio bendratis keičiama šio veiksmažodžio būtojo laiko 3 asm. forma¹³. Šio tipo formoms būdinga ne tik skaičiaus, bet ir giminės gramatinė kategorija.

¹³ Istoriskai ji buvo būtojo laiko dalyvio forma.

Veiksmazodžio ZNAC ‘žinoti’ II tipo būsimasis sudurtinis laikas:

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>bėdę znał ‘žinosiu’</i>	<i>bėdę znała</i>	-
2.	<i>bėdziesz znał</i>	<i>bėdziesz znała</i>	-
3.	<i>bėdzie znał</i>	<i>bėdzie znała</i>	<i>bėdzie znało</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.	<i>bėdziemy znałi</i>	<i>bėdziemy znały</i>
2.	<i>bėdziecie znałi</i>	<i>bėdziecie znały</i>
3.	<i>bėdą znałi</i>	<i>bėdą znały</i>

Veiksmazodžio UMIEĆ ‘mokėti, gebėti’ II tipo būsimasis sudurtinis laikas:

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>bėdę umiał ‘mokėsiu’</i>	<i>bėdę umiała</i>	-
2.	<i>bėdziesz umiał</i>	<i>bėdziesz umiała</i>	-
3.	<i>bėdzie umiał</i>	<i>bėdzie umiała</i>	<i>bėdzie umiało</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.	<i>bėdziemy umieli</i>	<i>bėdziemy umiały</i>
2.	<i>bėdziecie umieli</i>	<i>bėdziecie umiały</i>
3.	<i>bėdą umieli</i>	<i>bėdą umiały</i>

PRATIMAI

3. Užpildykite lentelės naudojant tinkamas veiksmazodžių formas:

CZYTAĆ ‘skaityti’

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>bėdę czytał</i>		
2.			
3.			

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.		
2.		
3.		

MUSIEĆ ‘privalėti’

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>będę musiał</i>		
2.			
3.			

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.		
2.		
3.	<i>będą musieli</i>	

TRZEC ‘trinti’

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>będę tartł</i>		
2.			
3.			

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.		
2.		
3.		

JEŚĆ ‘valgyti’

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>będę jadł</i>		
2.			
3.			

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.	<i>būdziemy jedli</i>	
2.		
3.		

MŪC 'galėti'

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>būdę mógł</i>	<i>būdę mogła</i>	
2.			
3.			

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.		
2.		
3.		

IŠĆ 'eiti'

Vienaskaita:

Asm.	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1.	<i>būdę szedł</i>	<i>būdę szła</i>	
2.			
3.			

Daugiskaita:

Asm.	Vyr. asm. g.	Nevyr. asm. g.
1.		
2.		
3.	<i>būdą szli</i>	

4. Įrašykite veiksmažodžio **BYĆ** formas:

1. – Mamo, czy (ty) dziś pracowała?
2. – Tak, (ja) pracowała. Ojciec też pracował.
3. – A siostry co robiły?
4. – (One) się uczyć. A wy z bratem co robili?
5. – (My) grali w piłkę nožną.....

5. Pakeiskite I tipo sudurtinio būsimąją laiką formomis II tipo formomis.

Pvz.: *Nie bėdę tego slūchāt!* → *Nie bėdę tego slūchāt!*

1. Oni nie bėdą nam pomagāt.
2. Nie bėdziemy jeść nieumytých owoców.
3. On nie bėdzie milczēt.
4. Dziewczyny, dūgo bėdziecie tu siedziēt?
5. Dziecko nie bėdzie tego jeść.
6. Oni nie bėdą wiedziēt, gdzie to jest.
7. A one bėdą wiedziēt?
8. Tu bėdzie ležēt nasz dywan.
9. A gdzie bėdzie wisieēt nasze lustro?
10. Gdzie dzieci bėdą spaēt?

6. Pakeiskite sudurtinio būsimąją laiką formas paprastojo būsimąją laiką formomis.

Pvz.: *Nie bėdę cię slūchāt!* → (*poslūchāt*) *Nie poslūcham cię!*

1. Kiedy bėdziesz rysowāt ten plakat? → (*narysowāt*)
2. Czy bėdziesz piekļa tort? → (*upiec*)
3. Czy bėdziecie jedli sałatę? → (*zjeść*)
4. Czy bėdziesz braēt udział w spotkaniu? → (*wziāt udział*)
5. Kiedy oni bėdą praēt te rēczniki? → (*upraēt*)
6. Kiedy on bėdzie odrabiaēt zadanie domowe? → (*odrobi*)
7. Co tydzień bėdę chodziēt na basen. → Jutro (*pójść*)
8. Dokād oni bėdą ježdziēt latem? → (*pojechaēt*)

LIEPIAMOJI NUOSAKA

Tryb rozkazujący

Lenkų kalboje liepiamosios nuosakos formos yra dviejų tipų – *vientisinės* (nesudurtinės) ir *sudurtinės* (analitinės). Skirtingai nei lietuvių kalboje, lenkų liepiamosios nuosakos formos daromos ne iš bendraties, bet iš esamojo laiko kamieno.

Vientisinės liepiamosios nuosakos formos

Vientisinės formos taikomos vns. 2-ajam ir dgs. 1-ajam ir 2-ajam asmenims, pvz.: (ty) *czytaj* ‘skaityk’, (my) *czytajmy* ‘skaitykime’, (wy) *czytajcie* ‘skaitykite’. Šio tipo liepiamosios nuosakos formos daromos skirtingais būdais, atsižvelgiant į esamojo laiko kamieno savybes:

- 1) Vns. 2 asm. forma, iš kurios daromos kitos nesudurtinės formos, neretai sutampa su esamojo laiko kamienu. **I ir II asmenuočių** atveju ji dažniausiai padaroma atmetant esamojo laiko vns. 3 asm. formos galūnę **-e** arba **-i/-y**:

Asmenuotė	Esamojo laiko vns. 3 asm.	Liepiamosios nuosakos vns. 2 asm.
I – <i>pisać</i>	(on) <i>pisz-e</i> ‘rašo’ →	(ty) <i>pisz</i> ‘rašyk’
I – <i>iść</i>	<i>idzi-e</i> ‘eina’ →	<i>idź</i> ‘eik’
II – <i>kupić</i>	<i>kup-i</i> ‘pirks’ →	<i>kup</i> ‘pirk’
II – <i>uczyć się</i>	<i>ucz-y się</i> ‘mokosi’ →	<i>ucz się</i> ‘mokykis’

- 2) Jei esamojo laiko kamiengalyje yra **dviejų ar daugiau priebalsių samplaika**, prie vns. 3 asm. kamieno pridedama priesaga **-ij/-yj**:

Asmenuotė	Esamojo laiko vns. 3 asm.	Liepiamosios nuosakos vns. 2 asm.
I – <i>zacząć</i>	<i>zaczni-e</i> ‘pradės’ →	<i>zaczni-ij</i> ‘pradėk’
I – <i>wysłać</i>	<i>wysł-e</i> ‘išsiųs’ →	<i>wysł-ij</i> ‘išsiųsk’
II – <i>spać</i>	<i>śp-i</i> ‘miega’ →	<i>śp-ij</i> ‘miegok’
II – <i>drzeć</i>	<i>drż-y</i> ‘dreba’ →	<i>drż-yj</i> ‘drebėk’

3) III ir IV asmenuočių veiksmoždzių liepiamosios nuosakos pagrindas gaunamas atmetant paskutinį balsį iš esamojo laiko dgs. 3 asm. formos:

Asmenuotė	Esamojo laiko <i>dgs. 3 asm.</i>	Liepiamosios nuosakos <i>vns. 2 asm.</i>
III – czytać	(oni/one) <i>czytają</i> ‘skaito’	<i>czytaj</i> ‘skaityk’
III – znać	<i>znają</i> ‘žino, pažįsta’	<i>znaj</i> ‘žinok, pažink’
IV – umieć	<i>umieją</i> ‘moka, geba’	<i>umiej</i> ‘mokėk, gebėk’
IV – jeść	<i>jedzą</i> ‘valgo’	<i>jedz</i> ‘valgyk’

Daugiskaitos 1 ir 2 asm. formos daromos pridėdant prie šio pagrindo atitinkamas esamojo laiko galūnes *-my* (dgs. 1 asm.) ar *-cie* (dgs. 2 asm.):

Bendratis, asmenuotė	Liepiamosios nuosakos		
	<i>vns. 2 asm.</i>	<i>dgs. 1 asm.</i>	<i>dgs. 2 asm.</i>
<i>pisać</i> (I)	(ty) <i>pisz</i>	(my) <i>pisz-my</i>	(wy) <i>pisz-cie</i>
<i>iść</i> (I)	<i>idź</i>	<i>idź-my</i>	<i>idź-cie</i>
<i>zacząć</i> (I)	<i>zacznij</i>	<i>zacznij-my</i>	<i>zacznij-cie</i>
<i>wysłać</i> (I)	<i>wyślij</i>	<i>wyślij-my</i>	<i>wyślij-cie</i>
<i>uczyć</i> (II)	<i>ucz</i>	<i>ucz-my</i>	<i>ucz-cie</i>
<i>kupić</i> (II)	<i>kup</i>	<i>kup-my</i>	<i>kup-cie</i>
<i>czytać</i> (III)	<i>czytaj</i>	<i>czytaj-my</i>	<i>czytaj-cie</i>
<i>znać</i> (III)	<i>znaj</i>	<i>znaj-my</i>	<i>znaj-cie</i>
<i>umieć</i> (IV)	<i>umiej</i>	<i>umiej-my</i>	<i>umiej-cie</i>
<i>jeść</i> (IV)	<i>jedz</i>	<i>jedz-my</i>	<i>jedz-cie</i>

Daugiskaitos 1 asmens forma apibrėžia žmonių grupę, kuriai priklauso pats kalbėtojas. Ji reiškia ne tiek įsakymą, kiek pasiūlymą daryti ką nors kartu.

Sudurtinės liepiamosios nuosakos formos

Lenkų kalboje sudurtinės liepiamosios nuosakos formos būdingos tik 3-iajam asmeniui. Jos daromos pridėdant pagalbinį žodį *niech* prie esamojo laiko 3 asm. formos (vienaskaitos ar daugiskaitos), pvz.: *niech czyta* ‘tegul (jis / ji) skaito’, *niech czytają* ‘tegul (jis / ji) skaito’. Dažniausiai tokia konstrukcija perteikiamas kieno nors prašymas ar reikalavimas:

- *Niech on napisze na jutro raport* ‘Tegul jis parašo ataskaitą rytdienai’.
- *Niech oni kupią te książkę* ‘Tegul jie nuperka šias knygas’.

Retkarčiais tokiu būdu sudaromos ir 1 asmens formos, bet jos yra stilistiškai žymėtos (suteikia posakiui ekspresyvumo):

- *Niech bėdę pochwalony!* ‘Tegul būsiu pagarbintas!’
- *Niech bėdę przeklęty!* ‘Tebūsiu prakeiktas!’

Taisyklingos ir netaisyklingos liepiamosios nuosakos formos

Liepiamosios nuosakos formas turi ir įvykio, ir eigos veiksmo veiksmažodžiai, plg.:

Veiksmažodžio CZYTAC’ ‘skaityti’ liepiamoji nuosaka

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	–	<i>czytaj-my</i>
2.	<i>czytaj ‘skaityk’</i>	<i>czytaj-cie</i>
3.	<i>niech (on) czyta</i>	<i>niech (oni/one) czytają</i>

Veiksmažodžio PRZECZYTAĆ ‘perskaityti’ liepiamoji nuosaka

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	–	<i>przeczytaj-my</i>
2.	<i>przeczytaj ‘perskaityk’</i>	<i>przeczytaj-cie</i>
3.	<i>niech (on) przeczyta</i>	<i>niech (oni/one) przeczytają</i>

Kai kurie veiksmažodžiai turi dvi liepiamosios nuosakos formas, pvz.:

- *wziąć* ‘paimti’ – esam. l. vns. 3 asm. *weźmie* – liep. nuos. (ty) *weź / weźmij*
- *spojrzeć* ‘pažvelgti’ – esam. l. vns. 3 asm. *spojrzy* – liep. nuos. *spójrz / spojrzij*

Netaisyklingas liepiamosios nuosakos formas turi veiksmažodžiai *być* ir *dać*:

BYĆ ‘būti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>(niech bėdę)</i>	<i>bądźmy</i>
2.	<i>bądź</i>	<i>bądźcie</i>
3.	<i>niech będzie</i>	<i>niech będą</i>

DAC’ ‘duoti’

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.	<i>(niech dam)</i>	<i>dajmy</i>
2.	<i>daj</i>	<i>dajcie</i>
3.	<i>niech da</i>	<i>niech dadzą</i>

PRATIMAI

1. Užpildykite lenteles naudojant liepiamosios nuosakos formas:

NAPISAC ‘parašyti’ (I asm.) – (on) *napisze*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

PRZYJŚĆ ‘ateiti’ (I asm.) – (on) *przyjdzie*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

PRZYNIĘŚĆ ‘atnešti’ (I asm.) – (on) *przyniesie*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

POJECHAĆ ‘nuvažiuoti’ (I asm.) – (on) *pojedzie*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

WYJĄĆ ‘išimti’ (I asm.) – (on) *wyjmie*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.	<i>wyjmij</i>	
3.		

KRZYKNAĆ ‘surikti’ (I asm.) – (on) *krzyknie*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

MÓWIC ‘kalbėti, sakyti’ (II asm.) – (on) *mówi*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

SŁUCHAC ‘klausyti(s)’ (III asm.) – (oni) *słuchają*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

WIEDZIEĆ ‘žinoti’ (IV asm.) – (oni) *wiedzą*

Asmuo	Vns.	Dgs.
1.		
2.		
3.		

2. Pabaikite sakinius liepiamosios nuosakos formomis pagal pavyzdį:

A: On *patrzy* w okno i ty **patrz!** I pan (pani) **niech patrzy!**
Ona *pójdzie* do kina i ty **pójdź!** I pan (pani) **niech pójdzie!**

1. On milczy i ty
2. Ona zatańczy tango i ty
3. On uczy się dobrze i ty się
4. Ona chodzi na basen i ty
5. On wchodzi do domu i ty
6. On idzie na spacer i ty
7. Ona zaraz przyjdzie i ty
8. On znajdzie pracę i ty
9. Ona kładzie się spać i ty się
10. On przyniesie czekoladki i ty
11. Ona usiądzie i ty
12. Ona zawiezie dziecko do szkoły i ty

B: *Ona boi się wilków i ty się **bój!** I pan (pani) **niech się boi!***

1. Ona otworzy okno i ty
2. On położy się wcześniej i ty
3. Ona założy sweter i ty
4. On nam pomoże i ty
5. Ona kroi chleb i ty
6. On się uspokoi i ty się
7. Ona się boi psów, a ty się nie
8. On włoży buty i ty

C: *Ona wieczorem wstąpi do nas i ty **wstąp!** I pan (pani) **niech wstąpi!***

1. Ona mówi wyraźnie i ty
2. On bawi się dobrze i ty się
3. On wstąpi na uniwersytet i ty
4. Pies łapie piłkę i ty
5. On się kąpie w wannie i ty się
6. On wystąpi w roli poety i ty
7. Ona zamówi bilety i ty
8. On ciągle kłamie, a ty nie
9. Ten kot drapie kanapę, a ty nie
10. On postawi na swoim i ty

D: *Ona myje ręce przed obiadem i ty **myj!** I pan (pani) **niech myje!***

1. On ładnie rysuje i ty
2. On często się śmieje i ty się
3. Ona pracuje szybko i ty
4. On przyznaje się do winy i ty się
5. On nas częstuje kawą i ty
6. Ona umyje owoce i ty
7. On posieje trawę i ty
8. Ona nic nie rozleje i ty nie

E: On przymknie okno i ty **przymknij!** I pan (pani) **niech przymknie!**

1. Ona odpocznie i ty
2. Dziecko śpi i ty
3. On zamknie drzwi i ty
4. Ona zdejmie płaszcz i ty
5. On zacznie pracować i ty
6. Ona zaśnie szybko i ty
7. On zapnie pas w samochodzie i ty
8. On klnie wszystkich, a ty nie

F: Oni prze czytają tę książkę i wy **prze czytajcie!** I państwo (panowie, panie) **niech prze czytają!**

One wszystko wiedzą i wy **wiedźcie!** I państwo (panowie, panie) **niech wiedzą!**

1. One posprzątają mieszkanie i wy
2. Dzieci wszystko zjedzą i wy
3. Oni to zrozumieją i wy
4. Oni dobrze odpoczywają i wy
5. Oni wszystko umieją i wy
6. One nas posłuchają i wy
7. Wszyscy szybko o tym się dowiedzą i wy się
8. Oni się porozumieją i wy się

3. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdį:

Zjedz (įvykio veiks.) tę zupę! – **Nie jedz / nie jedzmy / nie jedzcie** (eigos veiks.)
tej zupy.

1. Przeczytaj ten tekst. – Nie
2. Podaj mi rękę. – Nie
3. Porozmawiajcie ze sobą. – Nie
4. Nalejcie kotu mleka. – Nie
5. Posłuchajcie mnie. – Nie

6. Pożycz mu pieniądze. – Nie
7. Kup chleb i masło. – Nie
8. Zapomnij o nim. – Nie
9. Zwiedz koniecznie Pragę. – Nie
10. Przyjdź do nas jutro. – Nie.....
11. Siądź przy oknie. – Nie
12. Weź parasol. – Nie
13. Przejdź na drugą stronę. – Nie
14. Połóż się wcześniej. – Nie
15. Obejrzyj ten film. – Nie

4. Pakeiskite tekstą pagal pavyzdį:

ANNA MŌWI:

1. Zrobię jutro sałatkę.
2. Kupię warzywa.
3. Umyję je.
4. Wezmę jajka.
5. Ugotuję je i obiorę.
6. Zetrzę marchewkę.
7. Resztę drobno pokroję.
8. Włożę wszystko do miski.
9. Dodam sól i pieprz.
10. Zaleję sosem.
11. Wymieszam.
12. Posypię orzechami.
13. Zjem z apetytem.

ANNA RADZI KOLEŻANCE:

1. **Zrób** jutro sałatkę.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TARIAMOJI NUOSAKA

Tryb przypuszczający

Lenkų kalboje tariamosios nuosakos formos padaromos įterpiant dalelytę **by** prieš būtojo laiko asmens galūnę, pvz.: (ja) *pracowałem* (vyr. g.) / *pracowałam* (mot. g.) ‘dirbau’ – *pracował-by-m* (vyr. g.) / *pracowała-by-m* (mot. g.) ‘dirbčiau’.

BYĆ ‘būti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	był- by-m	była- by-m	-
2. ty	był- by-ś	była- by-ś	-
3. on, ona, ono	był- by	była- by	było- by

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	byli- by-śmy	1. my	były- by-śmy
2. wy	byli- by-ście	2. wy	były- by-ście
3. oni	byli- by	3. one	były- by

CZYTAĆ ‘skaityti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	czytał- by-m	czytała- by-m	-
2. ty	czytał- by-ś	czytała- by-ś	-
3. on, ona, ono	czytał- by	czytała- by	czytało- by

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	czytali- by-śmy	1. my	czytały- by-śmy
2. wy	czytali- by-ście	2. wy	czytały- by-ście
3. oni	czytali- by	3. one	czytały- by

MIEĆ ‘turėti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	miał- by-m	miała- by-m	-
2. ty	miał- by-ś	miała- by-ś	-
3. on, ona, ono	miał- by	miała- by	miało- by

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	mieli- by-śmy	1. my	miały- by-śmy
2. wy	mieli- by-ście	2. wy	miały- by-ście
3. oni	mieli- by	3. one	miały- by

MÓC ‘galėti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	mógł- by-m	mogła- by-m	-
2. ty	mógł- by-ś	mogła- by-ś	-
3. on, ona, ono	mógł- by	mogła- by	mogło- by

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	mogli- by-śmy	1. my	mogły- by-śmy
2. wy	mogli- by-ście	2. wy	mogły- by-ście
3. oni	mogli- by	3. one	mogły- by

Dalelytė **by** kartu su asmens galūne gali funkcionuoti kaip savarankiška leksema. Šiuo atveju ji atsiskiria nuo tariamosios nuosakos formos ir eina prieš veiksmažodį:

*Może przyszl**ibyście** do nas jutro? – Może **byście** przyszli do nas jutro?* ‘Gal atei-tumėte pas mus rytoj?’

Be to, ji gali būti prijungiama prie įvardžio ar jungtuko:

*Wy**byście** tego chcieli?* ‘Ar to norėtumėte?’

*Gdy**by**m wiedział, **tobym** przyszedł.* ‘Jei žinočiau, ateičiau.’

*On **prosi**, że**byśmy** tego nie robili.* ‘Jis prašo, kad to nedarytumėme.’

PRATIMAI

1. Užpildykite lentelės naudojant tariamosios nuosakos formas:

PRACOWAĆ ‘dirbti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>pracowałabym</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>pracowałby</i>		

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>pracowaliby</i>	3. one	

UMIEĆ ‘mokėti, gebėti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>umiałbym</i>		-
2. ty			-
3. on, ona, ono			<i>umiałoby</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>umieliby</i>	3. one	<i>umiałyby</i>

CHCIEĆ ‘norėti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>chciałabym</i>	-
2. ty	<i>chciałbyś</i>		-
3. on, ona, ono			

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my	<i>chcielibyśmy</i>	1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni		3. one	<i>chciałyby</i>

KRAŠĆ ‘vogti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja		<i>kradlaby</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>kradlby</i>		

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>kradliby</i>	3. one	

PÓJŠĆ ‘nueiti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja	<i>poszedlby</i>	<i>poszlabym</i>	-
2. ty			-
3. on, ona, ono			

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>poszliby</i>	3. one	<i>poszlyby</i>

POMÓC ‘padėti’

Vienaskaita:

Asmuo	Vyr.g.	Mot.g.	Niek.g.
1. ja			-
2. ty			-
3. on, ona, ono	<i>pomógłby</i>		<i>pomogłoby</i>

Daugiskaita:

Asmuo	Vyr. asm. g.	Asmuo	Nevyr. asm. g.
1. my		1. my	
2. wy		2. wy	
3. oni	<i>pomogliby</i>	3. one	<i>pomoglyby</i>

2. Įrašykite veiksmažodžio *chcieć* 'norėti' tariamosios nuosakos formas.

1. Kasiu, czy (ty) pójść z nami jutro na koncert?
2. Owszem, że (ja)
3. A bracia ?
4. Zaraz zapytam. Jurku, Grzesiu, czy (wy) iść na koncert?
5. Bardzo byśmy, ale niestety mamy ważne spotkanie. A wy, dziewczyny, pojechać w sobotę do Krakowa?
6. Oczywiście, że (my) Bardzo lubimy Kraków! Anna też by

3. Įrašykite veiksmažodžio *móc* 'galėti' tariamosios nuosakos formas.

1. – Dzieci, czy mi pomóc?
2. – Bardzo cię przepraszam, mamó, ale muszę teraz wyjść. Chyba Marek
.....
3. – Marku, czy mi pomóc?
4. – (Ja, vyr. g.), ale za godzinę, dobrze? Teraz muszę dopisać referat. A może ty, mamó, pomóc mi z referatem?
5. – (Ja, mot. g.), ale też nie teraz, bo muszę upiec ciasto. Wieczorem mamy gości.

4. Pakeiskite vns. veiksmažodžių formas *dgs. formomis*.

Pvz.: *On chciałby nareszcie się wyspać. → Oni chcieliby nareszcie się wyspać.*

1. Odpoczęłabym po obiedzie. –
2. Co byś wziął ze sobą w podróż? –
3. Chciałbym mieć własne auto. –
4. Dziecko poszłoby na spacer? –
5. Zjadłbym wszystko, gdybym mógł. –
6. Ona by to zrobiła, gdyby mogła. –
7. Znalazłabym lepszą pracę. –
8. On by się nie spóźnił, gdyby wyszedł wcześniej. –
9. Co byś zrobiła w takiej sytuacji? –
10. Już wiem, co bym zmienił. –

LENKŲ VEIKSMAŽODŽIAI, KURIŲ VALDYMAS SKIRIASI NUO LIETUVIŲ ATITIKMENŲ

Lenkų ir lietuvių kalbose tą pačią reikšmę turintys veiksmažodžiai gali valdyti skirtingus linksnius (pvz., liet. **valdyti** + *Gal.* – lenk. **rządzić** + *Įnag.*) bei skirtingas prielinksnes konstrukcijas. Dažnai lietuvių linksninį valdymą (be prielinksnių) atitinka lenkų prielinksniniai¹⁴ junginiai su kilmininko, galininko, rečiau įnagininko formomis, plg.: liet. **daryti, kurti, statyti, virti** kam? (*Naud.*) – lenk. **robić, tworzyć, budować, gotować** dla kogo? (*dla* + *Kilm.*); liet. **skambinti, melstis** kam? (*Naud.*) – lenk. **dzwonić, modlić się** do kogo? (*do* + *Kilm.*); liet. **laukti** ko? (*Kilm.*) – lenk. **czekać** na kogo / co? (*na* + *Gal.*) ir pan. Rečiau buna atvirksčiai – lenkų linksninį valdymą (be prielinksnių) atitinka lietuvių prielinksniniai junginiai, pvz.: lenk. **przyglądać się** komu / czemu? (*Naud.*) – liet. **įsižiūrėti** į ką? (*į* + *Gal.*).

Skiriasi ir prielinksninis valdymas: pavyzdžiui, kai lietuvių kalboje prielinksninėse konstrukcijose vartojamas galininkas, lenkų kalboje jį dažnai atitinka kilmininko, vietininko, rečiau įnagininko linksniai: liet. **bėgti, eiti, važiuoti** pas ką? (*pas* + *Gal.*) – lenk. **biec, iść, jechać** do kogo? (*do* + *Kilm.*); liet. **skaityti, kalbėti, galvoti, klausyti** apie ką? (*apie* + *Gal.*) – lenk. **czytać, mówić, myśleć, słuchać** o czym? (*o* + *Viet.*). Lietuvių kilmininką prielinksninėse konstrukcijose dažniausiai atitinka lenkų įnagininkas, vietininkas ir galininkas, plg.: liet. **bijoti, kovoti, muštis** dėl ko? (*dėl* + *Kilm.*) – lenk. **bać się, walczyć, bić się** o co? (*o* + *Gal.*); liet. **ginti** nuo ko? (*nuo* + *Kilm.*) – lenk. **bronić** przed kim? (*przed* + *Įnag.*); liet. **sielvartauti** dėl ko? (*dėl* + *Kilm.*) – lenk. **rozpaczać** nad kim / czym? (*nad* + *Įnag.*), po kim / czym? (*po* + *Viet.*) ir pan.

Toliau abėcėlės tvarka pateikiami dažniausiai vartojami lenkų kalbos veiksmažodžiai, kurių valdymo modeliai skiriasi nuo atitinkamų lietuvių veiksmažodžių modelių¹⁵.

¹⁴ P vz., vietininkas lenkų kalboje apskritai negali būti vartojamas be prielinksnių, plg.: *być w teatrze, na placu, w górach* 'būti teatre, aikštėje, kalnuose'. Be to, jis turi žymiai daugiau reikšmių ir funkcijų nei lietuvių kalboje.

¹⁵ Lentelėje panaudota medžiaga iš Ingos Runevič bakauro darbo „Veiksmažodžių valdymo skirtumai lietuvių ir lenkų kalbose“ (Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, 2015).

Nr.	Lenkų k.	Lietuvių k.
1.	Bać się: <i>o + Gal.</i> (Bałem się <i>o</i> swojego syna)	Bijoti: <i>dėl + Kilm.</i> (Bijojau <i>dėl</i> savo sūnaus)
2.	Bić się: <i>o + Gal.</i> (Ptaki były się <i>o</i> jedzenie)	Muštis/peštis: <i>dėl + Kilm.</i> (Paukščiai pešėsi <i>dėl</i> maisto)
3.	Biec (Biegnąć): <i>do + Kilm.</i> (Janku, biegnij <i>do sąsiadki</i> po cukier)	Bėgti: <i>pas + Gal.</i> (Jonai, nubėk <i>pas kaimynę</i> cukraus)
4.	Błagać: <i>Gal.</i> (Błagam Boga <i>o</i> zdrowie)	Maldauti: <i>Kilm.</i> (Dievo maldauju sveikatos)
5.	Bronić: <i>Kilm.; przed + Įnag.</i> (Ojciec zawsze bronił nas <i>przed niebezpieczeństwem</i>)	Ginti: <i>Gal.; nuo + Kilm.</i> (Tėvas visada mus saugojo <i>nuo pavojų</i>)
6.	Budować: <i>dla + Kilm.</i> (Przed zimą budujemy <i>dla</i> ptaków karmniki)	Statyti; kurti; daryti: <i>Naud.</i> (Artėjant žiemai kuriame inkilus <i>paukščiams</i>)
7.	Być: <i>u + Kilm.</i> (Syn jest teraz <i>u</i> matki)	Būti: <i>pas + Gal.</i> (Sūnus dabar yra <i>pas motiną</i>)
8.	Chodzić: <i>do + Kilm.</i> (W dni wolne od pracy czasami chodzę <i>do kolegów</i>)	Vaikščioti (eiti): <i>pas + Gal.</i> (Laisvomis nuo darbo dienomis kartais einu <i>pas draugus</i>)
9.	Chować: <i>do + Kilm.</i> (Sekretarka chovėla wszystkie dokumenty <i>do szafy</i>)	Slėpti: <i>Viet.</i> (Visus dokumentus sekretorė slėpė <i>spintoje</i>)
10.	Chwalić: <i>przed + Įnag</i> (Mama zawsze chvaliła mnie <i>przed ojcem</i>)	Girti: <i>prieš + Gal.</i> (Mama visada mane gyrė <i>prieš tėvą</i>)
11.	Czekać: <i>na + Gal.</i> (Tak dluogo czekališmy <i>na wiosnę</i>)	Laukti: <i>Kilm.</i> (Taip ilgai laukėme <i>pavasario</i>)
12.	Czytać: <i>o + Viet.</i> (Lubiła czytać <i>o</i> podróżach)	Skaityti: <i>apie + Gal.</i> (Mėgo skaityti <i>apie keliones</i>)
13.	Dbać: <i>o + Gal.</i> (Zawsze dbała <i>o</i> swoją fryzurę)	Rūpintis; domėtis: <i>Įnag.</i> (Visada rūpinasi savo <i>šukuosena</i>)
14.	Decydować: <i>o + Viet.</i> (W mojej rodzinie ojciec decydował <i>o</i> wzszykim)	Spręsti: <i>apie + Gal.; dėl + Kilm.</i> Nutarti: <i>dėl + Kilm.</i> (Mano šeimoje <i>dėl</i> visko nutaria tėvas)

Nr.	Lenkų k.	Lietuvių k.
15.	Decydować się: <i>na + Gal.</i> (Długo decydował się <i>na zmianę</i> pracy)	Ryžtis: <i>Naud.</i> (Ilgai ryžosi naujam <i>darbui</i>)
16.	Dzwonić: <i>do + Kilm.</i> (Codziennie dzwonię <i>do rodziców</i>)	Skambinti: <i>Naud.</i> (Kiekvieną dieną skambinu <i>tėvams</i>)
17.	Gotować: <i>dla + Kilm.</i> (Gotuję <i>dla babci</i> obiad)	Virti; gaminti: <i>Naud.</i> (Gaminu <i>močiutei</i> pietus)
18.	Iść: <i>do + Kilm.</i> (Idę teraz <i>do</i> <i>mojego brata</i>)	Eiti: <i>pas + Gal.</i> (Dabar einu <i>pas savo brolių</i>)
19.	Jechać: <i>do + Kilm.</i> (Jadę teraz <i>do</i> <i>mojej siostry</i>)	Važiuoti: <i>pas + Gal.</i> (Dabar važiuoju <i>pas savo seserį</i>)
20.	Mieszkać: <i>u + Kilm.</i> (Przez kilka miesięcy mieszkalam <i>u</i> <i>znajomej</i>)	Gyventi: <i>pas + Gal.</i> (Kelis mėnesius gyvenau <i>pas</i> <i>pažįstamą</i>)
21.	Modlić się: <i>do + Kilm.</i> (Wierni modlą się <i>do Boga</i>)	Melstis: <i>Naud.</i> (Tikintieji meldžiasi <i>Dievui</i>)
22.	Mówić: <i>o + Viet.</i> (Čięsto mōvimy <i>o pogodzie</i>)	Kalbėti: <i>apie + Gal.</i> (Dažnai kalbome <i>apie orą</i>)
23.	Myśleć: <i>o + Viet.</i> (Čięgle myślę <i>o wakacjach</i>)	Galvoti, mąstyti: <i>apie + Gal.</i> (Nuolat galvoju <i>apie atostogas</i>)
24.	Narzekać: <i>na + Gal.</i> (Nauczyciele narzekają <i>na niskie</i> <i>zarobki</i>)	Skųstis: <i>Įnag.</i> (Mokytojai skundžiasi <i>mažais</i> <i>atlyginimais</i>)
25.	Niepokoić się: <i>o + Gal.</i> (Ona niepokoila się <i>o</i> <i>swoją córeczkę</i>)	Nerimauti: <i>dėl + Kilm.</i> (Ji nerimavo <i>dėl savo dukrytės</i>)
26.	Opowiadać: <i>o + Viet.</i> (Umiął opowiadać <i>o</i> <i>podróżach</i>)	Pasakoti: <i>apie + Gal.</i> (Jis mokėjo įdomiai pasakoti <i>apie</i> <i>keliones</i>)
27.	Orientować się: <i>według + Kilm.</i> (Potrafilii orientować się <i>według</i> <i>słońca</i>)	Orientuotis: <i>pagal + Gal.</i> (Gebėjo orientuotis <i>pagal saulę</i>)
28.	Podejrzewać: <i>u + Kilm.</i> (Lekarze podejrzewali <i>u</i> <i>pacjentki</i> <i>zapalenie płuc</i>)	Įtarti: <i>Naud.</i> (Gydytojai įtarė <i>pacientei</i> plaučių <i>uždegimą</i>)

Nr.	Lenkų k.	Lietuvių k.
29.	Polegać: <i>na + Viet.</i> (Zawsze mogą polegać <i>na moich rodzicach</i>)	Pasikliauti, pasitikėti: <i>Įnag.</i> (Visada galiu pasikliauti <i>savo tėvais</i>)
30.	Pożyczać: <i>na + Gal.</i> (Banki pożyczają pieniądze <i>na budowę domów</i>)	Paskolinti, duoti paskolą: <i>Naud.</i> (Bankai suteikia paskolas namų <i>statyboms</i>)
31.	Pragnąć: <i>dla + Kilm.</i> (Pragnęła jedynie szczęścia <i>dla swoich dzieci</i>)	Trokšti, geisti: <i>Naud.</i> (Tetroško laimės <i>savo vaikams</i>)
32.	Proponować: <i>na + Gal.</i> (Dziś proponuję <i>na kolację cepeliny</i>)	Proponuoti, rekomenduoti, siūlyti: <i>Naud.</i> (Šiandien <i>vakarienei</i> siūlau cepelinus)
33.	Przejmować się: <i>Įnag.</i> (Cała rodzina przejmowała się <i>chorobą</i> matki)	Susijaudinti, sunerimti, nuliūsti: <i>dėl + Kilm.</i> (Visa šeima jaudinosi <i>dėl</i> motinos ligos)
34.	Przepraszać: <i>Gal.</i> (Przepraszałem ją już kilka razy)	Atsiprašinėti: <i>Kilm.</i> (Atsiprašinėjau jos jau kelis kartus)
35.	Przyglądać się: <i>Naud.</i> (Uwielbiam przyglądać się <i>latającym</i> ptakom)	Įsižiūrėti, akylai žiūrėti: <i>į + Gal.</i> (Mėgstu akylai žiūrėti <i>į skraidančius</i> paukščius)
36.	Przygotowywać: <i>dla + Kilm.</i> (Codziennie przygotowywała śniadanie <i>dla</i> dzieci)	Paruošti, parengti: <i>Naud.</i> (Kasdien ruošdavo <i>vaikams</i> pusryčius)
37.	Przygotowywać się: <i>do + Kilm.</i> (Długo przygotowywała się <i>do</i> ważnej rozmowy z nim)	Pasiruošti, pasirengti: <i>Naud.</i> (Ilgai ruošiausi <i>svarbiam</i> pokalbiui su juo)
38.	Pukać: <i>do + Kilm.</i> (Pukał <i>do</i> drzwi)	Barškinti, belsti: <i>į + Gal.</i> (Beldėsi <i>į</i> duris)
39.	Robić: <i>dla + Kilm.</i> (Babcia robiła piękne lalki <i>dla</i> swojej wnuczki)	Dirbti, daryti, gaminti: <i>Naud.</i> (Senelė <i>savo anūkei</i> gamino nuostabias lėles)
40.	Rozczarowywać się: <i>do + Kilm.</i> (Często rozczarowywałem się <i>do</i> kolegów)	Nusivilti: <i>Įnag.</i> (Jis dažnai nusivildavo <i>draugais</i>)
41.	Rozmawiać: <i>o + Viet.</i> (Rozmawiamy <i>o</i> nowej książce)	Kalbėti(s): <i>apie + Gal.</i> (Kalbome <i>apie</i> naują knygą)

Nr.	Lenkų k.	Lietuvių k.
42.	Rozpaczać: <i>nad + Įnag, po + Viet.</i> (Rozpaczała <i>nad zmarnowanym</i> życiem swojego syna; Przez wiele lat rozpaczała <i>po dziecku</i> , które zmarło)	Sielvartauti: <i>dėl + Kilm.</i> (Sielvartavo <i>dėl sugadinto</i> savo sūnaus <i>gyvenimo</i> ; Ji daug metų sielvartavo <i>dėl</i> mirusio <i>vaiko</i>)
43.	Rządzić: <i>Įnag.</i> (Król rządził <i>tym krajem</i> tylko dziesięć lat)	Valdyti: <i>Gal.</i> (<i>Šią šalį</i> karalius valdė tik dešimt metų)
44.	Skarżyć się: <i>na + Gal.</i> (Ojciec skarży się <i>na bóle</i> nerek)	Skųstis: <i>Įnag.</i> (Tėvas skundžiasi inkstų <i>skausmais</i>)
45.	Słyszeć: <i>o + Viet.</i> (Słyszałem <i>o tym morderstwie</i>)	Girdėti: <i>apie + Gal.</i> (Girdėjau <i>apie šį nužudymą</i>)
46.	Spieszyć się: <i>do + Kilm.</i> (On ciągle śpieszy się <i>do swojej żony</i>)	Skubėti: <i>pas + Gal.</i> (Jis visada skuba <i>pas</i> savo žmoną)
47.	Spotykać: <i>u + Kilm.</i> (Spotykalem go często <i>u znajomego</i>)	Sutikti: <i>pas + Gal.</i> (Dažnai sutikdavau jį <i>pas pažįstamą</i>)
48.	Stosować: <i>do + Kilm.</i> (Stosujemy kolejny środek <i>do walki</i> z komarami)	Naudoti, taikyti: <i>Naud.</i> (Taikome kitą būdą <i>kovai</i> su uodais)
49.	Szczycić się: <i>przed + Įnag.</i> (Szczycił się swymi osiągnięciami <i>przed całą grupą</i>)	Didžiuotis, pūstis: <i>prieš + Gal.</i> (<i>Prieš visą grupę</i> didžiavosi savo pasiekimais)
50.	Tęsknić: <i>za + Įnag.</i> (Przez całe życie tęsknił <i>za swoją</i> <i>ojczyzną</i>)	Ilgėtis: <i>Kilm.</i> (Visą gyvenimą ilgėjosi <i>savo tėvynės</i>)
51.	Uciekać: <i>do + Kilm.</i> (Parę razy uciekała od rodziców <i>do</i> <i>swojego chłopca</i>)	(Pa)bėgti, (pa)sprukti: <i>pas + Gal.</i> (Kelis kartus nuo tėvų sprukau <i>pas</i> <i>savo vaikiną</i>)
52.	Uczęszczać: <i>do + Kilm.</i> (Młodzież powinna uczęszczać <i>do</i> <i>teatrów</i>)	Lankyti, lankytis: <i>Viet.</i> (Jaunimas privalo lankytis <i>teatruose</i>)
53.	Udawać: <i>przed + Įnag.</i> (Od kilku dni udawał <i>przed</i> <i>wszystkimi</i> , że jest chory)	Imituoti, mėgdžioti: <i>prieš + Gal.</i> (Kelias dienas <i>prieš visus</i> imitavo sergantį)

Nr.	Lenkų k.	Lietuvių k.
54.	Ufać: <i>Naud.</i> (Ufała každyemu słowu matki)	Tikėti, pasitikėti: <i>Įnag.</i> (Tikėjo kiekvienu motinos žodžiu)
55.	Uśmiechać się: <i>do + Kilm.</i> (On zawsze uśmiecha się do swojej dziewczyny)	Šypsotis: <i>Naud.</i> (Jis visada šypsosi savo merginai)
56.	Uważać: <i>za + Gal.</i> (Uważano ją za najpiękniejszą dziewczynę we wsi)	Laikyti: <i>Įnag.</i> (Ją laikė gražiausia mergina kaime)
57.	Używać: <i>Kilm.; do + Kilm.</i> (Dlaczego zawsze używasz mojego szamponu? Używano najlepszego mleka do produkcji serów)	Naudoti(s), vartoti: <i>Įnag; Naud.</i> (Kodėl visada naudojies mano šampūnu? Sūrio gamybai buvo naudotas kokybiškiausias pienas)
58.	Wątpić: <i>o + Viet.; w + Gal.</i> (Wątpię o jej uczuciach / w jej uczucia)	Abejoti: <i>Įnag.</i> (Abejoju jos jausmais)
59.	Wiedzieć: <i>o + Viet.</i> (Policja wiedziała o tej sprawie od dawna)	Žinoti: <i>apie + Gal.</i> (Policija jau seniai žinojo apie šį reikalą)
60.	Wierzyć: <i>Naud.;; w + Gal.</i> (Ponieważ go kochała, wierzyła každyemu jego słowu; Wierzymy w cuda)	Tikėti: <i>Įnag.</i> (Tikėjau kiekvienu jo žodžiu, nes jį mylėjau; Tikime stebuklais)
61.	Wracać: <i>do + Kilm.</i> (Po zakończeniu wojny mężowie wracali do swoich żon)	Grįžti: <i>pas + Gal.</i> (Pasibaigus karui, vyrai grįždavo pas savo žmonas)
62.	Wspominać: <i>o + Viet.</i> (W dyskusjach wspominała o swoich kontaktach z mafią)	Prisiminti, priminti: <i>apie + Gal.</i> (Diskutuojant prisimindavau apie savo ryšius su mafija)
63.	Wygłaszać: <i>dla + Kilm.</i> (Wygłaszam wykłady dla studentów ostatniego roku)	Kalbėti; skelbti, dėstyti: <i>Naud.</i> (Dėstau paskaitas paskutinio kurso studentams)
64.	Wymagać: <i>dla + Kilm.</i> (Wymagała dla swojej rodziny szczególnego szacunku)	Reikalauti: <i>Naud.</i> (Savo šeimai reikalavo ypatingos pagarbos)

Nr.	Lenkų k.	Lietuvių k.
65.	Wyposażyć: <i>w + Gal.</i> (Wyposażył swój samochód w sprzęt elektroniczny)	Aprūpinti: <i>Įnag.</i> (Savo automobilį aprūpino elektronine įranga)
66.	Zasługiwać: <i>na + Gal</i> (Strażacy zawsze zasługują na szacunek)	Užsitarnauti, nusipelnyti: <i>Kilm</i> (Ugniagesiai visada nusipelno pagarbos)
67.	Zastanawiać się: <i>nad + Įnag.</i> (Zastanawiał się nad tym, jak rozwiązać zadanie z fizyki)	Mąstyti: <i>apie + Gal.</i> Įsigilinti: <i>į + Gal.</i> (Mąstė apie tai / Gilinosi į tai, kai išspręsti fizikos uždavinį)
68.	Zbierać: <i>dla + Kilm.</i> (Studenti zbierali pieniądze dla ubogich rodzin)	Rinkti, rankioti: <i>Naud.</i> (Studentai rinko pinigus neturtingoms šeimoms)
69.	Znaczyć: <i>dla + Kilm.</i> (Przyjaźń zawsze znaczyła dla mnie wiele)	Reikšti: <i>Naud.</i> (Draugystė visada man daug reiškė)

LITERATŪRA

- Garncarek P. *Czas na czasownik. Podręcznik do nauki języka polskiego. B2*. Kraków: Universitas, 2011.
- Gołkowski M., Kiermut A., Kuc M., Majewska M. "Gdybym znał dobrze język polski...". *Wybór tekstów z ćwiczeniami dla cudzoziemców*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1991.
- Mędak S. *Praktyczny słownik łączliwości składniowej czasowników polskich*. Kraków: Universitas, 2011.
- Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN* pod red. A. Markowskiego. Warszawa: PWN, 2002.
- Runevič I. *Veiksmazodžių valdymo skirtumai lietuvių ir lenkų kalbose*. Bakalauro darbas. Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, 2015.
- Saloni Z. *Czasownik polski. Odmiana. Słownik 13 500 czasowników*. Warszawa: Wiedza Powszechna, 2007.
- Slišienė N. *Lietuvių kalbos veiksmazodžių junglumo žodynas*. T. 1–2. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1994–2004.
- Stumbrienė V., Vilkienė L., Roebuck W. *365 lietuvių kalbos veiksmazodžiai*. Vilnius: Tyto Albo, 2008.
- Tokarski J. *Czasowniki polskie: formy, typy, wyjątki, słownik*. Warszawa: S. Arcta, 1951.

LENKŲ-LIETUVIŲ ŽODYNĖLIS

A

a *jng., jst.* – o, bet; et
abonament *vyr.* – abonementas
aby *jng., dll.* – kad; kad tik
ach *jst.* – ak, ai, vaje
adres *vyr.* – adresas
aktor *vyr.* – aktorius
aktorka *mot.* – aktorė
album *vyr.* – albumas
ale – bet
aleja *mot.* – alėja, prospektas
angielski, -a, -e *bdv.* – anglų, angliškas
antyk *vyr.* – antikvarinis daiktas
aparat *vyr.* **fotograficzny** – fotoaparatas
apteka *mot.* – vaistinė
architekt *vyr.* – architektas
aria *mot.* – arija
artykuł *vyr.* – straipsnis
asystent *vyr.* – asistentas
asystentka *mot.* – asistentė
atrakcyjny, -a, -e *bdv.* – patrauklus, įdomus
autentyczny, -a, -e *bdv.* –autentiškas

B

babcia *mot.* – senelė, senolė
bać się *eig. v.* – bijoti(s)
badać *eig. v.* (**badam, badasz III**) – tirti, tyrinėti
bałagan *vyr.* – betvarkė
bank *vyr.* – bankas
bankomat *vyr.* – bankomatas
baranina *mot.* – aviena

bardzo *prv.* – labai
barszcz (czerwony) *vyr.* – barščiai
basen *vyr.* – baseinas
benzyna *mot.* – benzinas
bezpiecznie *prv.* – saugu
bezpieczny, -a, -e *bdv.* – saugus, nepavojingas
beżowy, -a, -e *bdv.* – smėlio spalvos
biały, -a, -e *bdv.* – baltas
biblioteczka *mot.* – knygų spinta
biec *eig. v.* (**biegnę, biegniesz I**) – bėgti
biedny, -a, -e *bdv.* – neturtingas, vargas
bielizna *mot.* – skalbiniai, apatiniai drabužiai
bigos *vyr.* – kopūstų troškiny
bilet *vyr.* – bilietas
biurko *niek.* – rašomasis stalas
biuro *niek.* – biuras, ofisas, darbovietė
blisko *prv.* – arti
blokować *eig. v.* (**blokuję, blokujesz III**) – blokuoti
blondyn *vyr.* – blondinas
blondynka *mot.* – blondinė
bluzka *mot.* – palaidinė
bogaty, -a, -e *bdv.* – turtingas
boleć I *eig. v.* (tik 3 *asm.*: **boli, bolą II**) – skaudėti
boleć II *eig. v.* (**boleję, bolejesz I**) – liūdėti, sielotis, sielvartauti
brać *eig. v.* (**bioreę, bierzesz I**) – imti
brat *vyr.* – brolis
brązowy, -a, -e *bdv.* – rudas
broda *mot.* – barzda
brunet *vyr.* – brunetas

brunetka *mot.* – brunetė
brzeg *vyr.* – krantas
brzmięć *eig. v.* (**brzmięć, brzmisz** II) –
skambėti, pasigirsti
brzuch *vyr.* – pilvas
brzydki, -a, -e *bdv.* – bjaurus
budynek *vyr.* – pastatas
burza *mot.* – audra
but *vyr.* (*dgs.* **buty**) – batas (batai)
być *eig. v.* (**jestem, jesteś, jest; jesteśmy,**
jesteście, są) – būti

C

cały, -a, -e *bdv.* – visas
cebula *mot.* – svogūnas
chcieć *eig. v.* (**chcę, chcesz** I) – norėti
chemia *mot.* – chemija
chętnie *prv.* – noromis, mielai
chirurg *vyr.* – chirurgas
chleb *vyr.* – duona
chłopak *vyr.* – vaikas
chodźć *eig. v.* (**chodzę, chodzisz** II) –
vaikščioti, eiti
choroba *mot.* – liga
chory, -a, -e *bdv.* – ligonis, sergantis
chór *vyr.* – choras
chwileczka *mot.* – minutėlė, valandėlė
chyba – turbūt, tikriausiai
ciastko *niek.* – pyragaitis
ciasto *niek.* – tešla
ciągle *prv.* – nuolat, pastoviai
ciekawość *mot.* – įdomumas, smalsumas
ciekawý, -a, -e *bdv.* – įdomus, smalsus
cielęcina *mot.* – veršiena
ciemnozielony, -a, -e *bdv.* – tamsiai žalias
ciepło *prv.* – šilta
cieszyć się *eig. v.* (**cieszę się, cieszysz się** II)
z czego – džiaugtis

ciocia *mot.* – teta
co miesiąc *prv.* – kas mėnesį
co *įv.* – kas, ką
codziennie *prv.* – kasdien
coś *įv.* – kas nors, kažkas
córka *mot.* – dukra
cudowny, -a, -e *pizym.* – puikus, nuostabus
cudzoziemiec *vyr.* – užsienietis
cudzoziemka *mot.* – užsienietė
cukier *vyr.* – cukrus
cytryna *mot.* – citrina
czarny, -a, -e *bdv.* – juodas
czas *vyr.* – laikas
czasami *prv.* – kartais
czekać *eig. v.* (**czekam, czekasz** III) *na kogo,*
co – laukti
czekolada *mot.* – šokoladas
czzerwony, -a, -e *bdv.* – raudonas
cześć – labas!
często *prv.* – dažnai
czosnek *vyr.* – česnakas
czuć *eig. v.* (**czuję, czujesz** I) – jausti
czuły, -a, -e *bdv.* – jautrus, švelnus
czy *jng., dalel.* – ar
czyj, czyja, czyje *įv.* – kieno
czynny, -a, -e *bdv.* – dirbantis, veikiantis,
aktyvus
czytać *eig. v.* (**czytam, czytasz** III) – skaityti

D

daleko *prv.* – toli
danie *niek.* – valgis, patiekalas
dawny, -a, -e *bdv.* – senas, senovinis
decyzja *mot.* – sprendimas
denerwować się *eig. v.* (**denerwuję się,**
denerwujesz się I) – jaudintis, erzintis
dentysta *vyr.* – stomatologas
dentystka *mot.* – stomatologė

- deser** vyr. – desertas
- deszcz** vyr. – lietus
- dla** – *prielinksnis reiškiantis tikslą, paskirtį*
(konstrukcija verčiama vardažodžio
naud.)
- dłaczego** *prv.*, *jng.* – kodėl
- dłón** *mot.* – delnas
- długi**, **-a**, **-e** *bdv.* – ilgas
- długo** *prv.* – ilgai
- długopis** vyr. – šratinukas
- doba** *mot.* – para
- dobry**, **-a**, **-e** *bdv.* – geras, geraširdis
- dobrze** *prv.* – gerai
- doczekać się** *iv. v.* (**doczekam się**,
doczekasz się III) – sulaukti
- dodać** *iv. v.* (**dodam**, **dodasz** III) – pridėti,
pridurti
- dodawać** *eig. v.* (**dodaję**, **dodajesz** I) –
pridėti, pridurti
- dojrzały**, **-a**, **-e** *bdv.* – subrendęs, brandus,
prinokęs
- dokąd** – kur, kurlink, į kur
- dokładnie** *prv.* – tiksliai, kruopščiai, stropiai
- dokument** vyr. – dokumentas
- dolać** *iv. v.* (**doleję**, **dolejesz** I) – pripilti
- dolewać** *eig. v.* (**dolewam**, **dolewasz** III) –
pripilti
- domofon** vyr. – telefonspynė
- dostać** *iv. v.* (**dostanę**, **dostaniesz** I) – gauti
- dostawać** *eig. v.* (**dostaję**, **dostajesz** I) –
gauti
- dość** *prv.* – pakankamai, gana, užtenka
- dotąd** *prv.* – iki šiol, iki šios vietos
- dowcip** vyr. – juokas, anekdotas
- dowód** vyr. **osobisty** – asmens kortelė
(vidinis pasas)
- dres** vyr. – sportinė apranga
- drobne** *dgs.* (*kilm. drobnych*) – smulkūs
pinigai
- drobno** *prv.* – smulkiai
- droga** *mot.* – kelias
- drogi**, **-a**, **-e** *bdv.* – brangus, mielas
- drób** vyr. – naminiai paukščiai, paukštiena
- dusić** *eig. v.* (**duśę**, **dusisz** II) – smaugti,
gniaužti, troškinti
- dużo** *prv.* – daug
- duży**, **-a**, **-e** *bdv.* – didelis
- dworzec** vyr. – stotis
- dworzec** vyr. **autobusowy** – autobusų stotis
- dworzec** vyr. **kolejowy** – geležinkelio stotis
- dyktafon** vyr. – diktafonas
- dyrektor** vyr. – direktorius
- dyskoteka** *mot.* – diskoteka
- dziadek** vyr. – senelis, senolis
- dziadkowie** *dgs.* – seneliai
- dział** vyr. – skyrius
- działać** *eig. v.* (**działam**, **działasz** III) –
veikti
- dzieciństwo** *niek.* – vaikystė
- dzielnica** *mot.* – (miesto) rajonas
- dziennikarka** *mot.* – žurnalistė
- dziennikarstwo** *niek.* – žurnalistika
- dziennikarz** vyr. – žurnalistas
- dziewczyna** *mot.* – mergina, mergaitė
- dzięki** *dll.* – dėkui, ačiū; dėka
- dziękować** *eig. v.* (**dziękuję**, **dziękujesz** I)
– dėkoti
- dzisiejszy**, **-a**, **-e** *bdv.* – šios dienos,
šiandieninis, šiuolaikinis, dabartinis
- dziś**, **dzisiaj** *prv.* – šiandien, šiuo laiku
- dziwny**, **-a**, **-e** *bdv.* – keistas, neįprastas
- dzwonek** vyr. – skambutis, varpelis
- dzwonić** *eig. v.* (**dzwonię**, **dzwonisz** II) *do*
kogo – skambinti

E

ekonomista *vyr.* – ekonomistas
ekonomistka *mot.* – ekonomistė
ekspres *vyr.* – ekspresas
elegancki, -a, -e *bdv.* – elegantiškas

F

farba *mot.* – dažai
farbować *eig. v. (farbuję, farbujesz I)* –
dažyti
farbowanie *niek.* – dažymas
farmaceuta – farmaceutas
farmaceutka – farmaceutė
fasola *mot.* – pupelė, pupelės
festiwal *vyr.* – festivalis
filharmonia *mot.* – filharmonija
filiżanka *mot.* – puodelis
film *vyr.* – filmas
fizyka *mot.* – fizika
fotel *vyr.* – fotelis
francuski, -a, -e *bdv.* – prancūziškas, prancūzų
frytki *dgs.* – bulvės “fri”
fryzjer *vyr.* – kirpėjas
fryzjerka *mot.* – kirpėja
fryzura *mot.* – šukuosena

G

gadać *eig. v. (gadam, gadasz III)* – kalbėti,
plepėti
galeria *mot.* – galerija
gardło *niek.* – gerklė
garnitur *vyr.* – vyriškas kostiumas
gaz *vyr.* – dujos
gazeta *mot.* – laikraštis
gdzie *prv.* – kur
gdzieś *prv.* – kur nors, kažkur
genialny, -a, -e *bdv.* – genialus
geografia *mot.* – geografija

głęboko *prv.* – giliai
głodny, -a, -e *bdv.* – alkanas
głos *vyr.* – balsas
głośnik *vyr.* – reproduktorius
głowa *mot.* – galva
główny, -a, -e *bdv.* – pagrindinis,
svarbiausias
godzina *mot.* – valanda
golenie *niek.* – skutimas(is)
golić *eig. v. (gole, golisz II)* – skusti
gorączka *mot.* – karštis, karštligė
gość *vyr.* – svečias
gotować *eig. v. (gotuję, gotujesz I)* – virti,
gaminti
gotowy, -a, -e *bdv.* – paruoštas, pasiruošęs
gotówka *mot.* – grineji pinigai
gotycki, -a, -e *bdv.* – gotikinis, gotikos
gotyk *vyr.* – gotika
góra *mot.* – kalnas, viršus
gracz *vyr.* – žaidėjas, lošėjas
grać *eig. v. (gram, grasz III)* – žaisti, lošti,
groti, vaidinti
gratulować *eig. v. (gratuluję, gratulujesz I)* – sveikinti
groch *vyr.* – žirnis, žirniai
groszek *vyr.* – žirneliai
gruszka *mot.* – kriaušė
grypa *mot.* – gripas
grzyb *vyr.* – grybas
grzywka *mot.* – karčiukai
guzik *vyr.* – saga
gwiazda *mot.* – žvaigždė

H

hamować *eig. v. (hamuję, hamujesz I)* –
stabdyti
herbata *mot.* – arbata
historia *mot.* – istorija

hiszpański, -a, -e *bdv.* – ispaniškas, ispanų
hobby *niek.* – hobis
hokej *vyr.* – ledo riedulis
humor *vyr.* – humoras, nuotaika

I

ile *prv.* – kiek
imieniny *dgs.* – vardadienis
imię *niek.* – vardas
inaczej *prv.* – kitaip
indyk *vyr.* – kalakutas
informacja *mot.* – informacija, duomenys
informatyka *mot.* – informatika
inny, -a, -e *bdv.* – kitas, kitoks
instruktor *vyr.* – instruktorius
instruktorka *mot.* – instruktorė
inteligentny, -a, -e *bdv.* – inteligentiškas, išsilavinęs, protingas
intensywny, -a, -e *bdv.* – intensyvus, stiprus
interesować się *eig. v.* (**interesuję się, interesujesz się** I) – domėtis
internista *vyr.* – terapeutas
iść *eig. v.* (**idę, idziesz** I) – eiti

J

jabłko *niek.* – obuolys
jacht *vyr.* – jachta
jajko *niek.* – kiaušinis
jak – kaip
jaki, jaka, jakie *įv.* – koks, kokia
jakiś, jakaś, jakieś *įv.* – kažkoks, kažkokia; koks nors, kokia nors
jakość *mot.* – kokybė
japoński, -a, -e *bdv.* – japoniškas, japonų
jasny, -a, -e *bdv.* – šviesus, skistus, aiškus
jazz *m.* – džiazas
jazzowy, -a, -e *bdv.* – džiazas
jechać *eig. v.* (**jadę, jedziesz** I) – važiuoti

jednak *dll.* – vis dėlto
jednostka *mot.* – vienetas
jedwab *vyr.* – šilkas
jesień *mot.* – ruduo
jeszcze *prv.* – dar
jeść *eig. v.* (**jem, jesz** IV) – valgyti
jeśli *jng.* – jei, jeigu
jezioro *niek.* – ežeras
jeździć *eig. v.* (**jeżdżę, jeździsz**) – važinėti, važiuoti
język *vyr.* – liežuvis, kalba
jogurt *vyr.* – jogurtas
już *prv., dll.* – jau

K

kaczka *mot.* – antis
kajak *vyr.* – baidarė, kajakas
kalafior *vyr.* – kalafioras
kalendarz *vyr.* – kalendorius
kalkulator *vyr.* – kalkuliatorius
kanapa *mot.* – sofa
kanapka *mot.* – sumuštinis
kapusta *mot.* – kopūstas, kopūstai
karta *mot.* – lapas, puslapis; korta; kortelė
karta *mot.* **kredytowa** – kredito kortelė
karta *mot.* **telefoniczna** – telefono kortelė
kaszel *vyr.* – kosulys
katar *vyr.* – sloga
kawa *mot.* – kava
kawałek *vyr.* – gabalėlis
kawiarnia *mot.* – kavinė
każdy *įv.* – kiekvienas
kelner *vyr.* – padavėjas
kelnerka *mot.* – padavėja
kieliszek *vyr.* – taurelė, bokalas
kielbasa *mot.* – dešra
kierowca *vyr.* – vairuotojas
kilka – keletas, keli

kilogram vyr. – kilogramas
kino niek. – kinas
kiosk vyr. – kioskas
klasa mot. – klasė
klasycystyczny, -a, -e *bdv.* –klasicizmo, klasicistinis
klasycyzm vyr. – klasicizmas
klucz vyr. – raktas
kobieta mot. – moteris
kochać eig. v. (**kocham, kochasz** III) – mylėti
kochany, -a, -e *przym.* - mylimas, brangus
kolacja mot. – vakarienė
kolega vyr. – kolega
kolej mot. – geležinkelis; eilė
kolejka mot. – eilė
kolejowy, -a, -e *bdv.* -geležinkelio
koleżanka mot. – kolegė
koło I niek. – skritulys, ratas; būrelis
koło II *prv., prl.* – šalia
komórka mot. – akutė (*korio*); *biol.* ląstelė; *šnek.* mobilus telefonas
kompromis vyr. – kompromisas
koncert vyr. – koncertas
konferencja mot. – konferencija
koniak vyr. – konjakas
koniec vyr. – pabaiga
konieczne *prv.* – būtina
kontakt vyr. – kontaktas
konto niek. – sąskaita, konto
kontrola mot. – kontrolė
koń vyr. – žirgas, arklys
kończyć eig. v. (**kończę, kończysz** II) – baigti
koperta mot. – vokas
kopytka *dgs.* – kukuliai
korek vyr. – kamštis
kostium vyr. – kostiumas
kosz vyr. – pintinė, krepšys; šiukšliadėžė
koszula mot. – marškiniai

koszykówka mot. – krepšinis
kościół vyr. – bažnyčia
kot vyr. – katė
kotlet vyr. – kotletas
kotlet vyr. **schabowy** – kiaulėnos muštėnis (karbonadas)
kradzież mot. – vagystė
kraj vyr. – kraštas, šalis
kran vyr. – kranas, čiaupas
kraść eig. v. (**kradnę, kradniesz** I) – vogti
krawat vyr. – kaklaraštis
kretyt vyr. – kreditas
kroić eig. v. (**kroję, kroisz** II) – pjauti, pjaustyti
kromka mot. – (duonos) riekutė
krótki, -a, -e *bdv.* – trumpas
krzesło niek. – kėdė
książeczka mot. – knygelė
książka mot. – knyga
księgowa mot. – buhalterė
księgowy vyr. – buhalteris
kto *įv.* – kas
ktos *įv.* – kas nors, kažkas
któredy *prv.* – kur, pro kur, kuriuo keliu
który, -a, -e *bdv.* – kuris
kubek vyr. – puodukas
kuchenka mot. – viryklė
kuchenka mot. **gazowa** – dujinė viryklė
kuchenka mot. **mikrofalowa** – mikrobanginė viryklė
kuchnia mot. – virtuvė
kupić *įv.* v. (**kupię, kupisz** II) nusipirkti
kupować eig. v. (**kupuję, kupujesz** I) – pirkti
kurczak vyr. – viščiukas
kurier vyr. – kurjeris
kurtka mot. – striukė
kurtyna mot. – uždanga, užuolaida
kwiecień vyr. – balandis
kwit vyr. – kvitas

L

lampa *mot.* – lempa, šviestuvus
las *vyr.* – miškas
lato *niek.* – vasara
ledwie *prv.* – vos vos
lekarka *mot.* – gydytoja
lekarz *vyr.* – gydytojas
lekarz *vyr. rodzinny* – šeimos gydytojas
lekki, -a, -e *bdv.* – lengvas, paprastas
lepiej *prv.* – geriau
leżec *eig. v. (leżę, leżysz II)* – gulėti
liczyć się *eig. v. (liczę się, liczysz się II)* – skaičiuoti
list *vyr.* – laiškas
lista *mot.* – sąrašas, registras
liść *vyr.* – (medžio) lapas
literatura *mot.* – literatūra
litewski, -a, -e *bdv.* – lietuvių, lietuviškas
litr *vyr.* – litras
lodówka *mot.* – šaldytuvas
loża *mot.* – ložė
lubić *eig. v. (lubię, lubisz II)* – mėgti
ludzie *dgs.* – žmonės
ładny, -a, -e *bdv.* – gražus
łatwy, -a, -e *bdv.* – paprastas, nesunkus
łazienka *mot.* – vonios kambarys
łosoś *vyr.* – lašiša
łódka *mot.* – valtis
łóżko *niek.* – lova
łyżeczka *mot.* – šaukštelis
łyżka *mot.* – šaukštas

M

makaron *vyr.* – makaronai
malarka *mot.* – tapytoja
malarstwo *niek.* – tapyba
malarz *vyr.* – tapytojas
maliny *dgs.* – avietės

mały, -a, -e *bdv.* – mažas
małżeństwo *niek.* – sutuoktiniai, santuoka
mandarynka *mot.* – mandarinas
marchewka *mot.* – morka, morkos
martwić się *eig. v. (martwię się, martwisz się II)* – jaudintis, pergyventi, sielvartauti
marynarka *mot.* – švarkas
masło *niek.* – sviestas
matematyka *mot.* – matematika
matka (mama) *mot.* – motina, mama
maż *vyr.* – vyras
mechanik *vyr.* – mechanikas
mecz *vyr.* – mačas, rungtynės
medycyna *mot.* – medicina
męski, -a, -e *bdv.* – vyriškas
miasto *niek.* – miestas
mieć *eig. v. (mam, masz III)* – turėti
miejsce *niek.* – vieta
mieszkać *eig. v. (mieszkam, mieszkasz III)* – gyventi
mieszkanie *niek.* – butas
międzynarodowy, -a, -e *bdv.* – tarptautinis
mieśień *vyr.* – raumuo
mięso *niek.* – mėsa
miłość *mot.* – meilė
miły, -a, -e *bdv.* – mielas, malonus
ministerstwo *niek.* – ministerija
minuta *mot.* – minutė
miska *mot.* – dubuo
miś *vyr.* – meškiukas
mleko *niek.* – pienas
młody, -a, -e *bdv.* – jaunas
moda *mot.* – mada
morze *niek.* – jūra
może *dll.* – gal, galbūt
mój, moja, moje *iv.* – mano
mówić *eig. v. (mówię, mówisz II)* – kalbėti, sakyti

musieć *eig. v.* (**muszę, musisz II**) – turėti, privalėti
muzeum *niek.* – muzejus
muzyk *vyr.* – muzikas
muzyka *mot.* – muzika
myć *eig. v.* (**myję, myjesz I**) – plauti, valyti
mysz *mot.* – pelė
myśleć *eig. v.* (**myślę, myślisz II**) – galvoti, manyti, mąstyti

N

na pewno *prv.* – tikrai, be abejonės
na razie – kol kas, iki!
nad *prl.* – virš
nadzieja *mot.* – viltis
należy – reikia, verta
napisać *įv. v.* (**napiszę, napiszesz I**) – parašyti
naprawdę *prv.* – iš tikrųjų, iš tiesų, tikrai
naprawić *eig. v.* (**naprawiam, naprawiasz III**) – taisyti, remontuoti
naprawić *įv. v.* (**naprawię, naprawisz II**) – ištaisyti, suremontuoti
nareszcie *prv.* – pagaliau
narodowość *mot.* – tautybė
narodowy, -a, -e *bdv.* – tautinis, nacionalinis
narzekać *eig. v.* (**narzekam, narzekasz III**) – skųstis, guostis
następny, -a, -e *bdv.* – kitas, tolesnis
nasz, -a, -e *įv.* – mūsų
natka *mot.* – žalių prieskonių lapeliai
nauczyciel *vyr.* – mokytojas
nauczycielka *mot.* – mokytoja
nauczyć się *įv. v.* (**nauczę się, nauczysz się II**) – išmokti
nauka *mot.* – mokslas
nawet *dll.* – net
nazwisko *niek.* – pavardė

nazywać się *eig. v.* (**nazywam się, nazywasz się III**) – vadintis, turėti vardą, pavardę
nerki *dgs.* – inkstai
nic – niekas, nieko
nie – ne
niebezpiecznie *prv.* – pavojingai
niebezpieczny, -a, -e *bdv.* – pavojingas
niedługo *prv.* – neilgai, trumpai, greitai
niemiecki, -a, -e *bdv.* – vokiečių, vokiškas
niemożliwy, -a, -e *bdv.* – neįmanomas, nerealus
nieostrożnie *prv.* – neatsargiai
niepalący -a, -e *bdv.* – nerūkantis
niespodzianka *mot.* – staigmena
niestety *dll.* – deja
niezupełnie *prv.* – ne visai
niezwykły, -a, -e *bdv.* – nepaprastas, neįprastas
nieźle *prv.* – neblogai
nigdzie – niekur
niski, -a, -e *bdv.* – žemas
noc *mot.* – naktis
noga *mot.* – koja
normalny, -a, -e *bdv.* – normalus, įprastas
nos *vyr.* – nosis
notes *vyr.* – užrašų knygelė
nowy, -a, -e *bdv.* – naujas, naujoviškas
nóż *vyr.* – peilis
numer *vyr.* – numeris
numerek *vyr.* – numeriukas

O

obecnie *prv.* – šiuo metu, dabar
obejrzeć *įv. v.* (**obejrzę, obejrzysz II**) – pažiūrėti, apžiūrėti
obiad *vyr.* – pietūs
obok *prv., prl.* – šalia

obraz *vyr.* – paveikslas, atvaizdas, vaizdas
obywatelstwo *niek.* – pilietybė
ocean *vyr.* – vandenynas
ochota *mot.* – noras
oczy *dgs.* – akys
oczywiście *prv., dll.* – žinoma, aišku
od *prl.* – nuo, iš
od...do... – nuo... iki...
oddać *įv. v. (oddam, oddasz III)* – atiduoti
oddawać *eig. v. (oddają, oddajesz I)* – atiduoti
oddychać *eig. v. (oddycham, oddychasz III)* – kvėpuoti
odjazd *vyr.* – išvažiavimas
odpocząć *įv. v. (odpocznąę, odpoczniesz I)* – pailsėti
odpoczywać *eig. v. (odpoczywam, odpoczywasz III)* – ilsėti(s)
odpowiadać *eig. v. (odpowiadam, odpowiadasz III)* – atsakinėti, atsakyti, atsiliepti
odpowiedzialny, -a, -e *bdv.* – atsakingas
odpowiedzieć *įv. v. (odpowiem, odpowiesz IV)* – atsakyti, atsiliepti
odповідь *mot.* – atsakymas
odwaga *mot.* – drąsa, narsumas, ryžtas
odważny, -a, -e *bdv.* – drąsus, narsus, ryžtingas
odwiedzać *eig. v. (odwiedzam, odwiedzasz III)* – lankyti
odwiedzić *įv. v. (odwiedzę, odwiedzisz II)* – aplankyti
oferta *mot.* – pasiūlymas
oglądać *eig. v. (oglądam, oglądasz III)* – žiūrėti, (ap)žiūrinėti
ogolić *įv. v. (ogolę, ogolisz II)* – nuskusti
ogórek *vyr.* – agurkas
ogród *vyr.* – sodas, daržas

ojciec (tata) *vyr.* – tėvas (tėtis)
okienko *niek.* – langelis
okno *niek.* – langas
okulary *dgs.* – akiniai
ołówek *vyr.* – pieštukas
ołtarz *vyr.* – altorius
opera *mot.* – opera, operos teatras
opowiadać *eig. v. (opowiadam, opowiadasz III)* – pasakoti
opowiedzieć *įv. v. [przysz. opowiem, opowiesz IV]* – papasakoti
oprócz *prl.* – be, išskyrus
organizować *eig. v. (organizuje, organizujesz I)* – organizuoti
orkiestra *mot.* – orkestras
oryginał *vyr.* – originalas
oskrzela *dgs.* – bronchai
ostatnio *prv.* – paskutiniu metu, neseniai
ostrożnie *prv.* – atsargiai
ostrzyc *įv. v. (ostrzygę, ostrzyżesz I)* – apkirpti
otwarty, -a, -e *bdv.* – atidarytas, atviras
otwierać *eig. v. (otwieram, otwierasz III)* – atidaryti
otworzyć *įv. v. (otworzę, utworzysz II)* – atidaryti
ożenić się *įv. v. (ożenię się, ożenisz się II)* – vesti

P

paczka *mot.* – siuntinys, pakelis
pałacy, -a, -e *bdv.* – rūkantis
palić *eig. v. (palę, palisz II)* – rūkyti
pamiętać *eig. v. (pamiętam, pamiętasz III)* – atminti
pan *vyr.* – ponas
pani *mot.* – ponia
parasol *vyr.* – skėtis

parasolka *mot.* – skėtis
parówki *dgs.* – dešrelės
parter *vyr.* – parteris; pirmas aukštas
pas *vyr.* – diržas; juosta, ruožas
pasek *vyr.* – dirželis
pasjonujący, -a, -e *bdv.* – patrauklus, žavintis, labai įdomus
paszport *vyr.* – (užsienio) pasas
patelnia *mot.* – keptuvė
patrzyć *eig. v.* (**patrzę, patrzysz II**) – žiūrėti
pechowy, -a, -e *bdv.* – nevykęs, nelaimingas
pensjonat *vyr.* – pensionas, poilsio namai
peron *vyr.* – peronas
piasek *vyr.* – smėlis
piątek *vyr.* – penktadienis
pić *eig. v.* (**piję, pijesz I**) – gerti
piec *eig. v.* (**piekę, pieczesz I**) – kepti (orkaitėje)
pieczony, -a, -e *bdv.* – keptas
pieniądze *dgs.* – pinigai
pies *vyr.* – šuo
pieśń *mot.* – daina, giesmė
pietruszka *mot.* – petražolė
piękny, -a, -e *bdv.* – gražus
piętro *niek.* – aukštas
pilaw *vyr.* – plovas
piłka *mot.* – sviedinys, kamuolys
piłka *mot.* **nożna** – futbolas
piosenka *mot.* – daina, dainelė
писаć *eig. v.* (**piszę, piszesz I**) – rašyti
pisarka *mot.* – rašytoja
pisarz *vyr.* – rašytojas
piwo *niek.* – alus
plac *vyr.* – aikštė
plaża *mot.* – paplūdimys
plecy *dgs.* – nugarą
placić *eig. v.* (**placę, płacisz II**) – mokėti
plaszcz *vyr.* – apsiaustas, paltas

płuca *dgs.* – plaučiai
płyta *mot.* – plokštelė
plywać *eig. v.* (**plywam, pływasz III**) – plaukioti
pochodzenie *niek.* – kilmė, genealogija
pociąg *vyr.* – traukinys
poczta *mot.* – paštas
podobać się *eig. v.* (**podobam się, podobasz się III**) – patikti
podobny, -a, -e *bdv.* – panašus
podpis *vyr.* – parašas
podpisać *iv. v.* (**podpiszę, podpiszesz I**) – pasirašyti
podpisywać *eig. v.* (**podpisuję, podpisujesz I**) – pasirašyti
 pogoda *mot.* – orai
pokazać *iv. v.* (**pokażę, pokażesz I**) – parodyti
pokazywać *eig. v.* (**pokazuję, pokazujesz I**) – rodyti
pokój I *vyr.* – kambarys
pokój II *vyr.* – taika
polityka *mot.* – politika
polski, -a, -e *bdv.* – lenkų, lenkiškas
połączenie *niek.* – ryšys, sujungimas, susisiekimas
połowa *mot.* – pusė, vidurys
południe *niek.* – vidudienis, pietūs
południowy, -a, -e *bdv.* – pietinis, pietų
pomarańcza *mot.* – apelsinas
pomidor *vyr.* – pomidoras
pomnik *vyr.* – paminklas
pomóc *iv. v.* (**pomogę, pomożesz I**) – padėti
pomyłka *mot.* – klaida
pomysł *vyr.* – sumanymas
por *vyr.* – poras
portfel *vyr.* – piniginė
posłuchać *iv. v.* (**posłucham, posłuchasz III**) – paklausyti

powiedzieć *iv. v.* (**powiem, powiesz IV**) – pasakyti
powtórzyć *iv. v.* (**powtórzę, powtórzysz II**) – pakartoti
pójsć *iv. v.* (*ptzysz.* **pójdę, pójdiesz I**) – nueiti
półka *mot.* – lentyna
pólnoc *mot.* – vidurnaktis; šiaurė
północny, -a, -e *bdv.* – šiaurės, šiaurinis
późno *prv.* – vėlai
praca *mot.* – darbas
pracować *eig. v.* (**pracuję, pracujesz I**) – dirbti
pracownicza *mot.* – darbuotoja
pracownik *vyr.* – darbuotojas
prac *eig. v.* (**piorę, pierzesz I**) – skalbti
praktyczny, -a, -e *bdv.* – praktiškas
praktyka *mot.* – praktika
pralka *mot.* – skalbimo mašina
pralnia *mot.* – skalbykla
pralnia *mot.* **chemiczna** – cheminis valymas
prawda *mot.* – tiesa
prawdziwy, -a, -e *bdv.* – tikras
prawnik *vyr.* – teisininkas
prawo *niek.* **jazdy** – vairavimo teisės
prąd *vyr.* – srovė
prąd *vyr.* **elektryczny** – elektra
prezent *vyr.* – dovana
proponować *eig. v.* (**proponuję, proponujesz I**) – siūlyti
propozycja *mot.* – pasiūlymas
prowadzić *eig. v.* (**prowadzę, prowadzisz II**) – vesti, vairuoti
przed *prl.* – prieš, priešais
przede wszystkim – pirmiausia, svarbiausia
przekazać *iv. v.* (**przekażę, przekażesz I**) – perduoti
przekazywać *eig. v.* (**przekazuju, przekazujesz I**) – perdavinėti, perduoti

przelew *vyr.* – perliejimas, perpylimas; (banko) pervedimas
przepis *vyr.* – instrukcija, receptas
przez *prl.* – per
przeziębienie *niek.* – peršalimas
przy *prl.* – prie, šalia
przychodnia *mot.* – poliklinika
przychodzić *eig. v.* (**przychodzę, przychodzisz II**) – ateiti
przyjaciół *vyr.* – draugas, bičiulis
przyjaciółka *mot.* – draugė
przyjąć *iv. v.* (**przyjmę, przyjmiesz I**) – priimti
przyjechać *iv. v.* (**przyjadę, przyjedziesz I**) – atvažiuoti, atvykti
przyjemny, -a, -e *bdv.* – malonus, mielas
przyjeżdżać *eig. v.* (**przyjeżdżam, przyjeżdżasz III**) – atvažiuoti, atvykti
przyjęcie *niek.* – priėmimas, banketas
przyjmować *eig. v.* (**przyjmuję, przyjmujesz I**) – priiminėti, priimti
przyjść *iv. v.* (**przyjđę, przyjdiesz I**) – ateiti, atvykti
przykład *vyr.* – pavyzdys
przyszły, -a, -e *bdv.* – būsimas, ateinantis
przysłny, -a, -e *bdv.* – jaukus, patogus
psychiatra *vyr.* – psichiatras
pub *vyr.* – pabas
pytać *eig. v.* (**pytam, pytasz III**) – klausinėti, klausti

R

rachunek *vyr.* – sąskaita
rada *mot.* – patarimas, taryba
radio *niek.* – radijas
radość *mot.* – džiaugsmas
radzić *eig. v.* (**radzę, radzisz II**) – patarti
radzić się *eig. v.* (**radzę się, radzisz się II**) – tartis, pasitarti

radzić sobie *eig. v.* (**radzę sobie, radzisz sobie II**) – susitvarkyti, susidoroti
rajstopy *dgs.* – pėdkelnės
rano *prv.* – ryte
raport *vyr.* – raportas
razem *prv., prl.* – kartu
regał *vyr.* – stelažas, lentyna
reklamować *eig. v.* (**reklamuję, reklamujesz I**) – reklamuoti
reporter *vyr.* – reporteris
restauracja *mot.* – restoranas; restauracija
reszta *mot.* – likutis, liekana; grąža
rezervacja *mot.* – rezervavimas
reżyser *vyr.* – režisierius
reżyser *vyr.* **filmowy** – kinorežisierius
ręcznik *vyr.* – rankšluostis
ręka *mot.* (*dgs. ręce*) – ranka (rankos)
robić *eig. v.* (**robię, robisz II**) – daryti
rodzeństwo *niek.* – broliai ir seserys
rodzice *dgs.* – tėvai
rosół *vyr.* – buljonas, sultinys
rosyjski, -a, -e *bdv.* – rusų, rusiškas
rozbierać się *eig. v.* (**rozbieram się, rozbierasz się III**) – nusirenginėti, nusirengti
rozebrać się *iv. v.* (**rozbiorę się, rozbierzesz się I**) – nusirengti
rozmawiać *eig. v.* (**rozmawiam, rozmawiasz III**) – kalbėti(s)
rozmiar *vyr.* – dydis, matas
rozmowa *mot.* – pokalbis
róg *vyr.* – ragas; kampas (išorinis)
ruch *vyr.* – judėjimas; judesys, gestas
ruch *vyr.* **uliczny** – gatvės eismas
rum *vyr.* – romas
ryba *mot.* – žuvis
rynek *vyr.* – senamiesčio (rotušės) aikštė; turgus; rinka

ryż *vyr.* – ryžiai
rzadko *prv.* – retai
rząd *vyr.* – eilė; vyriausybė, valdžia
rzeźba *mot.* – skulptūra

S

sad *vyr.* – sodas, parkas
sam, sama, samo – pats, pati
samochód *vyr.* – automobilis
samodzielny, -a, -e *bdv.* – savarankiškas
scena *mot.* – scena
scenografia *mot.* – scenografija
schab *vyr.* – nugarinė
sens *vyr.* – prasmė
ser *vyr.* – sūris
serce *niek.* – širdis
siadać *eig. v.* (**siadam, siadasz III**) – sėsti
siatka *mot.* – tinklas, tinklelis
siatkówka *mot.* – tinklinis
sieć *mot.* – tinklas
siedzieć *eig. v.* (**siedzę, siedzisz II**) – sėdėti
silnik *vyr.* – variklis
silny, -a, -e *bdv.* – stiprus, pajėgus
siłownia *mot.* – treniruoklių salė
siostra *mot.* – sesuo
sklep *vyr.* – parduotuvė, krautuvė
skończyć *iv. v.* (**skończę, skończysz II**) – pabaigti
skóra *mot.* – oda
skręcać *eig. v.* (**skręcą, skręcasz III**) – (pa)sukti
skręcić *iv. v.* (**skręcę, skręcisz II**) – pasukti
słaby, -a, -e *bdv.* – silpnas, nepajėgus
słoik *vyr.* – stiklainis
słonecznie *prv.* – saulėta
słoneczny, -a, -e *bdv.* – saulėtas
słuchać *eig. v.* (**słucham, słuchasz III**) – klausyti(s)

słynny, -a, -e *bdv.* – žinomas, garsus
smaczne! – skanaus!
smaczny, -a, -e *bdv.* – skanus
smażyć *eig. v.* (**smażę, smażysz II**) – kepti
 (keptuvėje)
smutny, -a, -e *bdv.* – liūdnas
sociologia *mot.* – sociologija
solista *vyr.* – solistas
solistka *mot.* – solistė
spacer *vyr.* – pasivaikščiojimas
spać *eig. v.* (**śpię, śpisz II**) – miegoti
specjalność *mot.* – specialybė
spektakl *vyr.* – spektaklis
spieszyć się *eig. v.* (**spieszę się, spieszysz się II**) – skubėti
spodnie *dgs.* – kelnės
spodobać się *įv. v.* (**spodobam się, spodobasz się III**) – patikti
spokojny, -a, -e *przym.* ramus
sport *vyr.* – sportas
spotkać *įv. v.* (**spotkam, spotkasz III**) – sutikti (*ką nors*)
spotkać się *įv. v.* (**spotkam się, spotkasz się III**) – susitikti
spotkanie *niek.* – susitikimas
spotykać *eig. v.* (**spotykam, spotykasz III**)
 sutikinėti (*ką nors*)
spotykać się *eig. v.* (**spotykam się, spotykasz się III**) susitikinėti
spódnica *mot.* – sijonas
sprawa *mot.* – reikalas, dalykas; byla, teismo procesas
sprawdzać *eig. v.* (**sprawdzam, sprawdzasz III**) – tikrinti
sprawdzić *įv. v.* (**sprawdzę, sprawdzisz II**) – patikrinti
spróbować *įv. v.* (**spróbuję, spróbujesz I**) – pabandyti; paskanauti

sprzątać *eig. v.* (**sprzątam, sprzątasz III**) – tvarkyti, valyti (patalpas)
stacja *mot.* – stotis
stacja *mot.* **benzynowa** – benzino kolonėlė
stać *eig. v.* (**stoję, stoisz II**) – stovėti
stać się *įv. v.* (**stanę się, staniesz się I**) – pavirsti, nutikti, pasidaryti, tapti
stadion *vyr.* – stadionas
stan *vyr.* – padėtis, būklė; būseną
stan *vyr.* **cywilny** – šeiminė padėtis
stanowisko *niek.* – pareigos, postas
stary, -a, -e *bdv.* – senas, senoviškas
stawać się *eig. v.* (**staję się, stajesz się I**) – virsti, nutikti
stawiać *eig. v.* (**stawiam, stawiasz III**) – dėti, statyti
staż *vyr.* – stažuotė, stažas
stolik *vyr.* – staliukas
stopa *mot.* – pėda
stół *vyr.* – stalas
stracić *įv. v.* (**stracę, stracisz II**) – pamesti; prarasti, netekti
strata *mot.* – nuostolis, žala, praradimas
strona *mot.* – pusė, šalis, kryptis
strzyc *eig. v.* (**strzygę, strzyżesz I**) – kirpti
strzyżenie *niek.* – (su)kirpimas
studiować *eig. v.* (**studiuję, studiujesz I**) – studijuoti
stypendium *niek.* – stipendija
sukienka *mot.* – suknelė
suszony, -a, -e *bdv.* – džiovintas, sausas
sweter *vyr.* – megztinis
swobodnie *prv.* – laisvai, nevaržomai
swój, swoja, swoje *įv.* – savas, sava, savo
syn *vyr.* – sūnus
sypialnia *mot.* – miegamasis
systematyczność *mot.* – sistemingumas

systematyczny, -a, -e *bdv.* – sisteminis, sistemingas
szachy *dgs.* – šachmatai
szafa *mot.* – spinta
szafka *mot.* – spintelė
szafka *mot.* **kuchenna** – virtuvės spintelė
szampan *vyr.* – šampanas
szampon *vyr.* – šampūnas
szansa *mot.* – šansas
szary, -a, -e *bdv.* – pilkas
szatnia *mot.* – rūbinė
szatniarz *vyr.* – rūbininkas
szatyn *vyr.* – šatenas
szatynka *mot.* – šatenė
szczęście *niek.* – laimė
szczęśliwy, -a, -e *bdv.* – laimingas
szczupły, -a, -e *bdv.* – liesas
szczypta *mot.* – žiupsnelis
szef *vyr.* – šefas, viršininkas
szklanka *mot.* – stiklinė
szkoła *mot.* – mokykla
szpital *vyr.* – ligoninė
sztućce *dgs.* – stalo įrankiai
szuka *mot.* – menas; pjesė; triukas, gudrybė; gabalas
szukać *eig. v. (szukam, szukasz III)* – ieškoti
szyja *mot.* – kaklas
szynka *mot.* – kumpis

Ś

ślad *vyr.* – pėdsakas
śledź *vyr.* – silkė
śliczny, -a, -e *bdv.* – gražus, mielas
śliwka *mot.* – slyva
śniadanie *niek.* – pusryčiai
śnieg *vyr.* – sniegas
śpiewaczka *mot.* – dainininkė
śpiewać *eig. v. (śpiewasz, śpiewasz III)* – dainuoti

śpiewak *vyr.* – dainininkas
świat *vyr.* – pasaulis
świetnie *prv.* – puiku, nuostabu
świetny, -a, -e *bdv.* – puikus, nuostabus
świeży, -a, -e *bdv.* – šviežias

T

tajemniczy, -a, -e *bdv.* – paslaptingas
tak samo *prv.* – taip pat
tak *prv., dll.* – taip
taki, taka, takie *iv.* – toks, tokia
taki sam, taka sama, takie samo *iv.* – toks pat, tokia pat
taksówka *mot.* – taksi
także *prv., jng.* – taip pat, ir
talerz *vyr.* – lėkštė
tam *prv.* – ten
tamtam, tamta, tamto *iv.* – anas, ana
tani, -a, -e *bdv.* – pigus
tańczyć *eig. v. (tańczę, tańczysz II)* – šokti
teatr *vyr.* – teatras
teczka *mot.* – portfelis, įmautė, aplankas
telefon *vyr.* – telefonas
telefon *vyr.* **komórkowy** – mobilus telefonas
telewizja *mot.* – televizija
telewizja *mot.* **satelitarna** – satelinė televizija
telewizor *vyr.* – televizorius
temat *vyr.* – tema
ten, ta, to *iv.* – šis, ši; tas, ta
tenis *vyr.* – tenisas
teraz *prv.* – dabar
też – irgi, taip pat
toast *vyr.* – tostas
tor *vyr.* – kelias, bėgiai
torebka *mot.* – krepšelis
trochę *prv., dll.* – truputis, truputį
trudno I *prv.* – sunkiai, kebliai, vargingai

trudno II *jst.* – nieko nepadarysi!
trudny, -a, -e *bdv.* – sunkus, keblus,
vargingas
truskawki *dgs.* – braškės
trzeba – reikia
trzymać *eig. v.* (**trzymam, trzymasz** III) –
laikyti
tu *prv.* – čia
tuńczyk *vyr.* – tunas
tutaj *prv.* – čia
twarz *mot.* – veidas
twój, twoja, twoje *įv. v.* – tavo
tylę *prv.* – tiek
tylko *dll.* – tik (tai)
tysiąc *vyr.* – tūkstantis

U

ubierać się *eig. v.* (**ubieram się, ubierasz się** III) – apsirengti, rengtis
ubrać się *įv. v.* (**ubiorę się, ubierzesz się** I) –
apsirengti
ucho *niek. (dgs. uszy)* – ausis (ausys)
uciec *įv. v.* (**ucieknę, uciekniesz** I) – pabėgti
uciekać *eig. v.* (**uciekam, uciekasz** III) –
bėgti
ucieszyć się *įv. v.* (**ucieszę się, ucieszysz się** II) –
apsidžiaugti
uczyć się *eig. v.* (**uczę się, uczysz się** II) –
mokyti
ugotować *įv. v.* (**ugotuję, ugotujesz** I) –
išvirti
ukraiński, -a, -e *bdv.* – ukrainietiškas,
Ukrainos
ukraść *įv. v.* (**ukradnę, ukradniesz** I) –
pavogti
ulica *mot.* – gatvė
ulubiony, -a, -e *bdv.* – mylimas,
mėgstamiausias

umawiać się *eig. v.* (**umawiam się, umawiasz się** III) – susitarinėti, susitarti
umieć *eig. v.* (**umiem, umiesz** IV) –
mokėti, gebėti
umówić się *įv. v.* (**umówię się, umówisz się** II) –
susitarti
umyć *įv. v.* (**umyję, umyjesz** I) – išplauti,
nuplauti, nuvalyti
uogólniać *eig. v.* (**uogólniam, uogólniasz** III) –
apibendrinti
uogólnić *įv. v.* (**uogólnię, uogólnisz** II) –
apibendrinti
urodzić się *įv. v.* (**urodę się, urodzisz się** II) –
gimti
urodziny *dgs.* – gimimo diena, gimtadienis
usiąść *įv. v.* (**usiądę, usiądžiesz** I) – sėsti(s),
atsisėsti
usta *dgs.* – burna, lūpos
uwielbiać *eig. v.* (**uwielbiam, uwielbiasz** III) –
dievinti, labai mylėti, garbinti
uwierzyć *įv. v.* (**uwierzę, uwierzysz** II) –
patikėti
użyć *įv. v.* (**użyję, użyjesz** I) – panaudoti,
pavartoti
używać *eig. v.* (**używam, używasz** III) –
naudoti, vartoti

W

w *prl.* – į
walizka *mot.* – lagaminas
wapno *niek.* – kalkės
warto *prv.* – verta
warunek *vyr.* – sąlyga, aplinkybės
warzywa *dgs.* – daržovės
wasz, -a, -e *įv.* – jūsų
ważny, -a, -e *bdv.* – svarbus, galiojantis,
išpuikęs
wąsy *dgs.* – ūsai
wątroba *mot.* – kepenys

wcale nie – visai (visiškai) ne
wcześniej *prv.* – anksčiau
wędliny *dgs.* – rūkytos mėsos gaminiai
wiadomość *mot.* – žinia, informacija
wiatr *vyr.* – vėjas
widelec *vyr.* – šakutė
wideo *niek.* – vaizdo aparatūra
widny, -a, -e *bdv.* – šviesus, saulėtas
widok *vyr.* – vaizdas
widownia *mot.* – žiūrovų salė, publika
widzieć *eig. v. (widzę, widzisz II)* – matyti
wieczór *vyr.* – vakaras
wiedzieć *eig. v. (wiem, wiesz IV)* – žinoti
wiek *vyr.* – amžius
wiele *prv.* – daug
wieprzowina *mot.* – kiauliena
wierzyć *eig. v. (wierzę, wierzysz II)* – tikėti
wieszak *vyr.* – pakaba
wieś *mot.* – kaimas
wieża hi-fi *mot.* – muzikinis centras
więc *jng.* – taigi
większość *mot.* – dauguma
winda *mot.* – liftas
wino *niek.* – vynas
winogrona *dgs.* – vynuogės
wiosna *mot.* – pavasaris
wiśnie *dgs.* – vyšnios
wkładać *eig. v. (wkładam, wkładasz III)* –
įdėti, įnešti; vilktis, užmauti, auti, dėtis
w lewo *prv.* – į kairę
właściciel *vyr.* – savininkas, šeimininkas
właśnie *jng., dll.* – būtent, kaip tik
włączyć *eig. v. (włączam, włączasz III)* –
įjungti, įsijungti
włączyć *iv. v. (włączę, włączysz II)* –
įjungti, įsijungti
włoski, -a, -e *bdv.* – italų, itališkas
włosy *dgs.* – plaukai

włożyć *iv. v. (włożę, włożysz II)* – įsidėti,
įnešti; apvilkti, užsimauti, apauti,
užsidėti
wnuczka *mot.* – anukė
wnuk *vyr.* – anūkas
woda *mot.* – vanduo
woda *mot. mineralna* – mineralinis
vanduo
wola *mot.* – valia
wolec *eig. v. (woleę, wolisz II)* – verčiau
norėti, teikti pirmenybę
wolno (nie wolno) *prv.* – galima
(negalima)
wolność *mot.* – laisvė
wolny, -a, -e *bdv.* – laisvas, neužsiėmęs,
nepriklausomas
wołowina *mot.* – jautiena
wódka *mot.* – degtinė
w prawo *prv.* – į dešinę
wracać *eig. v. (wracam, wracasz III)* – grįžti
wrócić *iv. v. (wróczę, wrócisz II)* – sugrįžti
wschodni, -a, -e *bdv.* – rytų, rytinis,
rytietiškas
wschód *vyr.* – rytai
wspaniały, -a, -e *bdv.* – puikus, nuostabus
wspominać *eig. v. (wspominam,*
wspominasz III) – prisiminti, priminti
wspólnie *prv.* – kartu
współpraca *mot.* – bendradarbiavimas
wszędzie *prv.* – visur
wszyscy *iv.* – visi (*vyr. asm. forma*)
wszystkie *iv.* – visi (*nevyr. asm. forma*)
wszystko *iv.* – viskas
wszystko jedno – vis tiek, tas pats
wtedy *prv.* – tada
wujek *vyr.* – dėdė
wybierać *eig. v. (wybieram, wybierasz*
III) – rinkti(s)

wybór *vyr.* – pasirinkimas
wybrać *įv. v.* (**wybiore, wybierzesz I**) –
 pasirinkti, išrinkti
wychodzić *eig. v.* (**wychodzę, wychodzisz**
II) – išeiti, išstoti
wychodzić za mąż *eig. v.* – tekėti
wydawać *eig. v.* (**wydaję, wydajesz I**) –
 (iš)duoti, (iš)leisti
wydawać się *eig. v.* (**wydaje się I**) – atrodyti
wydział *vyr.* – fakultetas, skyrius
wyglądać *eig. v.* (**wyglądam, wyglądasz**
III) – atrodyti
wygodny, -a, -e *bdv.* – patogus, naudingas
wyjątkowo *prv.* – išimtinai, ypatingai
wyjątkowy, -a, -e *bdv.* – išimtinis, išskirtinis,
 ypatingas
wyjechać *įv. v.* (**wyjadę, wyjedziesz I**) –
 išvažiuoti, išvykti
wyjeżdżać *eig. v.* (**wyjeżdżam, wyjeżdżasz**
III) – (iš)važiuoti, (iš)vykti
wyjąc *įv. v.* (**wyjdę, wyjdiesz I**) – išeiti,
 išstoti
wyjąc za mąż *įv. v.* – ištekėti
wyłączać *eig. v.* (**wyłączam, wyłączasz**
III) – išjungti, išjunginėti
wyłączyć *įv. v.* (**wyłączę, wyłączysz II**) –
 išjungti
wysłać *įv. v.* (**wysłę, wyslesz I**) – išsiųsti,
 nusiųsti
wysoki, -a, -e *bdv.* – aukštas
wyspa *mot.* – sala
wystawa *mot.* – paroda
wysyłać *eig. v.* (**wysyłam, wysyłasz III**) –
 siųsti
wziąć *įv. v.* (**wzme, wezmiesz I**) – pa(si)
 imti

Z

za *prl., dll.* – už, po; per
zabawka *mot.* – žaislas
zachodni, -a, -e *bdv.* – vakarų, vakarinis,
 vakarietiškas
zachód *vyr.* – vakarai
zacząć *įv. v.* (**zacznę, zaczniesz I**) – pradėti
zaczynać *eig. v.* (**zaczynam, zaczynasz III**) –
 pradėti
zadowolony, -a, -e *bdv.* – patenkintas
zadzwońić *įv. v.* (**zadzwońię, zadzwonisz**
II) – paskambinti
zahamować *įv. v.* (**zahamuję, zahamujesz**
I) – sustabdyti
zająć się *įv. v.* (**zajmę się, zajmiesz się I**) –
 užsiimti
zajmować się *eig. v.* (**zajmuję się, zajmujesz**
się I) – užsiimti, užsiiminėti
zakupy *dgs.* – pirkiniai
zaleta *mot.* – teigiamybė, pranašumas,
 privalumas
załatwiać *eig. v.* (**załatwiam, załatwiasz**
III) – atlikti, padaryti, sutvarkyti
 (reikalą)
załatwić *įv. v.* (**załatwię, załatwisz II**) –
 atlikti, padaryti, sutvarkyti (reikalą)
zalożyć *įv. v.* (**założę, założysz II**) – uždėti,
 užsidėti, apvilkti
zamawiać *eig. v.* (**zamawiam, zamawiasz**
III) – užsisakyti
zamiar *vyr.* – ketinimas
zamknąć *įv. v.* (**zamknę, zamkniesz I**) –
 užrakinti, uždaryti
zamknięty, -a, -e *bdv.* – užrakintas, uždarytas
zamykać *eig. v.* (**zamykam, zamykasz III**) –
 užrakinėti, užrakinti, uždaryti
zapalenie *niek.* – uždegimas
zapalenie *niek.* **oskrzeli** – bronchitas

zapalenie *niek.* **płuc** – plaučių uždegimas
zapamiętać *įv. v.* (zapamiętam, zapamiętasz III) – įsiminti
zapisac *įv. v.* (zapiszę, zapiszesz I) – užrašyti, įrašyti
zapisac się *įv. v.* (zapiszę się, zapiszesz się I) – užsirašyti, įsirašyti
zapisywać *eig. v.* (zapisuję, zapisujesz I) – užrašyti, įrašyti
zapisywać się *eig. v.* (zapisuję się, zapisujesz się I) – užsirašyti, įsirašyti
zapominać *eig. v.* (zapominam, zapominasz III) – pamiršti, užmiršti
zapomnieć *įv. v.* (zapomnę, zapomniesz II) – pamiršti, užmiršti
zapraszać *eig. v.* (zapraszam, zapraszasz III) – kviesti
zapropnować *įv. v.* (zapropnowuję, zapropnowujesz I) – pasiūlyti
zaprosić *įv. v.* (zaproszę, zaprosisz II) – pakviesti
zapytać *įv. v.* (zapytam, zapytasz III) – paklausti
zarabiać *eig. v.* (zarabiam, zarabiasz III) – už(si)dirbti
zaraz *prv.* – tuoj pat, tučtuojau
zarządzanie *niek.* – valdymas, administravimas
zaskoczony, -a, -e *bdv.* – nustebintas
zaśpiewać *įv. v.* (zaśpiewam, zaśpiewasz III) – uždainuoti, užgiedoti
zatrzymać *įv. v.* (zatrzymam, zatrzymasz III) – sustabdyti, sulaikyti
zatrzymać się *įv. v.* (zatrzymam się, zatrzymasz się III) – sustoti, susilaikyti
zatrzymywać *eig. v.* (zatrzymuję, zatrzymujesz I) – (su)stabdyti, sulaikyti

zatrzymywać się *eig. v.* (zatrzymuję się, zatrzymujesz się I) – sustoti, susilaikyti
zauważać *eig. v.* (zauważam, zauważasz III) – pastebėti
zauważyć *įv. v.* (zauważę, zauważysz II) – pastebėti
zawał *vyr.* – infarktas
zawsze *prv.* – visada, visuomet
ząb *vyr.* (*dgs.* zęby) – dantis (dantys)
zbyt *dll.* – pernelyg
zdjęcie *niek.* – nuotrauka, fotografija
zdrowie *niek.* – sveikata
zdrowy, -a, -e *bdv.* – sveikas
zepsuć *įv. v.* (zepsuję, zepsujesz I) – sugadinti, pagadinti
zepsuć się *įv. v.* (zepsuję się, zepsujesz się I) – sugesti, pablogėti
zepsuty, -a, -e *bdv.* – sugedęs, sugadintas
zespół *vyr.* – kolektyvas, grupė, ansamblis
zeszły, -a, -e *przym.* – buvęs, praėjęs
zgodzać się *eig. v.* (zgodzam się, zgodzisz się III) – sutikti
zgodzić się *įv. v.* (zgodzę się, zgodzisz się II) – sutikti
zielony, -a, -e *bdv.* – žalias; neprinokęs
ziemniaki *dgs.* – bulvės
zima *mot.* – ziema
zimno *prv.* – šalta
zioła *dgs.* – (vaista)žolės
złoty¹, -a, -e – *bdv.* auksinis
złoty² – zlotas (pinigas)
zły, -a, -e *bdv.* – blogas, piktas
zmęczony, -a, -e *bdv.* – pavargęs
zmieniać *eig. v.* (zmieniam, zmieniasz III) – keisti
zmienić *įv. v.* (zmienię, zmienisz II) – pakeisti

znaczek *vyr.* – pašto ženklas
znać *eig. v.* (**znam, znasz III**) – žinoti, pažinti, mokėti
znajdować *eig. v.* (**znajduję, znajdujesz I**) – rasti
znajoma *mot.* – pažįstama, žinoma
znajomy *vyr.* – pažįstamas, žinomas
znaleźć *įv. v.* (**znajdę, znajdziesz I**) – (su)rasti, atrasti
znany, -a, -e *bdv.* – žinomas, garsus, įžymus
znowu *prv.* – vėl, iš naujo
zobaczyć *įv. v.* (**zobacę, zobaczysz II**) – pamatyti, pažiūrėti
zostać *įv. v.* (**zostanę, zostaniesz I**) – (pasi)likti; pasidaryti, tapti
zostawać *eig. v.* (**zostaję, zostajesz I**) – (pasi)likti; pasidaryti, tapti
zostawiać *eig. v.* (**zostawiam, zostawiasz III**) – palikti
zostawić *įv. v.* (**zostawię, zostawisz II**) – palikti
zupa *mot.* – sriuba
zupełnie *prv.* – visai, visiškai

zwiedzać *eig. v.* (**zwiedzam, zwiedzasz III**) – lankyti
zwiedzić *įv. v.* (**zwiedzę, zwiedzisz II**) – aplankyti
zwykle *prv.* – paprastai, įprastai

Ž

żakiet *vyr.* – (moteriškas) švarkas, švarkelis
żartować *eig. v.* (**żartuję, żartujesz I**) – juokauti
że *jng.* – kad
żeby *jng.* – kad
żenić się *eig. v.* (**żenię się, żenisz się II**) – vesti
żołądek *vyr.* – skrandis
żona *mot.* – žmona
żółty, -a, -e *przym.* – geltonas
życie *niek.* – gyvenimas
życzyć *eig. v.* (**życzę, życzysz II**) – norėti, linkėti
żyć *eig. v.* (**żyję, żyjesz I**) – gyventi, egzistuoti
żydowski, -a, -e *bdv.* – žydų, žydiškas

UŽDUOČIŲ ATSAKYMAI

Veikslas

1.

- A:** pisać, jechać, iść, czytać, wierzyć, dzwonić, jeść, robić, tłumaczyć.
- B:** dostawać, poznawać, wstawać, zostawać.
- C:** odzywać się, odpoczywać, pokazywać, przygotowywać, zdobywać, zgadywać.
- D:** odwiedzać, polecać, powtarzać, przepraszać, sprawdzać, wymawiać.
- E:** obchodzić, podchodzić, przychodzić, wychodzić, zachodzić.
- F:** objeżdżać, podjeżdżać, przyjeżdżać, wyjeżdżać, zajeżdżać.
- G:** oglądać, kłaść, mówić, przyjmować, znajdować, widzieć.

2.

- A:** poczekać (zaczekać), pójść, pojechać, polubić.
- B:** zadzwonić, zamieszkać, zapalić, zapukać, zaśpiewać.
- C:** zgasić, zjeść, skończyć, zrobić.
- D:** namalować, narysować, napisać, nauczyć się.
- E:** kupić, przygotować, spóźnić się, sprzedać, włączyć, wstać, zamknąć, zostawić.
- F:** wejść, podejść, przyjść, dojechać, przyjechać, zajechać.
- G:** położyć, powiedzieć, obejrzeć, przyjąć, brać, znaleźć.

3.

- 1.** Adam chce teraz *zadzwonić* do babci. On musi *dzwonić* do niej codziennie.
- 2.** Mój brat nie lubi *płacić* za obiad. Dzisiaj ma gości i musi *zapłacić*.
- 3.** Marek jest fotografem. Często musi *robić* fotoreportaże. Dzisiaj też musi *zrobić* nowy reportaż.
- 4.** Piotr często *zamawia* pizzę do domu. Dzisiaj też chce *zamówić* pizzę.
- 5.** Magda jest dyrektorem. Co tydzień musi *czytać* raporty. Dzisiaj musi *przeczytać* cztery raporty.
- 6.** Ewa chce *pisać* artykuły do popularnego pisma. Pojutrze ona musi *napisać* swój pierwszy artykuł.

Esamasis laikas

1.

- 1.** Jesteśmy Litwinami.
- 2.** Czy jesteście Niemcami?
- 3.** Panowie są z Włoch?
- 4.** Panie są Polkami?
- 5.** One są z Danii.
- 6.** Oni są z Francji.
- 7.** Dzieci są ze Szwecji.

2.

- 1.** Ona jest z Wilna.
- 2.** Czy jesteś Chińczykiem?
- 3.** Pan jest z Wielkiej Brytanii?
- 4.** Jestem Włochem.
- 5.** Pani jest z Warszawy?
- 6.** On jest Amerykaninem.
- 7.** To dziecko jest z Kowna.
- 8.** Pan (pani) jest z Litwy?

5.

1. One zawsze dostają dobre oceny. 2. Chyba wydajemy za dużo pieniędzy. 3. O której godzinie wstajecie? 4. Oni nigdy nie przyznają się do winy. 5. Te panie sprzedają swoje mieszkanie. 6. Chodźmy! Czy jeszcze zostajecie? 7. Wiecie, rozstajemy się ze swoimi dziewczynami.

6.

1. Dziecko i znów *udaje* chorego. 2. Mężowie *oddają* żonom prawie wszystkie pieniądze. 3. Mój pies nie lubi *zostawać* w domu sam, ale niestety często *zostaje*. 4. Chyba (wy) *dostajecie* więcej pieniędzy niż oni. 5. Marku, o której godzinie (ty) zazwyczaj *wstajesz*? 6. Bibliotekarki *wydają* książki czytelnikom. 7. Niestety (my) często *się rozstajemy*.

8.

1. Oni dobrze orientują się w Warszawie. 2. Zawsze komentujecie to, co powiem. 3. Często dyskutujemy z rodzicami. 4. One wszystko planują *zawczasu*. 5. Czy kontaktujecie się z Anną? 6. Wiosną oni zawsze się *zakochują*. 7. Podczas wyjazdów dużo *fotografujemy*. 8. Babcie wszystko *dramatyzują*. 9. Dzieci *przygotowują* się do lekcji. 9. Z kim teraz *korespondujecie*?

9.

1. Bardzo (my) *żałujemy*, że tak się stało. 2. Po co (ty) tak *się denerwujesz*? Wszystko będzie dobrze! 3. (Ja) *proponuję* pójść na lody. 4. Taka praca *zajmuje* dużo czasu. 5. Matki zawsze *całują* dzieci na dobranoc. 6. Co (ty) tam *wyjmujesz* z lodówki? 7. Kto

z was *ustępuje* miejsca starszym ludziom?

8. Zawsze o wszystkim (my) *decydujemy* razem. 9. Czy często *sprzedajesz* to, co *malujesz*? 10. Czy wiesz, co *studiuje* Marek? 11. (Ja) *obiecuję* nigdy ci nie *kłamać*. 12. Psy często *podskakują* z radości.

10.

1. Gryzę jabłko i koleżanka *gryzie*. 2. Często *gryziemy* orzechy, a wy *gryziecie*? 3. Mój pies *gryzie* kość i inne psy *gryzą*. 4. Oni *gryzą* marchewkę i ja *gryzę*. 5. Dzieci *pasą* gęsi, a wy *pasiecie*? 6. Często *pasę* kozy, a ty *pasiesz*? 7. Oni *pasą* owce i my *pasimy*. 8. Koń *pasie* się na łące i krowy *się pasą*.

12.

1. – Marku, gdzie *idziesz*? 2. – *Idę* do kina. 3. – Czy ktoś jeszcze *idzie* z tobą? 4. – Tak, Ola i Piotr też *idą*. 5. – Kasiu, widzę, że wy z Marią też gdzieś *idziecie*? 6. – Tak, *idziemy* na dyskotekę. Jurek też *idzie*. 7. – Czy mogę *iść* z wami? 8. – Dobrze, *idziemy* razem.

13.

1. Ktoś *kradnie* nasze jabłka. Może ptaki *kradną*? 2. Nigdy nic nie *kradnę*. Wy też nigdy nie *kradniecie*. 3. – Zaraz *padnę* ze zmęczenia! – My też zaraz *padniemy*. 4. Magda zwykle *kładzie* się wcześniej. Ja *późno się kładę*. 5. A wy o której się *kładziecie*? – (My) O *dwunastej się kładziemy*. 6. Panie już się *kładą*? Pan też już się *kładzie*? 7. Pani *idzie* z nami do teatru? Panowie *idą*? 8. Wszyscy *idą* na lody. Ja też *idę*. 9. Ola *idzie* do domu. I my *idziemy*. A wy *idziecie*?

15.

1. Babcia plecie ładne koszyki. Ja też *plotę*.
2. Dziewczyny często plotą głupstwa. A wy, chłopaki, *pleciecie*? 3. – Od czasu do czasu wszyscy plotą bzdury. – Nieprawda, my nigdy nie *pleciemy*.
4. Niosę ciężki plecak. Koleżanki też *niosą*. Wszyscy (my) *niesiemy*.
5. Marek niesie kwiaty dla mamy, a ty coś *niesiesz*? – (Ja) tort *niosę*.
6. Olu, gdzie wiesziesz swojego kota? – Do weterynarza (ja) *wiozę*.
7. Oni wiozą dzieci ze sobą, a wy *wieziecie*? – Tak, (my) *wieziemy*.
8. Wiodę dziecko do przedszkola i Maria *wiedzie*. Inne matki też *wiodą*.
9. – Które materiały się nie gniotą? – Ten się nie *gniecie*.
10. – Codziennie rano gniciemy się w autobusie. – Ja też się *gniotę*.

17.

- DAĆ** 'püsti': 1. (Ja) *dmę* w trąbkę, a ona nie gra. 2. Wiatr *dmie* w żagle. 3. Nie wszyscy co *dmą* w róg, są myśliwymi. 4. Uwaga! (My) *dmiemy* w trąby i ogłaszamy konkurs!
- CIĄĆ** 'pjauti, kapoti, kirpti, kirsti': 1. Oni *tną* drzewa i krzewy. 2. Słowo *tnie* głębiej niż miecz. 3. – Co wy teraz *tniecie*? (My) *tniemy* papier. 4. – Jolu, sama *tniesz* pazurki swojemu kotu? – Tak, (ja) sama *tnę*.
- KŁAĆ** 'keikti(s)': 1. On *klnie* jak szewc. 2. A wy, chłopaki, *klniecie*? 3. Niestety (my) też czasem *kniemy*. 4. A ja nigdy nie *klnę*. 5. Moje koleżanki też nie *klną*.

19.

1. Ten but mnie ciśnie. Inne buty też *cisną*.
2. Grzęzną w błocie. A wy *grzęźnicie*? Ty, Marku, *grzęźniesz*? 3. Dziecko ciągnie sanki. Inne dzieci też *ciągną*. I ja *ciągnę*.
4. Niestety

szybko *marzną*. Koleżanki też *marzną*. Wszyscy (my) *marzniemy/ marźniemy*.

5. Lampa powoli *gaśnie*. I świece *gasną*.
6. Jak szybko *rośniecie*, chłopaki! I ty, Olu, *rośniesz*.
7. To miasto *grzęźnie* w korkach. I inne miasta *grzęzną*.
8. Jutro *biegnę* w maratonie. Oni też *biegną*. A wy *biegniecie*?
9. Ta sprawa *ciągnie* się ponad rok. I inne sprawy się *ciągają*.
10. Co tam *pełnie*? Węże *pełzną*.
11. – Gdzie teraz *biegniecie*? – Na pocztę (my) *biegniemy*.
12. Te rury *ciekną*. I tamta *cieknie*.

21.

1. – Aniu, czy *możesz* mi pomóc? 2. – Teraz niestety (ja) nie *mogę*, jestem bardzo zajęta. Może Piotr *może*? 3. – Piotrze, Ania mówi, że *możesz* mi pomóc.
4. – Tak, (ja) *mogę*. Myślę, że Marek i Krzysz też *mogą*.
5. – Chłopaki, naprawdę (wy) *możecie* mi pomóc? 6. – Oczywiście, że (my) *możemy*.

22.

1. Mama *piecze* ciasto. Siostry też *pieką*.
2. – Olu, *piekę* ci tort na imieniny. – I my *pieczemy*.
3. Stary pies *strzeże* domu. Młode psy też *strzegą*.
4. Banki *strzegą* swoich interesów. My też *strzeżemy*.
5. Ci panowie *strzygą* się na tyso. A wy się *strzyżecie*?
6. – Hanko, kto cię *strzyże*? – Różne fryzjerki mnie *strzygą*.
7. – Tadku, dlaczego *wleciesz* się jak stary żółw! – Ja się *wlokę*?! 8. Ten tramwaj *wlecze* się jak mrówka. Inne też się *wloką*.
9. – Niestety często *tlukę* naczynia. A pani *tlucze*? 10. Ci chłopcy i znów się *tluką*. A wy się *tluczecie*?
11. – Czy pan *może* mi pomóc? – Oczywiście, że *mogę*.
12. – Przepraszam, czy *mogę* wejść? – Tak, (ty) *możesz*.

24.

1. Dzieci zawsze chcą lodów! Ja też *chcę*.
2. – Co rano miałę kawę. A ty, Kasiu, *mielesz*? – Nie, siostry *miałę*.
3. – Jeśli *zresz* jak świnia, czujesz się jak świnia! – My nie *zremy*!
4. – Mój pies nie chce suszu. A wasze *chcą*? 5. – Mój pies wszystko *żre*. – I nasze *żrą*.
6. To dziecko i znów kaszle. I inne dzieci *kaszlą*.
7. – Czy wy też kaszlecie? – Nie, (my) nie *kaszlemy*.
8. – Czego panie *chcą* się napić? – Dziękujemy, nic nie *chcemy*.
9. – Czego panu się *chce*? – Dziękuję, nic mi się nie *chce*.
10. – Jak często *pielecie* ogród? – Codziennie (my) *pielemy*.

26.

1. Babcia *siwieje*. Rodzice *nestety* też *siwieją*.
2. Wyczuwam, że *głupieję* z dnia na dzień. – Nieprawda! Ty nie *głupiejesz*.
3. Te bułeczki *szybko czerstwieją* i tamten chleb *czerstwieje*.
4. – Dlaczego ludzie tak *szybko się starzeją*? – Niestety (my) wszyscy *się starzejemy*.
5. Młodzież *teraz szybko mądrzeje*. Dzieci też *mądrzeją*.
6. Z wiekiem *charakter człowieka twardnieje*. I nasze dusze *twardnieją*.
7. *Zawsze czerwienieję* ze wstydu. A ty *czerwieniejesz*?
8. Tak *szybko dorosłajesz*, Piotrze! My z siostrą też *dorosłejemy*.

28.

- TRZEC** ‘trinti, tarkuoti’: 1. Dziecko *trze* oko. Co mu jest? 2. Dziewczyny *trą* marchewkę, ja *trę* jabłko. 3. A wy co *trziecie*?
- WRZEC** ‘virtti, kunkuliuoti’: 1. W garnku *wrze* zupa. 2. W jego *żyłach wrze* (wre) afrykańska krew. 3. Na budowie drogi *praca wrze*. 4. Różne uczucia *wrą* w moim sercu.

DRZEC

 ‘plēšti, draskyti’, **DRZEC SIĘ**

- ‘draskyti’, ‘rēkti’, ‘bartis’: 1. Nasz kot *drze* pazurami meble, a wasze koty *drą*? 2. Ciągłe (ja) *drę* rajstopy, a ty, Marto, często *drzesz*? 3. Dzieci, po co *drzecie* te papiery? 4. Mąż z żoną *drą się* jak pies z kotem.

PRZEC

 ‘spausti’, ‘stumti(s)’, ‘raginti’:

1. Wojska *prą* dalej. 2. Marku, co cię tak *prze* do domu? 3. Wychodzimy stąd i (my) *przemy* do przodu! 4. Chyba (wy) *przecie* do przejęcia władzy?

30.

1. *Zawsze myję* ręce po powrocie do domu. A ty, Marku, *myjesz*? 2. – Dlaczego cały czas *żujecie* gumę? – (My) *żujemy* dla przyjemności. 3. – Kto *szyje* pani sukienkę? – Sama sobie *szyję*.
4. – Ona *tyje* z dnia na dzień. – W zimie wszyscy *tyją*.
5. – Jak *się czujesz*, mamó? – Dziękuję, dobrze *się czuję*.
6. – Co panie *piją*? – (My) *pijemy* herbatę.
7. – Czy pan *napije się* z nami kawy? – Dziękuję, już *piję*.
8. – Jakie zwierzę często *pluje*? – Wielbłądy *plują*.
9. – Chłopcy, i znów *się bijecie*? – (My) nie *bijemy się* w ogóle! 10 – Ciekawe, co *kryje się* w jego sercu? – Chyba dużo *wszystkiego* w nim *się kryje*.

32.

1. Dlaczego woda *leje się* nam na głowę? 2. W domu jest zimno: kaloryfery nie *grzeją*.
3. Dziecko *śmieje się* i dorośli *się śmieją*.
4. Kto *sieje* wiatr, ten zbiera burzę. 5. – Jarku, i znów *się* nie uczysz? Chyba *oblejesz* egzamin! – Na pewno (ja) nie *obleję*.
6. Co tu *się dzieje*? 7. Jak *zasiejesz*, tak *zbierzesz*.
8. – Mamó, *podgrzejesz* mi obiad? – Oczywiście,

że (ja) *podgrzeję*. 9. – Panie *podleją* te kwiaty? – Tak, (my) *podlejemy*. 10. Na dworze *leje* jak z cebra! 11. – Dlaczego (wy) tak się *śmiejecie*? – (My) *śmiejemy się*, bo oglądamy komedię. 12. – Co ty *krajesz*, Olu? – (Ja) *kraję* cebulę. 13. Duży *kogut pieje* na płocie obok kurnika. Inne koguty też *pieją*. 14. *Prędko* stara *baśń się baje*, nie tak *prędko* rzecz się staje.

34.

1. Mój kot cały dzień drzemie przy piecu. I inne koty *drzemią*. 2. – Często piszecie do rodziców? – Brat *pisze* co miesiąc, (ja) *piszę* co tydzień. 3. – I znów mi *klamiesz*, synku! – Nigdy ci nie (ja) *klamie*! Inne dzieci *klamia*. 4. – Chyba coś *plączesz*, Kasiu! – Nic nie *plączę*, to wy *plączecie*. 5. – Ten polityk *łże* jak pies! – Wszyscy politycy *łżą*! 6. – Dlaczego *plączesz*, Olu? – (Ja) *plączę*, bo boję się egzaminu. – Ale inne koleżanki *się nie boją*! 7. – Jurku, nie *gwizdź* w domu! – To nie ja *gwizdzę*. Bracia *gwizdzą*. 8. – Chłopcy, *plączecie się* w coś, czego nie rozumiecie! – My *się plączemy*?! To oni *się plączą*! 9. – Komu *klaszczenie*? – (My) *klaszczymy* tym aktorom. 10. – Marto, lubisz *głaszcę* kota? – To on lubi, kiedy (ja) go *głaszcę*. A ty *głaszciesz* swojego psa?

36.

BRAC 'imti': 1. – Co (ty) *bierzesz* na wycieczkę, Marku? 2. – (Ja) na pewno *biorę* komórkę i sweter, bo będzie chłodno. 3. – A jedzenie ktoś *bierze*? 4. – Dziewczyny *biorą* kanapki, a chłopcy – wodę mineralną. 5. – My z Anią *bierzemy* jabłka i mandarynki. A wy co *bierzecie*? 6. – Zabierzcie

tylko potrzebne rzeczy! Pomyślcie dobrze, co *bierzecie*.

JECHAĆ 'važiuoti': 1. – Gdzie państwo jutro *jadą*? 2. – (My) *jedziemy* do Krakowa. 3. – Czy pani Maria też tam *jedzie*? 4. – Tak, (ja) *jadę*. A wy, dzieci, *jedziecie* z nami? 5. – Niestety nie *jedziemy*. Pojutrze mamy egzamin.

38.

1. Dzieci dzwonią do nas, a my *dzwonimy* do nich. 2. My cię *chwalimy* i oni cię *chwalią*. 3. Co pan woli – kawę czy herbatę? – (Ja) *wolę* kawę. 4. Nie słyszę, co panie mówią? – (My) Nic nie *mówimy*. 5. Ja nieźle *tańczę* i wy dobrze *tańczycie*. 6. My dobrze się *bawimy* i one dobrze *się bawią*. 7. No i co o tym *myślisz*, Mirku? – (Ja) *myślę*, że to ciekawa propozycja. 8. On *milczy* i wy *milczycie*. 9. Pies *leży* pod drzwiami, a koty *leżą* na kanapie. 10. Oni *patrzą* w sufit i my *patrzymy*. 11. Oni *uczą się* dobrze i wy dobrze *się uczycie*. 12. – *Cieszę się*, że was *widzę*! – I my *się cieszymy*!

40.

1. Lampa wisi na suficie, a obrazy *wiszą* na ścianie. 2. W zimie zawsze *noszę* czapkę. A wy *nosicie*? 3. Ola prosi Kasię o pomoc. I ja *proszę*. 4. Co wtorek siostra *wozi* mnie na basen. Czasem *wożą* mnie rodzice. 5. Oni *grożą* nam karą! – Nie *przejmuj się*, nic nam nie *grozi*. 6. Mój kot *łazi* po drzewach. I inne koty *łazą*. 7. – Czy *widzisz* tego ptaka? – Tak, (ja) *widzę*. 8. Dlaczego *siedzicie* w domu? – (My) *siedzimy* w domu, bo *chorujemy*. 9. Często *chodzę* do koleżanek i one do mnie *chodzą*. 10. Pan Nowak *leci* do Paryża, a

państwo Kowalscy *lecą* do Londynu. 11. Oni często się *klóca*. My nigdy się nie *klócimy*. A wy się *klóciate*? 12. Marek płaci w kasie i wychodzi. Ja też *płacę* i *wychodzę*. 13. – Często jeździsz do Kowna? – Rzadko *jeżdżę*. Oni *jeżdżą* często. 14. – A wy gdzie jeździcie? – (My) co miesiąc *jeździmy* na wieś do dziadków. 15. Co wieczór *czyszczę* buty. A ty *czyścisz*? 16. Babcia nie puści mnie z domu bez swetra. I rodzice nie *puszczą*. 17. – Dlaczego oni mi *zazdroszczą*? – Nie wiem. Ja ci nie *zazdroszczę*. 18. – Kogo gościcie jutro? – (My) *gościmy* krewnych z Polski.

42.

KROIĆ ‘pjaustyti, raikyti’: 1. – Widzę, że coś (wy) *kroicie*? 2. – Tak, (my) *kroimy*: ja *kroję* chleb, Marek *kroi* szynkę, siostry *kroją* ser. A ty co *kroisz*? 3. – (Ja) Nic nie *kroję*. **NIEPOKOIĆ SIĘ** ‘nerimauti’: 1. – (My) zawsze *niepokoi*my się, kiedy cię długo nie ma. 2. – Dlaczego (wy) się *niepokoiacie*? Nie musicie się *niepokoić*. 3. – Wszyscy rodzice *niepokoją* się o swoje dzieci. 4. – I ty, babciu, się *niepokoisz*? 5. – Oczywiście, że ja też się *niepokoję*.

44.

1. – Czego tak się boisz, Magdo? – (Ja) *boję* się tego dużego psa. 2. – Jeszcze *śpisz*, synku? – Siostry też *jeszcze śpią*. 3. – Kto z was stoi w kolejce? – (My) wszyscy *stoimy*. 4. Babcia *doi* krowę, jej wnuczki też *doją*. 5. Ty *goisz* moje rany i *koisz* ból. I oni *goją* i *koją*. 6. Zawsze *śpimy* długo. A wy długo *śpicie*?

46.

1. Co (wy) tam *macie*, dzieci? 2. (My) *mamy* kota. A pani *ma* w domu jakiegoś zwierzaka? 3. – Nie, teraz niestety nie *mam*, ale moi rodzice *mają*. A ty, Kasiu, wydaje się *masz* psa? 4. – Tak, (ja) *mam*. (On) *ma* na imię Reks i jest bardzo inteligentny. 5. – No to *masz* szczęście!

47.

1. My *słuchamy* muzyki i oni *słuchają*. 2. On *ma* nowy samochód i my *mamy*. 3. Ten pan *czyta* i inni panowie *czytają*. 4. My *rozmawiamy* po polsku i wy *rozmawiacie*. 5. Ja się *uśmiecham* i ty się *uśmiechasz*. Wszyscy się *uśmiechamy*. 6. Pani *gra* na pianinie i my *gramy*. 7. Ty *pomagasz* swoim rodzicom i ja *pomagam*. 8. Ja *pytam*, ty *pytasz* i on *pyta*. 9. Ona nam *odpowiada* i wy *odpowiadacie*. 10. Witamy się i *siadamy* i inni *witają* się i *siadają*. 11. Babcia *nie* stop *ogląda* telewizję, ja nigdy nie *oglądam*. 12. Oni zawsze nam *pomagają*, my też *pomagamy*.

49.

1. – Marku, czy *wiesz*, kiedy *przyjeżdża* dziadek? 2. – Niestety (ja) nie *wiem*. Może mama *wie*? 3. – Mamo, tato, czy *wiecie*, kiedy dziadek będzie u nas? 4. – Tak, (my) *wiemy*. Dziadek *przyjeżdża* w sobotę wieczorem. 5. – No, mówiłam, że rodzice zawsze wszystko *wiedzą*!

50.

1. – Czy pani *zna* język litewski? – Tak, *znam*. 2. – Czy państwo *wiedzą*, że jutro jest zebranie? – Nie, nie *wiemy*. 3. – Czy

(wy) *wiecie*, gdzie jest poczta? – Oczywiście, że (my) *wiemy*. 4. Nikogo nie *znam* na tej fotografii. A ty *znasz*? 5. Ona zawsze wszystko *wie*. 6. Czy panowie *się znają*? 7. – Czy (ty) coś o tym *wiesz*? – Niestety, nic o tym nie *wiem*. 8. – Czy *znasz* tego aktora? – (Ja) *znam* go bardzo dobrze.

51.

1. Nic z tego nie rozumiem! A wy coś *rozumiecie*? 2. Ten profesor rozumie wszystko. I tamci profesorowie *rozumieją*. 3. Zwykle jemy na śniadanie kanapki. Oni *jedzą* jajka. 4. W zimie koniecznie jemy *zupę*. A wy co *jecie*? 5. Jak to dobrze, że umiesz gotować! Nie wszystkie dziewczyny *umieją*. 6. Umieję też robić na drutach. A Marta *umie*? 7. Jak śmiesz tak do mnie mówić?! Nikt nie *śmie*! 8. Nie śmiem nawet pomyśleć o tym. A pani *śmie*? Państwo *śmieją*?

Būtais laikas / Czas przeszły

2.

1. Profesorowie *wykładali*. 2. Lektorki *tłumaczyły*. 3. Anna ze swoim psem *były*. 4. Kobieta i mały chłopiec *stali*. 5. Studenci *śluchali*. 6. Studentki *pisały*. 7. Dwa psy *wyły*. 8. Te osoby *sprzątały*. 9. Nowe domy *stały*. 10. Dzieci *tańczyły*.

3.

1. Tak, kupiłem. 2. Tak, czytaliśmy. 3. Tak, byli. 4. Tak, notowały. 5. Tak, przygotowałyśmy się. 6. Tak, wychodziłam. 7. Tak, zaprosiłem. 8. Tak, kupili. 9. Tak, zadzwoniliśmy. 10. Tak, wróciło.

4.

1. Moja siostra Anna *otrzymała* nowe mieszkanie. 2. Wcześniej my z siostrą *mieszkaliśmy* na przedmieściu razem z naszymi rodzicami. 3. Miesiąc temu Anna wyszła za mąż i jej mąż *kupił* mieszkanie w centrum. 4. Ze starego domu oni *zabrali* tylko telewizor i łóżko, *kupili* nowe meble. 5. Wczoraj siostra *zadzwoiła* i *zaprosiła* mnie do nowego mieszkania. 6. Chętnie ich *odwiedziłem*. 7. *Byliśmy* razem z rodzicami. 8. Gospodyni *pokazała* nam wszystkie pokoje, a potem *podawała* herbatę. 9. *Spendziliśmy* bardzo przyjemny wieczór.

6.

1. Rodzice *musieli*. 2. Matki *styszały*. 3. Ola i Piotr *wiedzieli*. 4. Ola i Maria *miały*. 5. Książki *leżały*. 6. Obrazy *wisiały*. 7. Dziewczyny *powiedziały*. 8. Chłopcy *siedzieli*. 9. Dwa koty *leżały*. 10. Dzieci *widziały*.

7.

1. Tak, *wiedziałyśmy*. 2. Tak, oni *chcieli*. 3. Tak, *styszeliśmy*. 4. Tak, *widziałem*. 5. Tak, my *siedzieliśmy/siedziałyśmy*. 6. *Dowiedzieliśmy* się teraz. 7. Tak, *ustyszałaś* dobrze. 8. Tak, *musiałem*. 9. Tak, rodzice *powiedzieli*. 10. Tak, *leżało* coś.

8.

1. Już *zapomnieliśmy*, kiedy *byliście* u nas. 2. Po pracy *musiałyśmy* wstąpić do sklepu. 3. *Naprawdę* nie *widziałyście* tej wystawy? 4. One za nic nie *chciały* o tym *stuchać*. 5. Oni już *zadzwoiili* do mamy i wszystko jej *opowiedzieli*. 6. Czy *widzieliście* wczoraj

wujka? 7. W sobotę nareszcie obejrzeliliśmy ten film. 8. Dziadkowie niestety się zestarzeni i posiwieli. 9. One aż pozieleniały z zazdrości. 10. Wiecie, naprawdę wyładniałyście!

10.

1. Oni niestety już umarli (umrzeć).
2. Wczoraj nareszcie zawarłyśmy (zawrzeć) umowę. 3. Oni poparli (poprzec) naszą inicjatywę. 4. Muzea wywarły (wywrzeć) na nas duże wrażenie. 5. Chłopcy, i znów wyparliście się (wypzecz się) winy! 6. Dzieci wytarły (wytrzeć) nosy chusteczkami. 7. Dziewczyny, czy wytarliście (wytrzeć) kurz? 8. Podarliście (podzecz) nowe spodnie! 9. Wojska wyparły (wypzecz) siły opozycji. 10. Zdarłyśmy (zecz) dzisiaj sobie kolana.

12.

1. Dziecko *uśmiechnęło się* do mnie.
2. Rodzice *zaczęli się śmiać*. 3. Paweł głośno *kichnął*. 4. Czy dobrze *odpoczęliście* przez weekend? 5. Już *rozpoczęliśmy* pracę. 6. *Wziąłem* książkę w bibliotece. 7. Ania *machnęła* mi ręką. 8. Ola i Marek *zajęli* najlepsze miejsca. 9. *Wyjęliśmy* zeszyty i *zaczęliśmy* pisać. 10. Wszyscy *zdjęli* płaszcze, bo było gorąco.

13.

1. Magda *wzięła*. 2. Tak, *odpoczęliśmy* dobrze. 3. Marek i Tomek nie *zaczęli*. 4. Tak, dziecko coś *krzyknęło*. 5. Nie, jeszcze nie *rozpoczęliśmy*. 6. Ania i Maria nie *zdjęły*.

14.

1. Wykłady *rozpoczęły się* o godzinie 09.00.
2. Moje koleżanki *zajęły* wszystkie najlepsze miejsca. 3. Marek *kichnął* i *wyjął* z kieszeni chustkę do nosa. 4. Nauczycielka *wyjęła* z torby okulary i *zaczęła* czytać. 5. *Wzięliśmy* słowniki z biblioteki. 6. Dziadkowie serdecznie *przyjęli* gości z Warszawy.
7. Żegnając się ostatni raz *machnęłam* mu ręką. 8. Dziecko coś mi *krzyknęło*, ale nie dosłyszałem.

16.

1. Niestety te firmy *upadły*. 2. Dzieci wcześniej *kładły się*. 3. Chłopaki *spadli* z krzesel. 4. Sprytnie wrony *kradły* jedzenie, koty też *kradły*. 5. Wazony *spadły* z szafki.

17.

1. Oni zawsze *kładli się* późno. 2. Jego koty zawsze *kładły się* wcześniej. 3. Oni bohatercko *padli* na polu bitwy. 4. Te towary *spadły* w cenie. 5. Niestety nasze spółki *upadły*. 6. Nasze psy *kradły* kielbaski. 7. Chłopcy *ukradli* zabawki. 8. Te dzieci *skradły* moje serce.

19.

1. On *przywiózł* babcię do domu. 2. On *pogniół* nową koszulę. 3. On *plótł* głupstwa. 4. On *podniósł* ręce do góry. 5. On mnie *zawiódł*. 6. On *podniósł* mi walizkę.

20.

1. Oni *przywieźli* babcię do domu. 2. Oni *pognietli* swoje koszule. 3. Oni *pletli* głupstwa. 4. Oni *podnieśli* ręce. 5. Oni mnie *zawiedli*. 6. Oni *podnieśli* mi walizkę.

21.

1. Przyniosłam do domu kwiaty i dziecko *przyniosło*. 2. Ojciec przywiózł nowe książki i mama *przywiozła*. 3. Żona rozwiodła się z mężem i *maż się rozwiodł*. 4. Żakiet się pogniótł i spodnie się *pogniotły*. 5. Rodzice zawieźli dzieci do szkoły i babcie *zawiozły*. 6. Koleżanka plotła głupstwa i kolega *plótl*. 7. Siostra mnie zawiodła i bracia *zawiedli*. 8. Przynieśliście dużo prezentów. One też *przyniosły*. 9. Kto to przywiózł? Wy, chłopaki, *przywieźliście*? 10. Zaniósłam kota do weterynarza. Kolega też *zaniósł*.

23.

1. Oni usiedli na ławce. 2. Oni zjedli obiad. 3. Gdzie oni wleźli? 4. Oni wynaleźli nowy sposób. 5. Oni najedli się do syta. 6. Oni wsiedli do pociągu. 7. Oni znaleźli moje rzeczy.

24.

1. On usiadł obok mnie i dziecko *usiadło*. 2. Zjedliśmy kolację i mama *zjadła*. 3. Kto nie wsiadł do pociągu? *Wszyscy wsiedli*? 4. Kto to znalazł? Wy *znaleźliście*? 5. Dzieci najadły się do syta i rodzice *się najedli*. 6. Ta pani przesiadła się na inny statek i inne panie *się przesiadły*. 7. Zjadłyście i wypiliście wszystko i my *zjedliśmy* i *wypiliśmy*. 8. Kto wynalazł kompas? Chińczycy *wynaleźli*? 9. On przysiadł się do stolika i ona *się przysiadła*. 10. Kolega odnalazł skradziony samochód i my (vyr. asm.) *odnaleźliśmy*.

26.

1. On przyszedł i ona *przyszła*. 2. Oni wyszli i on *wyszedł*. 3. Przeszliśmy przez ulicę i on *przeszedł*. 4. Już doszłam do domu, a wy *doszłyście*? 5. Rodzice poszli do domu i syn *poszedł*. 6. Ona weszła na górę i on *wszedł*. 7. On zszedł na dół i dziecko *zeszło*. 8. Obeszliśmy park i Piotr *obszedł*. 9. Pies podszedł do nas i inne psy *podeszły*. 10. Weszliśmy do sklepu i dzieci *weszły*. 11. Zaszliśmy po drodze do sklepu i on z nami *zaszedł*. 12. On podszedł bliżej i wszyscy *podeszli*.

27.

1. Wczoraj Anna wyszła z domu o wpół do ósmej. 2. Poszła na przystanek, ale nie doszła. 3. Przeszła przez ulicę, skręciła w prawo i zobaczyła nowy sklep. 4. Weszła do sklepu, obeszła go i kupiła lody. 5. Potem wpadła do kawiarni i napiła się kawy. 6. Wyszła z kawiarni i zeszła po schodach na dół. 7. Wsiadła do taksówki i pojechała na uniwersytet. 8. Wysiadła pod bramą, weszła do gmachu i poszła na wykład.

28.

1. Wczoraj wyszliśmy z domu o wpół do ósmej. 2. Poszliśmy na przystanek, ale nie doszliśmy. 3. Przeszliśmy przez ulicę, skręciliśmy w prawo i zobaczyliśmy nowy sklep. 4. Weszliśmy do sklepu, obeszliśmy go i kupiliśmy lody. 5. Potem wpadliśmy do kawiarni i napiiliśmy się kawy. 6. Wyszliśmy z kawiarni i zeszliśmy po schodach na dół. 7. Wsiedliśmy do taksówki i pojechaliśmy na uniwersytet. 8. Wyszliśmy pod bramą, weszliśmy do gmachu i poszliśmy na wykład.

29.

1. Kto wyszedł z domu? 2. Co przyszło na twój adres? 3. Z kim poszliście do kina? 4. Po co przeszliście na inną stronę ulicy? 5. Kto do ciebie przyszedł? 6. Do kogo poszedłeś wczoraj? 7. O której godzinie doszliście do domu?

30.

1. Szedłem do pracy. Byłem w pracy.
2. Szłam na uniwersytet. Byłam na uniwersytecie. 3. Szliśmy do teatru. Byliśmy w teatrze. 4. Szły na basen. Były na basenie. 5. Szedłem na lektorat. Byłem na lektoracie. 6. Szedł do dziadków. Był u dziadków. 6. Szli na przyjęcie. Byli na przyjęciu. 7. Dokąd szedłeś wczoraj? Gdzie byłeś wczoraj?

32.

1. Wczoraj nie było zajęć. *Mogliśmy* spać do południa. Aniu, Jurku, a wy *mogliście*?
2. – Kasiu, dlaczego nie *mogłaś* wrócić wcześniej? – Nie *mogłam*, ponieważ miałam dużo pracy. 3. Nowakowie nie *mogli* w tym roku pojechać w góry. Ich dzieci też nie *mogły* jechać same. 4. Anna nie *mogła* pójść na prywatkę. Piotr *mógł* tam iść, ale nie chciał. 5. – Marku, czy naprawdę nie *mogłeś* zadzwonić? – Tak, nie *mogłem*, bo zgubiłem telefon.

33.

1. – Dziękuję ci, Tomku, bardzo mi *pomogłeś*! 2. – Bardzo proszę! Kto ci jeszcze *pomógł*? 3. – Mama mi *pomogła*, ojciec *pomógł*, siostry *pomogły* i bracia *pomogli*.
4. – Ja ci też *pomogłam*, pamiętasz? 5. – Tak, Mario, nawet bardzo mi *pomogłaś*! Wy wszyscy mi *pomogliście*.

34.

1. Koledzy też *pomogli*. 2. Marek też *ostrzygł*.
3. Chłopaki, to wy *upiekliście*? 4. Niestety ja też *stłukłem*. 5. Brat też *pomógł*. 6. Klienci też *strzegli*. 7. My też się *stłukliśmy*. 8. Jurek też nie *mógł*. 9. Niestety za późno to *sposzregliście*. 10. Ja też *upiekłem*.

Būsimasis laikas / Czas przyszły

2.

1. Ciocia przyjedzie do nas i dziadkowie *przyjadą*. 2. Pojedziemy tam jutro. A wy *pojedziecie*? 3. Tadek wam pomoże i ja *pomogę*. 4. My pomożemy wam, a wy nam *pomożecie*. 5. Ewa obejrzy film i ja *obejrzę*. 6. Oni obejrzą wystawę jutro, a my dziś *obejrzymy*. 7. Wy zjecie obiad i dzieci *zjedzą*.
8. – Marku, gdzie zjesz kolację? – W domu *zjem*. 9. Tata przywiezie prezenty i bracia *przywiozą*. 10. Przywiozę ci książki. A ty co *przywiesz*. 11. Ja coś wam powiem i wy mi *powiecie*. 12. Wszyscy o tym się dowiedzą i Marta się *dowie*. 13. Jurek opowie coś ciekawego i inni *opowiedzą*. 14. – Olu, kiedy przyjdiesz do nas? – W piątek *przyjdę*.
15. – Kto pójdzie na koncert? – Wszyscy *pójdą*. 16. Mama weźmie dzieci na wycieczkę. I inni rodzice *wezmą*. 17. Zaraz wezmę się do roboty. I ty się *weźmiesz*.

4.

1. – Mamo, czy *będziesz* dziś pracowała?
2. – Tak, *będę* pracowała. Ojciec też *będzie* pracował. 3. – A siostry co *będą* robiły? 4. – *Będą* się uczyć. A wy z bratem co *będziecie* robili? 5. – *Będziemy* grali w piłkę nożną.

5.

1. Oni nie będą nam *pomagali*. 2. Nie będziemy *jedli* nieumytych owoców. 3. On nie będzie *milczał*. 4. Dziewczyny, długo będziecie tu *siedziały*? 5. Dziecko nie będzie tego *jadło*. 6. Oni nie będą *wiedzieli*, gdzie to jest. 7. A one będą *wiedziały*? 8. Tu będzie *leżał* nasz dywan. 9. A gdzie będzie *wisało* nasze lustro? 10. Gdzie dzieci będą *spały*?

6.

1. Kiedy *narysujesz* ten plakat? 2. Czy *upieczesz* tort? 3. Czy *zjecie* sałatę? 4. Czy *weźmiesz* udział w spotkaniu? 5. Kiedy oni *upiorą* te ręczniki? 6. Kiedy on *odrobi* zadanie domowe? 7. Jutro *pójde* na basen. 8. Dokąd oni *pojadą* latem?

Liepiamoji nuosaka / Tryb rozkazujący

2.

A: 1. On milczy i ty *milcz!* 2. Ona zatańczy tango i ty *zatańcz!* 3. On uczy się dobrze i ty się *ucz!* 4. Ona chodzi na basen i ty *chodź!* 5. On wchodzi do domu i ty *wchodź!* 6. On idzie na spacer i ty *idź!* 7. Ona zaraz przyjdzie i ty *przyjdź!* 8. On znajdzie pracę i ty *znajdź!* 9. Ona kładzie się spać i ty się *kładź!* 10. On przyniesie czekoladki i ty *przynieś!* 11. Ona usiądzie i ty *usiądź!* 12. Ona zawiezie dziecko do szkoły i ty *zawieź!*

B: 1. Ona otworzy okno i ty *otwórz!* 2. On położy się wcześniej i ty się *połóż!* 3. Ona założy sweter i ty *załóż!* 4. On nam pomoże i ty *pomóż!* 5. Ona kroi chleb i

ty *krój!* 6. On się uspokoi i ty się *uspokój!* 7. Ona się boi psów, a ty się nie *bój!* 8. On włoży buty i ty *włóż!*

C: 1. Ona mówi wyraźnie i ty *mów!* 2. On bawi się dobrze i ty się *baw!* 3. On wstąpi na uniwersytet i ty *wstąp!* 4. Pies łapie piłkę i ty *łap!* 5. On się kąpie w wannie i ty się *kąp!* 6. On wystąpi w roli poety i ty *wystąp!* 7. Ona zamówi bilety i ty *zamów!* 8. On ciągle kłamie, a ty nie *klam!* 9. Ten kot drapie kanapę, a ty nie *drap!* 10. On postawi na swoim i ty *postaw!*

D: 1. On ładnie rysuje i ty *rysuj!* 2. On często się śmieje i ty się *śmiej!* 3. Ona pracuje szybko i ty *pracuj!* 4. On przyznaje się do winy i ty się *przyznaj!* 5. On nas częstuje kawą i ty *częstuj!* 6. Ona umyje owoce i ty *umyj!* 7. On posieje trawę i ty *posiej!* 8. Ona nic nie rozleje i ty nie *rozlej!*

E: 1. Ona odpocznie i ty *odpocznij!* 2. Dziecko śpi i ty *śpij!* 3. On zamknie drzwi i ty *zamknij!* 4. Ona zdejmie płaszcz i ty *zdejmij!* 5. On zacznie pracować i ty *zacznij!* 6. Ona zaśnie szybko i ty *zaśnij!* 7. On zapnie pas w samochodzie i ty *zapnij!* 8. On klnie wszystkich, a ty nie *klinj!*

F: 1. One posprzątają mieszkanie i wy *posprzątajcie!* 2. Dzieci wszystko zjedzą i wy *zjedzcie!* 3. Oni to zrozumieją i wy *zrozumieście!* 4. Oni dobrze odpoczywają i wy *odpoczywajcie!* 5. Oni wszystko umieją i wy *umieście!* 6. One nas posłuchają i wy *posłuchajcie!* 7. Wszyscy szybko o tym się dowiedzą i wy się *dowiedzcie!* 8. Oni się porozumieją i wy się *porozumieście!*

3.

1. Nie czytaj tego tekstu! 2. Nie podawaj mi ręki! 3. Nie rozmawiajcie ze sobą! 4. Nie nalewajcie kotu mleka! 5. Nie słuchajcie mnie! 6. Nie pożyczaj mi pieniędzy! 7. Nie kupuj chleba i masła! 8. Nie zapominaj o nim! 9. Nie zwiedzaj Pragi! 10. Nie przychodź do nas jutro! 11. Nie siadaj przy oknie! 12. Nie bierz parasola! 13. Nie przechodź na drugą stronę. 14. Nie kładź się wcześniej. 15. Nie oglądaj tego filmu!

4.

ANNA RADZI KOLEŻANCE: 1. Zrób jutro sałatkę. 2. Kup warzywa. 3. Umyj je. 4. Weź jajka. 5. Ugotuj je i obierz. 6. Zetrzyj marchewkę. 7. Resztę drobno pokrój. 8. Włóż wszystko do miski. 9. Dodaj sól i pieprz. 10. Zalej sosem. 11. Wymieszaj. 12. Posyp orzechami. 13. Zjedz z apetytem.

Tariamoji nuosaka / Tryb przypuszczający

2.

1. – Kasiu, czy *chciała*byś pójść z nami jutro na koncert? 2. – Owszem, że *chciałabym*. 3. – A bracia *chcieliby*? 4. – Zaraz zapytam.

Jurku, Grzesiu, czy *chcielibyście* iść na koncert? 5. – Bardzo *byśmy chcieli*, ale niestety mamy ważne spotkanie. A wy, dziewczyny, *chciałybyście* pojechać w sobotę do Krakowa? 6. – Oczywiście, że *chciałybyśmy*. Bardzo lubimy Kraków! Anna też *by chciała*.

3.

1. – Dzieci, czy *mogłybyście* mi pomóc? 2. – Bardzo cię przepraszam, mamo, ale muszę teraz wyjść. Chyba Marek *mógłby*. 3. – Marku, czy *mógłbyś* mi pomóc? 4. – *Mógłbym*, ale za godzinkę, dobrze? Teraz muszę dopisać referat. A może ty, mamo, *mogłabyś* pomóc mi z referatem? 5. – *Mogłabym*, ale też nie teraz, bo muszę upiec ciasto. Wieczorem mamy gości.

4.

1. Odpoczęłybyśmy po obiedzie. 2. Co byście wzięli ze sobą w podróż? 3. Chcielibyśmy mieć własne auto. 4. Dzieci poszłyby na spacer? 5. Zjedlibyśmy wszystko, gdybyśmy mogli. 6. One by to zrobiły, gdyby mogły. 7. Znalazłybyśmy lepszą pracę. 8. Oni by się nie spóźnili, gdyby wyszli wcześniej. 9. Co byście zrobiły w takiej sytuacji? 10. Już wiemy, co byśmy zmienili.

Viktorija Ušinskienė

MOKOMĖS LENKŲ VEIKSMAŽODŽIŲ

M o k o m o j i k n y g a

Lietuvių kalbos redaktorė Giedrė Ramonė

Maketuotoja Vida Vaidakavičienė

5,2 aut. l. Išleido Vilniaus universiteto leidykla

Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius